

შეადგინა პეტერ ლენიმ

ISBN 978-9941-0-9674-7

შეადგინა პეტერ ლენინი ISBN 978-9941-0-9674-7	14	ფარული დიფექტები	30	გენიუები	46	გათბობა	62	სახანძრო გასასვლელი	78	ველოსიპედების სახელსნო	94	სავიზიტო ბარათები	110	ბალი ტერასაზე		
	15	საწყობი	31	კითხვები, რომელიც საკუთარ თავს უნდა დაუსვა	47	ისტორიის ფენები	63	გენტილიცია	79	სამზარეულო	95	პოსტერების კულტურა	111	ტერასა, რომელსაც აქვს პოტენციური		
	16	სხვენი	32	რჩევები განახლებასთან დაკავშირებით	48	ყაღბი რელიკვია	64	მწვანე კედელი	80	ხმაური	96	ღიაობა	112	რეკლამა ტერასაზე		
	1	შესავალი	17	გემი	33	განახლების არაფინანსური მხარდაჭერა	49	ჯერ კონკურსი, მერე – რემონტი	65	ასოციაცია	81	განათება	97	არეულობა	113	ბალი სახურავზე
	2	კულტურის ქანხნები	18	მრგვალი გენიუ	34	არქიტექტურული ხედვის გაცნობა სამოგადოებისთვის	50	სარემონტო კომისია	66	ინდუსტრიული და კულტურული წარმოება	82	ბარები	98	ხელმისაწვდომობა	114	მწვანე სახურავი
	3	შენობების სიყვარული	19	პოტენციურად მქონე სივრცეები	35	ჯერ – გადახურვა	51	მთავარი მომმარაგებელი	67	ცოცხალი მუზეუმი	83	ცარიელი სივრცის გაქირავება	99	სიღამაზე	115	აგროკულტურა
	4	დოკაცია	20	გამის საცავი	36	გენიუს შემცირება	52	მომსახურების მიწოდება	68	რთული დროება	84	გახშირი გასაშრკველო	100	შესასვლელი	116	მონიშნული ასფალტი
	5	ამბიციები	21	მატარებლის სადგური	37	დროებითი დაყოფა	53	მისაწვდომობა	69	ნაწილობრივ გახსნა	85	დურგაღმას გირდია	101	ველოსიპედის დასაყენებელი ადგილები	117	ღია სივრცე
	6	ძველი ახლის წინააღმდეგ	22	სტუდიები ვაგონებში	38	განაცხადკვეთთ მა- ყურებელი მომსახურე პერსონალისგან	54	ერთდღიანი რეკონსტრუირებული შენობა	70	სეგმენტები ღია სივრცეში	86	საიუბილეო წვეუ- ლება რემონტის ხარჯებს ფარავს	102	ორი ფასადი	118	ხიდგადობა და უსაფრთხოება
	7	ჩვეულებრივ, ასე ხდება ხოლმე	23	ღუდის ყუთების გენიუ	39	ვიწრო გენიუ	55	ჭიშკარი	71	მუზეუმი, გენიუ, რესტორანი	87	ხაღიჩები ბამრობიდან	103	ფასადის გაღწევა	119	სივრცის განვითარება
	8	პროგრამა შენობის მიხედვით	24	მრეა	40	ინდუსტრიული გადგენა	56	ფოთი	72	ხელსაწყობები	88	უფასო საწვდომარები	104	დროებითი ფასადი	120	ღობები
	9	თვითნებური შესახლების დროა	25	ადგილის გამოცვლა	41	ცხადური	57	გასახლელი	73	ამწე	89	თხოვება	105	გრადიტი	121	თავისუფალი ვედი
	10	უგრანტოვ	26	შეცდომები	42	მოძრავი ავეჯი	58	ბილიკები	74	სახელსნოები	90	მრავალჯერადი ჭიქები	106	ურთიერთობა გრადიტის მხატვრებთან	122	ხელოვნება vs შემოქმედებითობა
11	კერძო/საჯარო პარტნიორობა	27	როდის იქნება მზად?	43	მყისიერად ჩაბნელებული ყუთი – თეატრი	59	ინფორმაცია	75	საცხობი	91	საპირფარეშოები	107	ხვედი	123	დასასრული	
12	დაცული შენობა	28	ექსპერტების მოსამრებები	44	ბრტყელი იატაკი	60	კონტაქტი მდგომ- რებისთვის, რომლებიც ბინას იცვდიან	76	ირანული წინააღმდეგობის ბიბლიოთეკა	92	მიმართული განათება	108	ფანაბატური	124	მონაწილე პირები	
13	გაფართო მორგენებები	29	მარად ცვლადი	45	ტელესკოპური დასაჯდომები	61	ფოტოდექტრო- ლობა	77	წიგნის მალაზია	93	ღოგო	109	შიდა ეზო	125	მონაწილეთა სია	

ადგილი

(რე)კონსტრუქცია

შიდა

გარე

დრენები

პატარა

დიდი

1 | შესავალი

საცხოვრებელი გარემოს მოწყობა და დიზაინი უსასრულო პროცესია. ამას საფუძვლად უდევს მცდელობა, გახდეს ის უკეთესი, გამოცოცხლდეს და შესაბამისად პასუხობდეს გარემოსა თუ საზოგადოების შეცვლილ საჭიროებებს.

„ტრანსევროპული სივრცეების“ (Trans Europe Halls) წევრ კულტურულ ცენტრებში დიზაინი მჭიდროდ უკავშირდება ამ ორგანიზაციებში მიმდინარე სხვა კულტურულ ღონისძიებებს. აქცენტი მხოლოდ შედეგზე არ კეთდება. მთავარია ფორმირების პროცესები და შემდგომი გამოყენება. არქიტექტურული დიზაინი (ისევე, როგორც ურბანული დაგეგმარება) და ხელოვნების/კულტურის პროგრამები ერთმანეთს განაპირობებს. დიდ სახელმწიფო ინსტიტუციებს თუ შვეადარებთ, ცენტრები მათგან ყველაზე მეტად სწორედ ამით განსხვავდებიან.

საქმე აქ ფასადი, სკულპტურული მასშტაბები ან ინვესტიციის ზომები არ არის. ყველაზე საინტერესო სხვადასხვა კულტურულ პროგრამებს, აქტივობებს, დამსაქმებლებს, არტისტებსა და მათ აუდიტორიას შორის მჭიდრო ურთიერთობაა. კულტურულ ცენტრებში დაბადებული გადაწყვეტები ხშირ შემთხვევაში დანარჩენი სექტორებისთვის გაუგონარი რამ არის. ეს გადაწყვეტები არქიტექტორების, დიზაინერების,

ხელოვანების, მენეჯერების, მოხალისეების, სტუდენტების, ტექნიკოსების, მაყურებლებისა და უბნის შემოქმედებითი შეხლის პროდუქტია.

ეს წიგნი კულტურულ ცენტრებთან დაკავშირებული პირადი გამოცდილების, დაკვირვების, თვალსაზრისების და დამოკიდებულებათა კრებულია. აქ თქვენ შეგხვდებათ მაგალითები, ამბები, სქემები, გეგმები და ღიაგრამები. წიგნს შეგიძლიათ უწოდოთ ენციკლოპედია, გიდი, სახელმძღვანელო ან დღიური. ის განკუთვნილია არსებული თუ აშუამად ფორმირების პროცესში მყოფი ცენტრებისთვის, არქიტექტორებისა თუ არაარქიტექტორებისთვის. კვლევის ძირითადი მიზანი იყო არქიტექტურული ისტორიებისა და გადაწყვეტების გაცნობა და ჩამოთვლა – ერთკვირიანი ვორქშოფებით შექმნილი დაბალბიუჯეტიანი დიზაინებიდან ვიდრე გრძელვადიან პროექტებამდე; ცენტრების საჭიროებების, კონტექსტებისა და პრობლემების გადაჭრის გზების შესწავლა.

მუშაობა 2011 წლის ბოლოს დაიწყო. პირველ ცენტრს, „ბაკელიტსტუდიოს“ (Bakelitstudio), მაისში ვენიკი ბუდაპეშტში. უკანასკნელი კი 2013 წლის დეკემბერში მოვინახულე – ეს იყო ლონდონის „ვილიჯ ანდერგრაუნდი“ (Village Underground).

ვცადე, ნანახი და გაგონილი ყველაზე ავთენტური ფორმით გადმომეცა. მიზნად არ მქონია არქიტექტორის ან კრიტიკოსის პოზიციიდან რჩევების გაცემა. ეს გახლავთ ჩემი მოკრძალებული მცდელობა, თავი მომეყარა გამორჩეული მომენტებისთვის, და ამისთვის უფრო ხშირად თავად ავტორების სიტყვებს ვიშველიებ. ინფორმაცია მწირია, დაუმუშავებელიც კი, დაცლილია ყველანაირი მაღალფარდოვნებისგან. გამოხატვის საშუალება ზოგჯერ სურათია, ზოგჯერ – ტექსტი. ვცადე, სამყარო ისეთი გადმომეცა, როგორიც დავინახე: სტილიზების გარეშე და რაც შეიძლება ნაკლები ჩემეული კომენტარით – რათა არ შემეზღუდა შესაძლო ინტერპრეტაციებისა და გამოყენების დიაპაზონი.

ქვემოთ იხილავთ 30 ცენტრში შეგროვებულ 123 ამბავს, რომელიც მთლიანობაში ერთგვარ მოზაიკას ქმნის, საინფორმაციო ბაზას, რომელსაც მე – როგორც არქიტექტორი – დამოუკიდებელ კულტურულ სივრცეში მუშაობის საწყის წერტილად მოვიაზრებდი.

მსურს მაღლობა გადავხაადო ყველას, ვინც ამ წიგნის შექმნაში წვლილი შეიტანა: ჩემს თანამშრომლებს, მრჩეველებს, რესპონდენტებს, „ტრანსევროპული სივრცეების“ მთელ ქსელსა და განსაკუთრებით – „სტანიცა ჯილინა-ზარიეჩიეს“ (Stanica Žilina-Záriečie).

პეტერ ლენი

პეტერ ლენიმ არქიტექტორის დიპლომი სლოვაკეთის ტექნოლოგიურ უნივერსიტეტში (Slovak University of Technology) მოიპოვა. ამჟამად ხელმძღვანელობს არქიტექტურულ სტუდიას „20-21“ ბრატისლავაში.

2 | კულტურის ქარხნები

დაარსებიდან მოყოლებული, „ტრანსევროპული სივრცეები“ (TEH) მჭიდროდ უკავშირდება ძველი ქარხნების შენობებს. დღესაც კი, TEH-ში განწვერიანების ერთ-ერთი კრიტერიუმი ასეთია:

„სასურველია, იქმნებოდეს კომერციული ან ინდუსტრიული მეშვეიდრობის გამოყენებით“. სრულიად გასაგებია, რომ ახალგაზრდა აქტივისტები და ხელოვანები დაუკითხავად იკავებდნენ ან ქირაობდნენ ამ ძველ შენობებს, რაკი ისინი მიტოვებული და იაფია, მაგრამ უფრო რთულია, მივხედეთ, რა იმიდავს მათ ამ სივრცეებში, გარდა აუცილებლობისა. როცა სხვა გზა არა გაქვს, დანგრეული, ცივი და უფუნქციო საწყობების გამოყენება თავისთავად ცხადი გადაწყვეტილებაა; მაგრამ, თუ ასარჩევად გაქვს, რასაკვირველია, უფრო კომფორტული, ახალი და ფუნქციური შენობები ბევრად უფრო სასურველი იქნებოდა. მაშ, რატომ დამკვიდრდა ასეთი ტენდენცია?

იქნებ, პასუხი ამ ადგილების წარსულში უნდა მოგვეძებო? ჩვენი ინდუსტრიული მეშვეიდრობა ხომ საზოგადოების ისტორიაც არის და, ასოციაციით, სახალხო მოძრაობების ისტორიაც. ჩვენი უახლოესი წინაპრების ისტორია ჩარგულია ინდუსტრიულ რევოლუციაში, მასობრივი წარმოებისა და დისტრიბუციის ფაბრიკებსა და დეპოებში, საწყობებსა და ქარხნებში. სწორედ ამ ადგილებში ან მათ მიმდებარედ ცხოვრობდნენ ადამიანები, აქედან იბრძოდნენ და აშენებდნენ საზოგადოებას: ქვემოდან ზევით. აქედანვე აღმოცენდა ჩვენი თანამედროვე ქალაქები, მშრომელი ხალხის შრომით, ოსტატობით, გამჭრიახობითა

და კრეატიულობით მიეცა ფორმა. აქ იჭედებოდა მუშათა მოძრაობის პრინციპები და აქედან ვრცელდებოდა თანასწორობის, სოლიდარობისა და საერთაშორისო ერთიანობის იდეები.

მუშათა და მათი ოჯახების სოციალურ-კულტურული ცხოვრებაც ამ ინდუსტრიული კვანძების ირგვლივ ტრიალებდა, მისი გულისგული იყო ინდივიდუალური და თემური თვითგამოხატვისა და კომუნიკაციის ძირითადი ადამიანური მოთხოვნილება; აყალიბებდა საკუთარ უბანს და თავისეულ ინფრასტრუქტურას მატებდა. ეს უბნები ორი საუკუნის განმავლობაში იზრდებოდა ინდუსტრიული შენობების ირგვლივ და ეს ურთიერთკავშირი დღევანდელი ქალაქებისა და მოქალაქეების სისხლშია გამჭდარი.

60-70-იანი წლების ევროპაში დიდი მწარმოებლობის ხანა დასრულდა და ინდუსტრიული შენობებიც დაცარიელდა. თუმცა, როგორც ჩანს, ეს ადგილები იზიდავს ახალ თაობას, მათ ამ სივრცეების გამოყენების განსხვავებული იდეები აქვთ. არც ის არის შემთხვევითი, რომ ადგილს, რომელიც, შეიძლება ჩავთვალოთ, პირველი სიმბოლური გადაქცევა ძველის ახლად, „ქარხანა“ უწოდეს. რასაკვირველია, ეს იყო ენდი უორჰოლის სტუდია, რომელიც 1962 წელს დაარსდა მანჰეტენზე, 47-ე ქუჩის ნომერ 231-ში. თუ იმ ეპოქის ნიუ-იორკის ფოტოებს დააკვირდებით, შეამჩნევთ, არქიტექტურა როგორ ირეკლავს მაშინდელი სახელოვნებო თუ კულტურული ცენტრების სახეს, რომლებიც უმეტესად ინდუსტრიულ შენობებში იყო განთავსებული: აგურის კედლები, რკინის დეტალები,

მემოდან გაყვანილი მიწები, სამანქანო განყოფილებები და ბევრი საყრდენი ბოძი. უორჰოლი მუშათა კლასის ოჯახის შვილი გახლდათ, რაც ნიშნავს, რომ, წინაპრების საპატივცემულოდ, პატიოსან შრომაში ეძიებდა ღირსებასა და კეთილშობილებასაც კი.

1960-იანი წლებიდან მთელ ევროპაში აღძრული ახალი ახალგაზრდული მოძრაობა თავგამოდებით ავითარებდა იდეას, რომ კულტურა მხოლოდ მმართველი კლასის პრივილეგია არ გახლავთ და მასში საკუთარი ხმის გაჟღერების უფლება ყველას თანაბრად უნდა ჰქონდეს. ამის შედეგად აუცილებელი გახდა ისეთი სივრცეების მოძიება, სადაც ეს იდეა განხორციელდებოდა, რაკი ისტებლიშმენტი სულაც არ აპირებდა, „რევოლუციონერები“ თავიანთ კულტურის სასახლეებში შეეშვა. მიტოვებული ინდუსტრიული ადგილები ისევ გამოსადეგი გახდა, ისინი ახალი ყაიდის ქარხნებად გადაიქცნენ: კულტურის ქარხნებად. ახალი ფორმის მუსიკამ, ცეკვამ, პერფორმანსმა, ვიზუალურმა ხელოვნებამ – ფაქტობრივად ნებისმიერმა ინოვაციამ, რაც ცვლილებასა და თავისუფლებას ნიშნავდა, აავსო ეს ყოფილი ინდუსტრიის დარბაზები. კონტრაკულტურალიზმიდან პანკებამდე, კომუნებიდან ეკო-კოლექტივებამდე, სამეზობლო-სათემო ცენტრებიდან ანარქისტთა უკანონო მესახლებამდე – ჩვენი ინდუსტრიული მეშვიდერეობის რეაბილიტაცია გრძელდება. 1989 წელს რკინის ფარდის გარღვევამ ამ ძველი შენობების მთელი ახალი ლანდშაფტი გამოაჩინა და მათგან ბევრში ახლა იმის მსგავსი ტრანსფორმაცია მიმდინარეობს, რაც მათ დასავლურ ანალოგებში უკვე მომხდარია.

„ტრანსევროპულმა სივრცეებმა“ შექმნისთანავე აღიარა და მიიღო ეს ტენდენცია. მისი თავდაპირველი წევრებიც მიტოვებულ გადახურულ ბაზრებში, ძველ ქარხნებში და ამგვარ ადგილებში ბინადრობდნენ. ახალი კულტურული მოძრაობების ყველა პიონერი ასევე იცავდა ამ ყოფილი ინდუსტრიულ სივრცეებს და მათი შენარჩუნების მომხრე იყო. ეს მეშვიდერეობა წარმოადგენს ადამიანებს, ვინც ჩვენი საზოგადოება ააშენა. მათ სამახსოვროდ ძეგლები არ აგებულა, მაგრამ ამ შენობებში, სადაც მათ ააშენეს ჩვენი კეთილდღეობა და მომავალი თაობებისთვის შესაძლებლობები შექმნეს, დღემდე ცოცხლობს მათი სული. ამ შენობებს თავისი ხიბლი აქვს: ხან მარტივი და მშვენიერი ფორმებით გადმოცემული, როგორიცაა ყოფილი ყველის ქარხანა შვედეთის ქალაქ ლუნდში, რომელშიც დღეს კულტურული ცენტრი, „მეიერიეტი“ (Mejeriet) განთავსებული; ხანაც ტადრის მსგავსი ბუმბერაზობა, როგორიცაა „კააპელიტეჰდასი“ (Kaapelitehdas, კაპელეების ქარხანა), რომელშიც ოდესღაც ტრანსატლანტიკური კაპშირის კაბელებს ამზადებდნენ „ნოკიასთვის“. ეს შენობები წარმოადგენენ სხვა ისტორიის, ხალხის ჯერათქმულ ისტორიას, რომელიც გადაარჩინა ახალგაზრდა თაობამ, იმან, რომელიც კვლავ განაგრძობს არაიერარქიული კულტურისთვის ბრძოლას.

ევროპაში ყველგან შეიძლება ნახოთ ეს კულტურული თუ სახელოვნებო ცენტრები და ეს შენობები. წადით და აღმოაჩინეთ ისინი.

სენდი ფიცჯერალდი

3 | შენობების სიყვარული

**ხალხის დამოკიდებულება იმ ადგილის მიმართ,
რომელშიც მუშაობენ, ყოველთვის იგრძნობა გარედანაც.**

„ამ შენობებს რემონტამდეც ვიყენებდით. გვიყვარდა ისეთი, როგორიც იყვნენ: ოდნავ უკაცრიელი, მაგრამ განსაკუთრებული, პოსტ-ინდუსტრიული პენის მქონე. აქ იმართებოდა ფესტივალები, თეატრალური და საცეკვაო წარმოდგენები, კინოჩვენებები, სემინარები, კონფერენციები და სხვ. თუმცა, დადგა დრო, რემონტზეც გვეზრუნა, თორემ ერთ მშვენიერ დღესაც შენობები თავზე დაგვეხობოდა.“

სარემონტო სამუშაოების დაწყებამდე „გამოსამშვიდოებელი წვეულება“ გაგმართეთ და ყველა ჩვენი მეგობარი, პარტნიორი თუ მაყურებელი მოვიწვიეთ. სევდიანი მომენტი იყო. დაგვბორიალობდით, აგურებს ვეფერებოდით, გვიხაროდა, რომ „ახალი“ მოდის, მაგრამ ვიმედოვნებდით, ამით „ძველი“ არ დაიკარგებოდა. და, როგორც ხედავთ, ეს მოვახერხეთ! რემონტის დროს ძალიან დიდი ყურადღება მიექცა დეტალებს“.

აკათა ეტმანოვიჩი

4 | ლოკაცია

კულტურული ცენტრი ქალაქშია თუ ქალაქგარეთ?

ქალაქის ცენტრშია თუ გარეუბანში?

ცალკე მდგარი შენობაა თუ კომპლექსის ნაწილი?

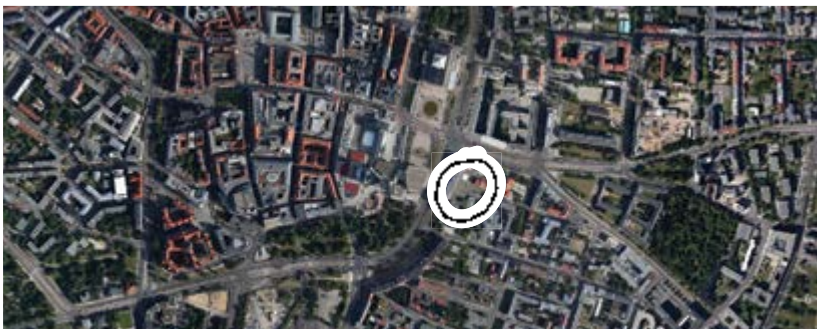
ვილიჯ ანდერგრაუნდი, ლონდონი, 15000000 მცხოვრები (დიდი ქალაქის ცენტრი)

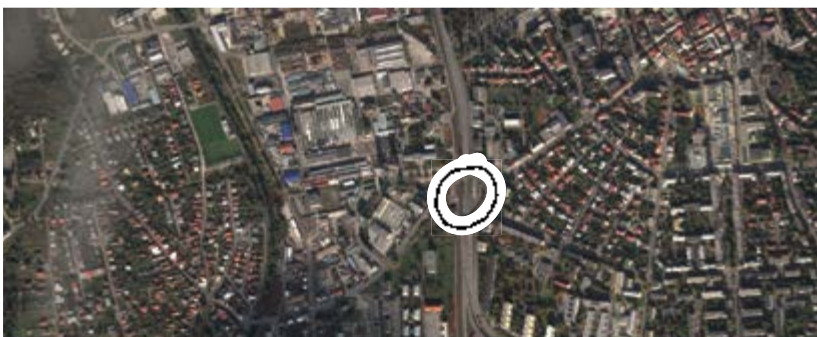
ანტიკური თეატრი (Antic Teatre), ბარსელონა, 5300000 მცხოვრები (ქალაქის ცენტრი)

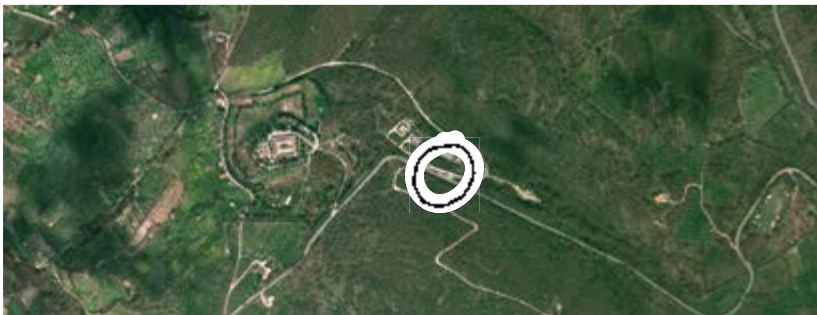
როდა სტენ კონსტალი (Röda Sten konsthall, წითელი ქვის ხელოვნების გალერეა), გეტებოლგი, 522000 მცხოვრები

Moritzbastei, ლაიფციგი, 521000 მაცხოვრებელი

სტანიცა ჟილინა-ზარეჩიე (Stanica Žilina-Záriečie), ჟილინა, 82000 მცხოვრები

OZU, მონტელეონე საბინუ, 1257 მცხოვრები

ნოთ ჟეაითი (Not Quite), ფენგერდოლსი, 345 მცხოვრები

5 | ამბიციები

თითქმის შეუძლებელია, წარმოიდგინო, რომ აქედან რაღაც გამოვა. სწორედ ამიტომ შეეფერება დიდ ამბიციებს.

ლემიტ ვაპლინსკი უზარმაზარ, გაპარტახებულ ადგილ-მამულს გვათვალისწინებს. შემოვიარეთ უამრავი შენობა. ბოლო მათგანი ყველაზე დიდი გამოწვევაა.

შემოსასვლელიდან ყველაზე შორს მდებარეობს, უზარმაზარია, ყველაზე მეტად დაზიანებული და ყველაზე დიდი ინვესტიცია დასჭირდება. შთამაგონებელია თავისი უნარით: შთანთქას მთელი დრო და ფული, რამდენის გაღებასაც კი მოინდომებს ადამიანი, რომელიც აქაურობის დაკრიალებას გადანწყვებს.

6 ძველი ახლის წინააღმდეგ

ვერკატეჰდასი (Verkatehdas, ტანსაცმლის ფაბრიკა),
პოშენლინა (ფინეთი)

A38, ბუდაპეშტი

მელკვეგი, (Melkweg), ამსტერდამი

მენუ შპასტუვე (Menų spaustuvė, სელოვნების სტამბა), ვილნიუსი

როდა სტენის სელოვნების გალერეა, გუტებორგი

7 ჩვეულებრივ, ასე ხდება ხოლმე

„ხალხი ერთად იმიტომ იკრიბება, რომ მეგობრობენ, საერთო მიზნები და ინტერესები ამოძრავებთ. იწყებენ დიდ პროექტებზე მუშაობას და საბოლოოდ ორგანიზაციის ჩამოყალიბება ხდება აუცილებელი.

ველარ ვეტეოდით იმ პატარა ოთახში, რომელსაც ახლა საოფისედ ვიყენებთ. მეერ აღმოვაჩინეთ, რომ მართლაც აუცილებელი იყო უფრო დიდი სივრცის შექმნა, რომელიც ყველა ამ პროექტს დაიტევდა“.

გამონაკლისი არც ჩვენი ორგანიზაცია გახლდათ: ის შექმნეს მეგობრებმა, რომლებიც კრეატიულ საქმიანობაში იყვნენ ჩართულები. მე მოქმედი ვიზუალური არტისტი ვიყავი, ჩემი მეგობრები კი – პოეტები, მწერლები, კინორეჟისორები და კრიტიკოსები. რასაკვირველია, ჩვენს ურთიერთობას საფუძველი ღვინის სმამ, გართობამ, წიგნების პრეზენტაციებმა და გამოფენებმა ჩაუყარა. წვეულებების შემდეგ ვმსჯელობდით, რა არის ხელოვნებაში ყველაზე მნიშვნელოვანი, რას უნდა მივდიოთ, როგორ უნდა შევქმნათ სივრცე შემოქმედი ადამიანებისათვის.

დინტარს მილგალვისი

ნელ-ნელა ჩემს სტუდიაში ორგანიზაცია ჩამოვაყალიბეთ. ცოტა ხანში ის საგამოფენო სივრცე გახდა. მოგვიანებით ის გასცდა მხოლოდ ვიზუალური ხელოვნების სფეროს და სხვადასხვა კულტურული ღონისძიებების გასამართ საჯარო სივრცედ იქცა. აღმოჩნდა, რომ ჩვენი ღონისძიებებზე მოდიოდნენ სტუმრები და მეგობრები, მომსვლელთა რიცხვმა ასსაც გადააჭარბა და

8 პროგრამა შენობის მიხედვით

ერთი მხრივ – შეზღუდვა, მეორე მხრივ – გამორჩეულობა

„უზარმაზარი შენობაა – 1400 კვადრატული მეტრი – მაგრამ სივრცე მრავალ პატარა ოთახადაა დაყოფილი. სასურველია, ერთ სივრცეში უფრო მეტი ადამიანი ეტეოდეს. სულ 1200 ადამიანის მასპინძლობა შეგვიძლია, თუმცა, არა ერთ რომელიმე ოთახში.

მართლაც, უნიკალური რამეა – შეგვიძლია, რამდენიმე განსხვავებულ ღონისძიებას ვუმასპინძლოთ. ერთ ოთახში შეიძლება თეატრალური წარმოდგენა იყოს, მეორეში – მუსიკალური კონცერტი, მესამეში – წიგნის კითხვა. ეს, ერთი მხრივ, უპირატესობაა, მაგრამ მეორე მხრივ, რთულია, რადგან შეზღუდულები ვართ, მაქსიმუმ 300 ადამიანისთვის შეგვიძლია კონცერტის გამართვა.

ზოგიერთი ღონისძიება მთელ შენობას იკავებს. შეგვიძლიათ, წრე დაარტყათ და ერთი საღამოს განმავლობაში იცეკვოთ რადიომუსიკაზე, მძიმე როკზე, ტექნოზე: პატარა ფესტივალი გამოგვდის. ელექტრონული მუსიკის ოთახში მყოფს, მძიმე მეტალის სართულიდან არაფერი გესმის. ერთმანეთისგან სრულებით გაცალკევებულია, მაგრამ იოლად

შეგიძლია, სხვა სართულზე გადახვიდე და ნახო, რა ხდება. კედლები ქვისაა, სამი მეტრი აქვთ სისქე.

გაფართოების მიზნით შენობის ძირითად კონსტრუქციას ვერ გადავაკეთებთ. ჩვენი მთავარი გამოწვევაა, გონივრულად გამოვიყენოთ სივრცე და ისე დავგეგმოთ პროგრამა, რომ შენობას მოერგოს.

შენობას პროგრამის გამო ვერ შეცვლი; პროგრამა უნდა შეცვალო შენობის გამო“.

ტორსტენ რაიტლერი

9 | თვითნებური შესახლების დროა

ამას ბიძგი მისცა განცდამ, რომ საფრთხე ემუქრებოდა ადამიანის უფლებას, ჰქონდეს სივრცე.

„თავიდან იყო სხვადასხვა, ძირითადად კულტურული, ორგანიზაციების და ხელოვანებისგან შედგენილი ქსელი: ესენი იყვნენ მუსიკოსები, მხატვრები, რომლებიც ცდილობდნენ, ქალაქში ყოფილიყო ადგილები, სადაც ნამუშევრებს შექმნიდნენ. აპირებდნენ, „პეკარნა“ ასეთ კულტურულ ცენტრად გარდაექმნათ. ეს იყო 1992 წელს.

არქიტექტურულმა სტუდიამ პირველადი გეგმა შეადგინა, რომელიც საკმარისი იყო იმისათვის, რომ რემონტი დაწყებულიყო. თუმცა, პროცესი ძალიან მალე შეჩერდა, რადგან მაშინ პოლიტიკურად არასტაბილური პერიოდი იდგა და ყურადღება ძირითადად ხიდების მშენებლობას ეთმობოდა – პოლიტიკური ნიშნით ეს უფრო მნიშვნელოვანი იყო.

1994 წელს კომპლექსში ვილაცები შევნიშნეთ: ძვირადღირებული მანქანებით მოსულიყვნენ და ყველაფერს ზომავედნენ. ვილაცამ ეს დაინახა და გაგვაფრთხილა. სწორედ ეს იყო ძირითადი მიზეზი, რატომაც მოვიგნდომეთ შენობაში თვითნებურად შესახლება. ჩვენ გვსურდა, დაგვეცვა ის, დარწმუნებული ვყოფილიყავით, რომ იმ მიზნით იქნებოდა გამოყენებული, რასაც განვიზრახავდით“.

ბორუთ უენგელი

10 | უგრანტოდ

„ფაბრიკა“ თავის კულტურულ კონტენტს თავად აწარმოებს და აფინანსებს. არანაირი სპონსორი ან დამფინანსებელი ჩვენ არ გვყავს. ჩვენი ფაბრიკა ქოლგა-ცენტრია – გვყავს არენდატორები, ჩვენ მათ სივრცეს ვუთმობთ, ისინი კი ქირას იხდიან. ფასი საკმაოდ დაბალია, ასე რომ, ეს ერთგვარი ფასდაკლებაა კრეატიული ინდუსტრიებისთვის. იჯარიდან შემოსული თანხა მეტ-ნაკლებად ჰყოფნის ხელფასებს, გადასახადებსა და შენობის რემონტს, ასევე – გამოფენების მოწყობა-გამართვას. სრულებით დამოუკიდებლები ვართ და არ ვიყენებთ არანაირ ფინანსურ დახმარებას.

ჩემთვის უფრო ადვილია, ფინანსური გადაწყვეტილებები თავად მივიღო და ფულის გამოსამუშავებლად თავად გავაკეთო რამე, ვიდრე ათასობით აპლიკაცია ვავსო და ფული სხვებს ვთხოვო. მე მართლაც ბევრად მირჩევნია, ფულის საშოვნელად ათი საათი ვიმუშაო, ვიდრე იგივე ათ საათს აპლიკაციები ვავსო გრანტების სახვეწრად. ევროპელი პანკების საკრალური პრინციპიც ასეთია: Do it yourself (DIY), „შენით გააკეთე“. ვიცი, რომ გრანტის მოსაპოვებლად ათასობით ფორმის შევსება მომიწევდა, შემდეგ ათასობით ანგარიშის წერა, თუ რაში დავხარჯე ეს ფული, რაც პირადად ჩემთვის დიდი პრობლემა იქნებოდა“.

ასია ფილიპოვა

კერძო/საჯარო პარტნიორობა

**არაკულტურული სექტორიდან ადაპტირებული
თვითმართველობის ფორმები დაფინანსების ახალ
შესაძლებლობებს გვთავაზობს.**

„ჩვენ კერძო/საჯარო პარტნიორობაზე ვართ დაფუძნებული. „ფაბრიკა“ ორ არასამთავრობო ორგანიზაციასა (ქორეას თეატრი და ლოდის ხელოვნების ცენტრი) და ქალაქ ლოდს შორის შეთანხმების საფუძველზე ჩამოყალიბდა. დარეგისტრირებული ვართ, როგორც მუნიციპალური ორგანიზაცია.

„არტ-ინკუბატორის“ შექმნისთვის საჭირო ფინანსები ევროკავშირის სტრუქტურულმა ფონდმა გაიღო. საინტერესო ის გახლავთ, რომ გრანტი კულტურის, მემკვიდრეობის ან ტურიზმისთვის განკუთვნილი მიმართულებიდან კი არა, მეწარმეობის განვითარების მიმართულებიდან მოვიდა. საკმაოდ დიდი დაფინანსება გამოყო ქალაქ ლოდის მერიამაც. „ფაბრიკას“ მოუხდა შეხედულებათა გადაფასება, რეორგანიზაცია და ახალი ფუნქციების განვითარება, ბიზნესად რომ ქცეულიყო. ეს საკმაოდ უნიკალური ამბავია და ამ პროცესს მარტივად არ ჩაუვლია. საჭირო გახდა ოფიციალური პირების დარწმუნება,

ახალი მოდელისთვის ცოტა ნდობა (და ბევრი ფული!) გაემეტებინათ. პრაქტიკული მხრივ, ეს ნიშნავდა შემოქმედებითი სექტორის მიმართ დამოკიდებულების შეცვლას: თურმე ისინი „გრანტიჭამიები“ კი არა, ეკონომიურად და სოციალურად ფასეული პროდუქტის შემქმნელები არიან. რთული იყო, მაგრამ როგორც ხედავთ, შეუძლებელი არ ყოფილა!”

აგაბა ეტმანოვიჩი

12 | დაცული შენობა

გარკვეულ უპირატესობასთან ერთად, ისტორიული ძეგლის სტატუსს უამრავი ვალდებულებაც მოჰყვება.

მორიცბასტაი შუასაუკუნეების დროინდელი ციხესიმაგრეა, ქალაქ ლაიპციგის ძველი, 1551-1553 წლებში აგებული გალავნის უკანასკნელი ნაწილი, რომელიც, 1982 წლიდან მოყოლებული, კულტურული ცენტრია.

აკუსტიკის გასაუმჯობესებლად ვატარებთ ექსპერიმენტებს დროებითი საშუალებებით, ვთქვათ, ქსოვილებისა და ხის გამოყენებით“.

ტორსტენ რაიტლერი

150 წლის განმავლობაში შენობა მხოლოდ მასზე დაშენებული სკოლის საძირკვლად გამოიყენებოდა.

„მორიცბასტაი მიწით იყო სავსე. შენობად არავინ იყენებდა, არავინ იცოდა, რაში უნდა გამოეყენებინათ. 70-იან წლებში დაიწყო მისი აღდგენა, პირდაპირი მნიშვნელობით, სამარიდან ამოთხარეს.

გვინევს, ხელისშემშლელ გარემოებებს გავუმკლავდეთ: მაგალითად, საკონცერტო დარბაზში ძალიან ცუდი აკუსტიკა გვაქვს – როგორც ეს მეთექვსმეტე საუკუნის გამოქვაბულს შეეფერება. ეს ოთახი ჯარისკაცების საცხოვრებელი იყო. ძალიან რთულია კარგი ხმის მიღება. გვინდა, რამენაირად გამოვასწოროთ, მაგრამ თუ ხმის გასაუმჯობესებლად ტექსტილის სტრუქტურას ავაგებთ, ამით მთლად დაგფარავთ ორიგინალურ არქიტექტურას, ამიტომ ეს შეუძლებელია. ეს ჩვენთვის არის ამოცანა, რომელიც უნდა გადავჭრათ.

13 | გავყაროთ მოჩვენებები

თუ ადგილი ისტორიულად რაიმე ნეგატიურის სიმბოლოდ იქცა, საჭიროა, მტკიცე პოზიცია დავიკავოთ, ამაზე ზმამაღლა ვთქვათ და ყველაფერი თავიდან დავიწყოთ.

„UFA გერმანიაში ყველაზე მნიშვნელოვანი კინოკომპანია გახლდათ მეორე მსოფლიო ომამდე, ომის დროს და მერეც. ნაცისტური პროპაგანდა სწორედ ამ ქარხანაში იწარმოებოდა. როდესაც ეს გავიგეთ, დავფიქრდით, როგორ მოვეცეოდით ამ მემკვიდრეობას.

დასავლეთ ბერლინსა და სხვა ადგილებში გავრცელებული მიმართულება იყო, დაენგრიათ ყველა შენობა, რომელიც ხალხს ახსენებდა რაღაც უსიამოვნოს, ისეთს, რის გახსენებაც ალარ უნდოდათ.

ჩვენ ამ შენობებში თვითნებურად შევსახლდით და ამით ისინი გადავარჩინეთ. ერთხანს ვიმსჯელებთ და გადაწყვიტეთ, საქმე გავგეგრძელებინა: ჩავატარეთ ცერემონია, განკურნების პროცესის მსგავსი; გავყარეთ UFA-ს ყველა ძველი მოჩვენება და დავპატიჟეთ ახალი სულები. ჩვენ ამ შენობების ახალი სიცოცხლე ვართ და მათ ახალი იდეებითა თუ კრეატიულობით ვავსებთ.

მას შემდეგ ყველაფერი არაჩვეულებრივად მიგვიდის და აქ ხელოვნების სხვა ფორმების წარმოებას შევუდექით“.

ბიგრიდ ნიმერი

14 | ფარული დეფექტები

თითქმის ახალთახალი შენობის გამოყენების დროსაც კი შეიძლება შეხვდეთ ფარულ დეფექტებს, რომლებიც წინა პატრონმა დატოვა.

„ეს შენობა 80-იან წლებში ააგეს. თავიდან სტამბად იყო ჩაფიქრებული, მაგრამ ექვს თვეში დახურვა მოუწიათ, იმიტომ, რომ ძალიან იზოლირებული იყო. ვიწრო ქუჩებში სატვირთო მანქანები ვერ მოძრაობდნენ, ქაღალდი რომ შემოეტანათ. შემდეგ ის ოთხი წლის განმავლობაში ტკბილეულის ფაბრიკად იქცა. წესით, კანფეტები უნდა დაემზადებინათ, მაგრამ აქ მხოლოდ ფუთავდნენ. ზოგჯერ ძველ, ვადაგასულ კანფეტებსაც ფუთავდნენ. ეს შენობა ადგილობრივ თემს ეკუთვნის. მათ მოახერხეს და ფაბრიკა დაახურინეს, მაგრამ ნივთები და საქონელი არავის გაუტანია. ყველგან ტონობით ძველისძველი კანფეტები ეყარა... 18 ტონა! შენობის დაცლას და მოწესრიგებას ორი წელი დასჭირდა. საძირკველის სანახავად შენობას გარშემო მიწა შემოვუთხარეთ და აღმოვაჩინეთ, რომ საძირკველი ისე არ იყო აშენებული, როგორც პროექტში აღწერდნენ. სამშენებლო სამუშაოებისას უამრავი ასე გაკეთებული რამ აღმოვაჩინეთ; მაგალითად, ფანჯრები, რომლებიც არ იხურებოდა. ფაბრიკაში წესით სამზარეულოც უნდა ყოფილიყო. კანალიზაციის მილები იყო გაყვანილი. ვთქვით: მშენიერი,

აქ ნიჟარას დავაყენებთ. ყველაფერი გავაკეთეთ და აღმოვაჩინეთ, რომ წყლის გასაშვები მილები ყალბი ყოფილა! მილები მხოლოდ რამდენიმე სანტიმეტრით მოჩანდა და კედელში მთავრდებოდა. რატომ უნდა ააგო მსგავსი ფაბრიკა ასეთ უდაბურ ადგილას? ყოველგვარი საძირკველის გარეშე? ეს აიხსნება იმით, რომ არსებობდა სახელმწიფო ფული, მთიან რეგიონებში ინდუსტრიული ზონების ასაშენებლად, შეიძლება, ახალი საქმიანობების დასაფინანსებლად. გადაწყვიტეს ამის აშენება, ფული კი მოიპარეს, შენობას მოაკლეს და აი, შედეგიც“.

პაოლა სიმონი

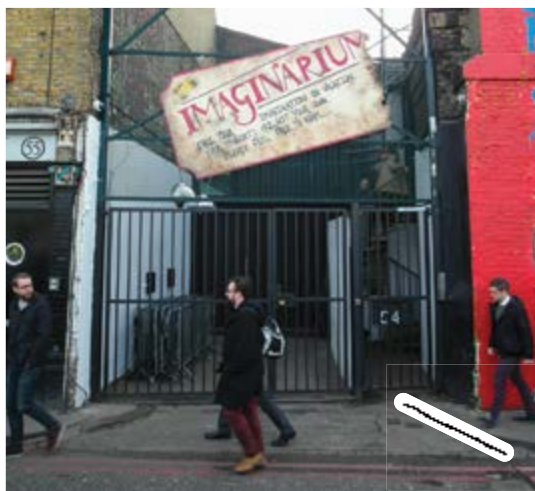
15 | სანყობი

საწყობი = დიდ სივრცეს

მაღალი ჭერი, ორი ქუჩიდან კარგი
შემოსასვლელი, მიმდებარე
სივრცე მოსახერხებელია ფოიეს,
ტუალეტების, ბარისა და სათავსოს
მოსაწყობად.

მყარი ზედაპირები მაღალი
აკუსტიკური რევერბერაციით
და სახურავი ცუდი ტექნიკური
მახასიათებლებით – ადაპტირებადია.

იდეალური ადგილია ვენიუდ
გადასაქცევად.

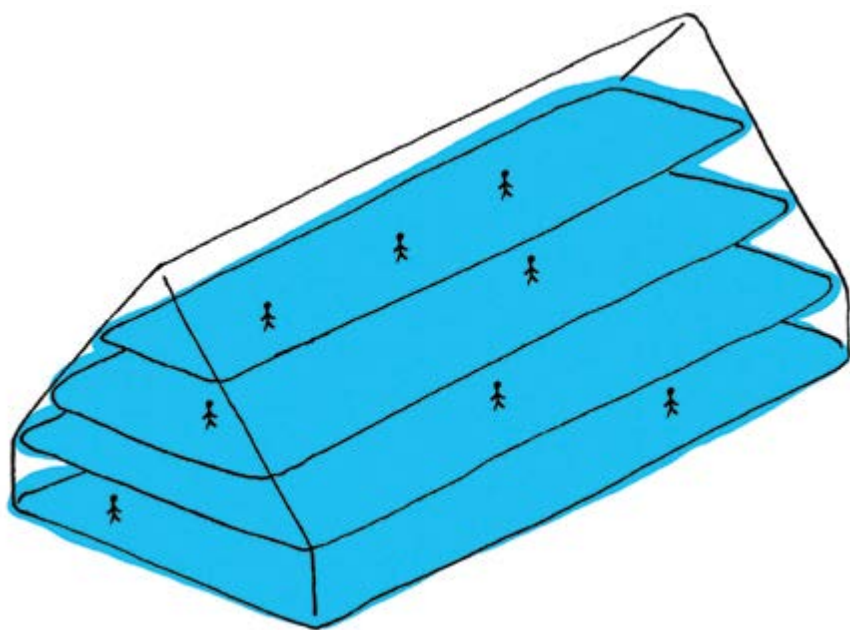
16 | სხვენი

სივრცის ნებისმიერი ნაკლოვანება, რაც სხვებთან შედარებით მის გამოყენებას ართულებს, ამცირებს მის მიმართ ინტერესს, და შესაბამისად, საბაზრო ღირებულებასაც. სწორედ მაშინ ზდება ის ჩვენთვის საინტერესო.

„ბაკელიტ MAC“ უზარმაზარი, ღობით შემოსამღვრული კომპლექსის ცენტრში მდებარეობს, რომელშიც განთავსებულია მომუშავე მისაღები, იქვე კი სახელოსნოები და სამშენებლო მასალების მაღაზიებია გახსნილი.

1999 წელს მარტონ ბაუერმა (ბაკელიტ MAC-ის მფლობელი) ფაბრიკის სხვენიში 1600 კვადრატული მეტრის ფართი შეიძინა. დღეს ის 2200 კვ.მ-ად იქცა. სადაც კი შესაძლებელი იყო (კონსტრუქციისა და პროგრამების გონივრული გათვალისწინებით), სივრცე რამდენიმე დონედ დაყვეს. 3 მეტრის სიმაღლეზე ახალი სართული ააშენეს და საშუაო სივრცე გაზარდეს. დღემდე ჯერ კიდევ არის დარჩენილი სივრცე, სადაც ასეთი რამის გაკეთება შეიძლება. სამზარეულოს, სადაც საკვებს ამზადებენ, ასე მაღალი ჯერი არ სჭირდება. მას მალე მოანგრევენ და ცოტა დაბლა ჩამოსწევენ. ასე მივიღებთ კიდევ ერთ სივრცეს, რომელიც საკმარისად მაღალი იქნება და საოფისედ გამოდგება.

შესყიდვისას სხვენი ბევრად უფრო იაფი ღირდა, ვიდრე ქვედა სართული, რადგან მისადგომად მოუხერხებელი იყო. სხვენიზე მოხვედრის პრობლემა – აღამიანების, აღჭურვილობის, ლუდის კასრების, სავარძლებისა და ეტლებისთვის – გადაჭრა მთავარ შესასვლელთან დამონტაჟებულმა უზარმაზარმა ლიფტმა.

17 გემი

მდინარისპირა ფართი ქალაქში საუკეთესოდ ითვლება და მისი ქირაობა ძალიან ძვირია. კულტურული ცენტრის გემზე განთავსების იდეა ძალიან ეფექტური მიგნებაა.

ამ გადანწყვეტას სხვების წინაშე აშკარა კონკურენტული უპირატესობა აქვს – ყველა ხმელეთზე, შენ კი – წყალში. გემი ძლიერი სიმბოლოა. მაშინაც კი, როცა მყარად აქვს ღუზა ჩაშვებული, მაინც დაჰკრავს თავგადასავლების და ახალი აღმოჩენების სურნელი. ტალღიან დღეებში იატაკი ოდნავ ირყევა და სიმაშაცისა და სიახლის შეგრძნება მოაქვს.

გემს დღეს ყველა ასე უწოდებს: A38. A გემის ტიპის, Artemovsk-ის ინიციალია, 38 კი – სერიული ნომერი. ამ უკრაინულ გემს ოდესღაც ქვები გადაჰქონდა. ყოფილ მთავარ კარგოში დღეს საკონცერტო დარბაზია, სადაც როკს უკრავენ.

გემის დიზაინერებისთვის არქიტექტორებს სამი წელი დასჭირდათ. სარემონტო სამუშაოები ქალაქ კომარნოს ნავსადგომზე მიმდინარეობდა. ბუდაპეშტში დაამზადეს ინტერიერი და დაამონტაჟეს ტექნიკური აღჭურვილობა, და ეს მხოლოდ სამ თვეში შეძლეს. ოფიციალური გახსნა 2003 წლის 30 აპრილს შედგა. პროექტში ჩადებული 3 მილიონი ევრო 6 თუ 7 წლის მანძილზე მთლიანად ამოიღეს. ამის შემდეგ

მეპატრონეებს მიეცათ საშუალება, აეგოთ მეორე, ამჯერად სულ ახალთახალი გემი, რომელსაც პირველის გვერდით აქვს ღუზა ჩაშვებული. გემის ადგილმდებარეობა უაღრესად პრაგმატული მოსაზრებით შეირჩა. აქ ითვლისწინებდნენ არა ხედს, ღირშესანიშნაობებს თუ ქალაქის ბოჰემურ რაიონებთან სიახლოვეს; პრიორიტეტული ფაქტორი იყო ქალაქის ცენტრი, რომელიც იუნესკოს მიერ არის დაცული და სამღვრად პეტეფის ხიდი აქვს. გემი ხიდიდან 135 მეტრშია დაბმული.

ჯგვიანური პროექტის, საკმარისი დაფინანსებისა და ენთუზიაზმის წყალობით, გემზე განთავსდა: 5 სრულყოფილი ბარი, სახურავის ორი ტერასა, 700-კაციანი საკონცერტო დარბაზი. გემზე არის არაჩვეულებრივი აკუსტიკა, რესტორანი, გალერეა, ხმის ჩამწერი სტუდია და ოფისები.

18 მრგვალი ვენიუ

წერიული სართულის გეგმა, რომელშიც ტექნიკური სტრუქტურა თანაბრად არის გადანაწილებული, ცვლადი კონფიგურაციების შექმნის შესაძლებლობას იძლევა.

„აქ თითქმის ყველანაირი წარმოდგენის დადგმა შეიძლება. სცენები ასაწევ-დასაწევია, შავი ფარდის გამოყენებაც შეიძლება, მოხურავ და ე.წ. „შავი ყუთის“ შოუს გააკეთებ“.

ფედერიკა როში

ტექნიკური ინფრასტრუქტურა, რომელიც მთელი ინტერიერის თავზე ერთ დონეზეა განლაგებული, იძლევა შესაძლებლობას, სივრცის მრავალგვარი კონფიგურაცია შეიქმნას. განათების დამონტაჟება ნებისმიერ ადგილას შეიძლება, სივრცეს კი სურვილისამებრ დაყოფ. სცენა შეიძლება ცენტრში განთავსდეს, მაყურებელი კი მის გარშემო დასხდეს, ან პირიქით. სცენა შეიძლება ააწყოთ ამაღლებულ პოდიუმზე და მაყურებელი მის წინ დასვათ, ან პირიქით.

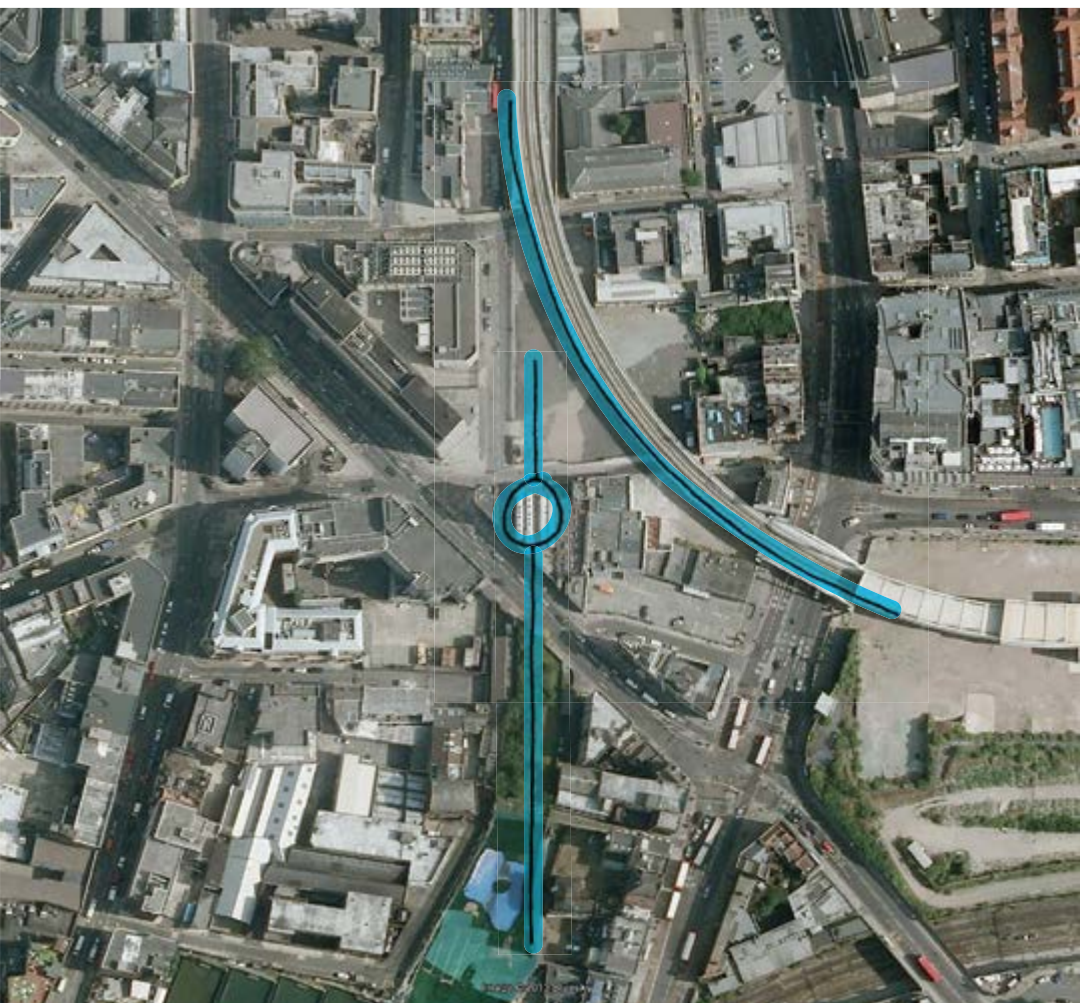

19 პოტენციალის მქონე სივრცეები

ყოველდღიურად გვერდს ვუვლით სივრცეებს, სადაც იდეალურად მოთავსდებოდა კულტურული ცენტრი, და ვერ ვხედავთ მათ. თუ ვინმე მიგვითითებს, როგორ შეიძლება ამის გაკეთება, უცებ ყველაფერი თვალსაჩინო და ცხადი გვეჩვენება.

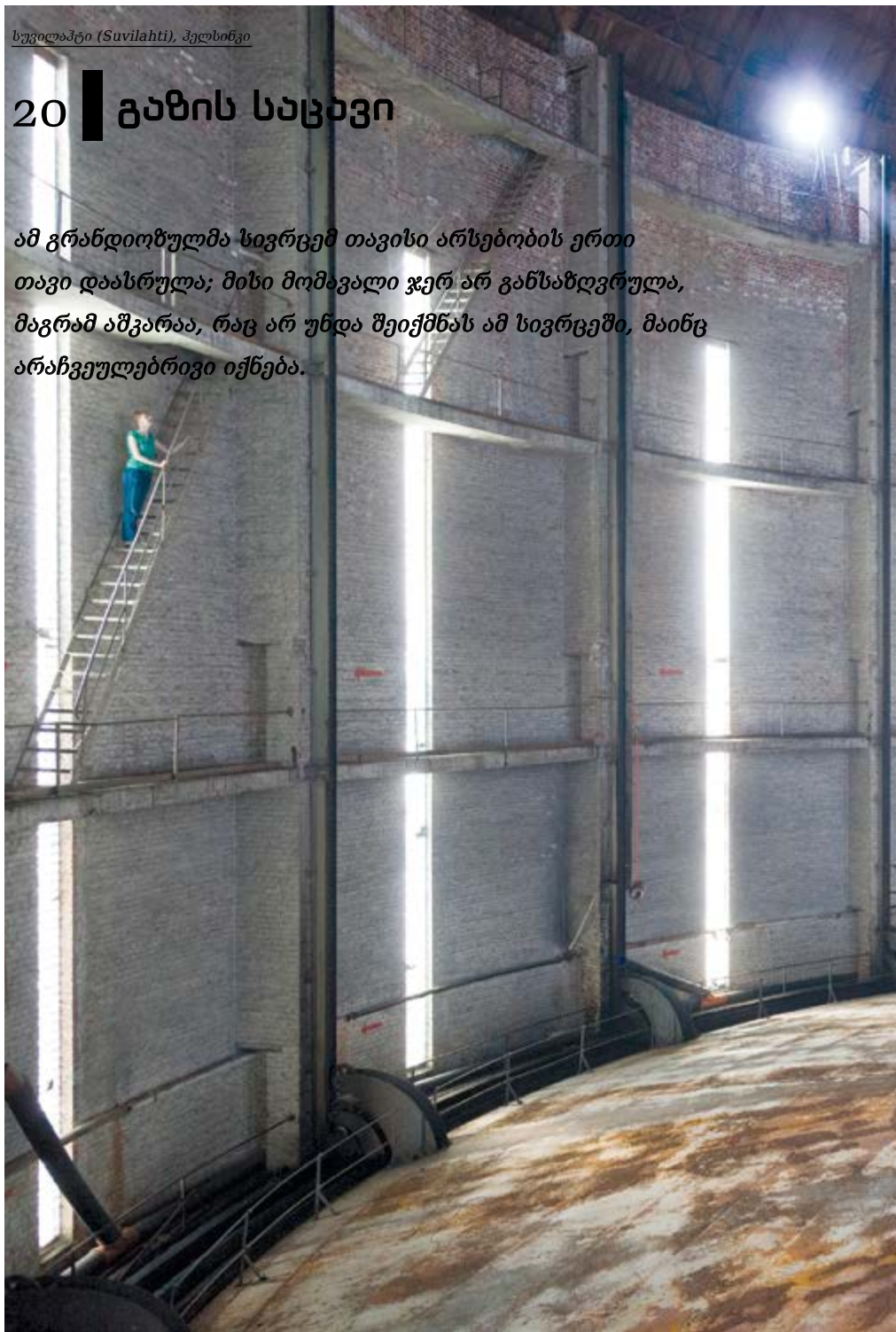
ქალაქის ცენტრში ყველაფერი განსაკუთრებით ინტენსიური და ძვირია. სწორედ აქ გვხვდება ყველაზე დიდი მოთხოვნა და მიწოდება, ყველზე ძვირი მინა თუ მაღალი ქირა. „ვილიჯ ანდერგრაუნდმა“ თავისი ადგილმდებარეობით – ცენტრალური ლონდონი – ნამდვილი ჯეკპოტი მოხსნა, ეს კი შესაძლებელი გახადა აურო ფოქსკროფტის უნარიმა: დაენახა შესანიშნავი სივრცის შექმნის პოტენციალი იქ, სადაც მანამდე ამას სხვა ვერავინ ამჩნევდა.

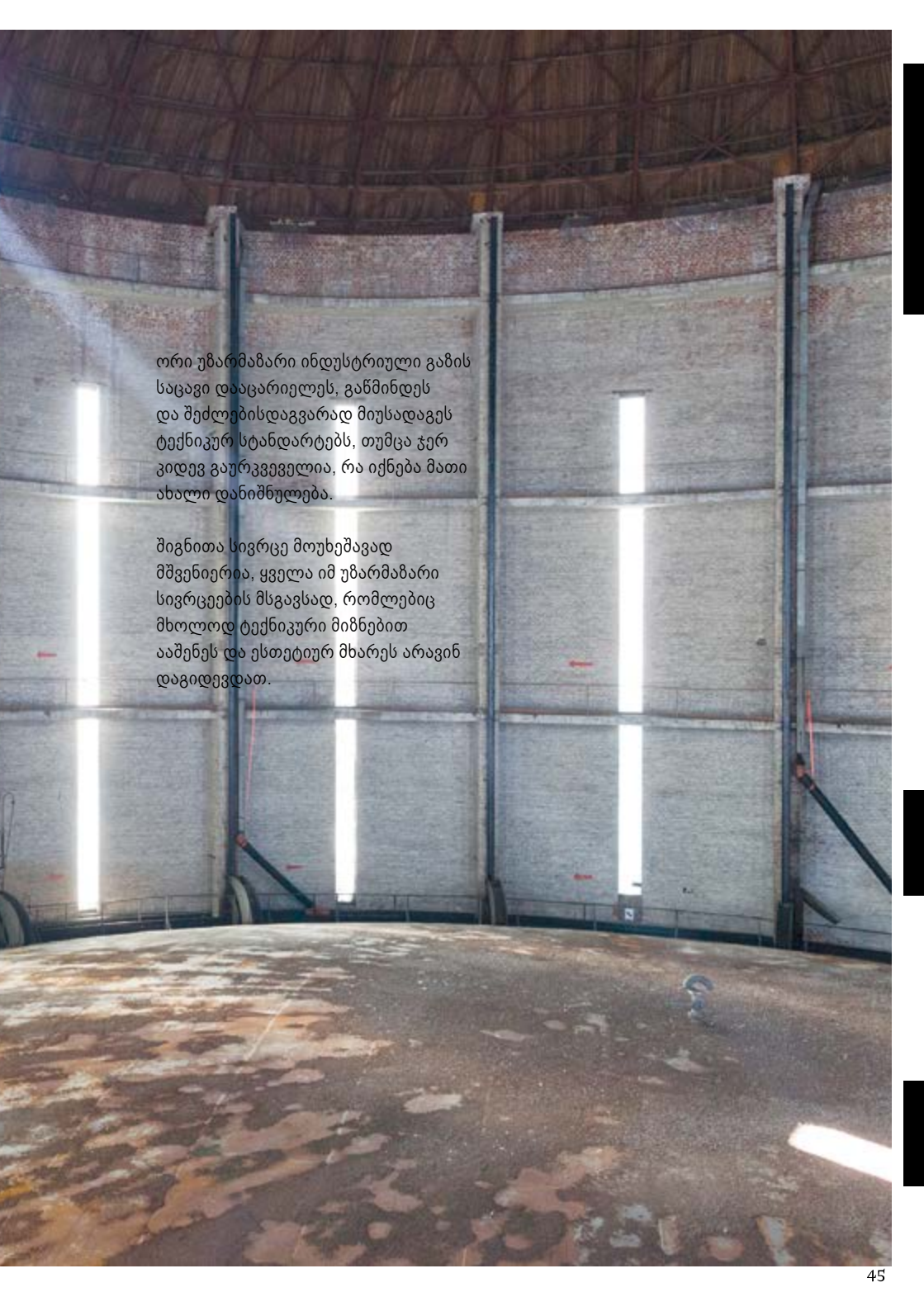
აღმოსავლეთ ლონდონში გზაგამტარის ხიდების დემონტაჟის შემდეგ დარჩა დიდი საყრდენების რამდენიმე სექცია (15x20), რის გამოც მიწიდან სამი სართულის სიმაღლეზე პორიზონტალური არე გაჩნდა. საყრდენებზე მეტროს ვაგონები და გადასამიდი კონტეინერები მოათავსეს და ასე შექმნეს „ვილიჯ ანდერგრაუნდის“ სამუშაო სივრცე.

20 | გაზის საცავი

ამ გრანდიოზულმა სივრცემ თავისი არსებობის ერთი თავი დაასრულა; მისი მომავალი ჯერ არ განსაზღვრულა, მაგრამ აშკარაა, რაც არ უნდა შეიქმნას ამ სივრცეში, მაინც არაჩვეულებრივი იქნება.

The image shows the interior of a large, circular industrial structure, possibly a water treatment tank or a large storage silo. The walls are made of concrete and are divided into vertical sections by metal supports. The ceiling is a complex, curved metal framework. The floor is a large, flat, circular area with a mottled, brownish-grey surface. There are several vertical light sources or openings in the walls, creating bright vertical bands of light. The overall atmosphere is industrial and somewhat dimly lit.

ორი უზარმაზარი ინდუსტრიული გაზის
საცავი დააყარა იქ, განმინდეს
და შეძლებისდაგვარად მიუსადაგეს
ტექნიკურ სტანდარტებს, თუმცა ჯერ
კიდევ გაურკვეველია, რა იქნება მათი
ახალი დანიშნულება.

შიგნითა სივრცე მოუხეშავად
მშვენიერია, ყველა იმ უზარმაზარი
სივრცეების მსგავსად, რომლებიც
მხოლოდ ტექნიკური მიზნებით
ააშენეს და ესთეტიურ მხარეს არავინ
დაგიღევდათ.

21 | მატარებლის სადგური

სტანცია ჯერ კიდევ სადგურად გამოიყენება.

„სლოვაკეთის ნაციონალურ რკინიგზასთან მოლაპარაკებებს ორი წელი მოვანდომეთ. ჩვენი მიზანი იყო, შენობა სიმბოლურ ფასად მოექციავებინათ ჩვენთვის. მაშინ ძალიან ახალგაზრდები გახლდით იმისთვის, რომ რკინიგზის კომპანიას პარტნიორებად ჩავეთვალეთ და ჩვენთან მოლაპარაკებები ეწარმოებინა. სწორედ ამიტომ იყო, რომ მოლაპარაკებებს მარეკ ადამოვის მამა ათანხმებდა და ოფიციალურ შეხვედრებზეც კი მოგვყვებოდა ხოლმე. მთელი შენობის რემონტს პირველი მოკლევადიანი კონტრაქტის მიღებისთანავე შევედექით, რომლის თანახმადაც მხოლოდ ერთი ოთახის გამოყენება შეგვეძლო. მხოლოდ მოგვიანებით დაგვითმეს მთელი შენობა 30 წლით და წლიური ქირაც სიმბოლური დაგვინეს. კონტრაქტის თანახმად, ვალდებულები ვიყავით, სარემონტო სამუშაოებში მინიმუმ 300 000 ევროს ინვესტიცია ჩავგედო“.

რობო ბლაშკო

ჟილინა-ზარეჩიეს სადგურს ყოველდღიურად ასეულობით ადამიანი გადის. ყველა მათგანი, ისინიც კი, ვინც შიგნით არც შემოსულა წარმოდგენის სანახავად ან ერთი ჭიქა ყავის დასალევად, სარგებელს იღებს იმით, რომ აქ კულტურული ცენტრი არსებობს. იქაურობა მთელი დღე-ღამის განმავლობაში სუფთა და უსაფრთხოა, მიმდებარე ტერიტორიაც საშუალოზე მაღალი სტანდარტებითაა მოვლილი.

მატარებლის ხაზის წყალობით კულტურის ცენტრში დღე-ღამის ნებისმიერ დროს სიცოცხლე ჩქეფს, მიუხედავად იმისა, იმართება თუ არა რამე წარმოდგენა.

22 | სტუდიები ვაგონებში

დასაწყისში მხოლოდ პირადი საჭიროება იყო. მისმა დაკმაყოფილებამ მოიტანა ის, რომ დაუგეგმავად დაკმაყოფილდა იგივე საჭიროებები ადამიანთა უფრო ფართო წრისთვის

„აურო ფოქსკროფტი უნივერსიტეტში ავეჯის დიზაინს სწავლობდა. დიპლომის მიღების შემდეგ გაუჭირდა ცენტრალურ ლონდონში ისეთი სახელოსნოს პოვნა, რომელშიც უამრავ ფულს არ მოსთხოვდნენ. შვეიცარიისკენ მატარებლით მგზავრობდა, როცა თავში ერთმა აზრმა გაუელვა: შეიძენდა ძველისძველ, იაფ ვაგონებს და სამუშაო ოფისებად აქცევდა.

ორმოც სხვა არტისთან ერთად მან საამისოდ „ჯუბილი ლაინის“ (Jubilee Line) ოთხი ჩამონერვილი ვაგონი და ორი სატვირთო კონტეინერი გამოიყენა.

ამასობაში აუროს სტუდია აღარც სჭირდება, რადგან ინტერიერის დიზაინზე აღარ მუშაობს: ის კულტურული ცენტრის დირექტორი გახდა“.

ამელი სნაიერსი

23 | ლუდის ყუთების ვენიუ

თეატრი ზიდის ქვეშ 150 მაყურებელს იტევს. ის ნებართვის გარეშე აშენდა, ადგილობრივმა ხელისუფლებამ კი ოფიციალურად გააფორმა, როგორც არტ-ინსტალაცია.

მასალები:

- | 3000 ლუდის ყუთი,
- | 800 თივის შეკვრა,
- | 10მ3 ჩვეულებრივი ხის ფიცარი,
- | 60 ფურცელი ნახერხის დაფა,
- | 120 ძველი რკინიგზის შპალი,
- | ორი 12-მეტრიანი სატვრთო კონტეინერი,
- | 2 კონტეინერი თიხა,
- | ათი ათასი ლურსმანი,
- | 1კმ ხრახნიანი რკინის ღერო,
- | ათასი ჭანჭიკი, შუასადები და ქანჩი,
- | ათას ხუთასი საფიცრე ჭანჭიკი,
- | ერთი კონტეინერი ხრეში იატაკის მოსასწორებლად,
- | ერთი დამაგრძელებელი კაბელი ელექტრობის შემოსაყვანად,
- | ორი ურიკა,
- | პატარა ხარაჩო,
- | 100 მოხალისე,
- | 3 თვე,
- | 10000 ევრო.

პირველივე წელს პერფორმერების მოწვევაზე დახარჯულმა თანხამ სამჯერ გადააჭარბა მშენებლობაში დახარჯულს.

24 | ზრდა

ორთვიანი ივენთიდან – ევროპის უმაღლესი დონის კულტურულ ცენტრამდე. ნაბიჯ-ნაბიჯ, 40 წლის განმავლობაში.

70-იანები

| 1970 წლის ბაფხულში „მელკვეგმა“ უმასპინძლა ორთვიან ივენთს მრავალფეროვანი პროგრამით, რომლის მასშტაბები ისეთივე იყო, როგორსაც დღესაც აკეთებენ. მაშინ ცენტრი, დღევანდელთან შედარებით, ბევრად პატარა იყო. | ამ ინტენსიური ივენთის შემდეგ ერთი კვირით დაიხურნენ. გახსნის შემდეგ მთელი შენობა ოთხკვირიან წარმოდგენას მასპინძლობდა, რომელიც სიკვდილს ეხებოდა. მაშინ შენობის შეცვლაზე არც ფიქრობდნენ, მხოლოდ აუცილებელ რემონტს თუ გააკეთებდნენ ხოლმე. | ფული ქალაქისგან მიიღეს, შენობა რომ გაერემონტებინათ, იმდენად მაინც, რომ უსაფრთხოების სტანდარტების შესაბამისი გაეხადათ. | მომდევნო ბაფხულის შემდეგ შენობა მთელი წლით დაიხურა.

| 1972 წელს შენობა ლიზინგის პირობით მიიღეს. | მაშინ შენობის რეკონსტრუქციას შეუდგნენ, რაც მომდევნო 25 წელი აღარც შეუწყვეტიათ. თავიდან ყველაფერს საკუთარი ხელით აკეთებდნენ, ყველა იმას აკეთებდა, რაც თვითონ შეეძლო.

პროგრამა 10 დღით შეაჩერეს, რომ მთელი ყურადღება შენებასა და გაუმჯობესებაზე გადაეტანათ.

80-იანები

| 80-იან წლებში სოციალური ატმოსფერო გამოიცვალა. მის კვალდაკვალ ამბტერდამიც შეიცვალა და „მილკვეგსაც“ სხვა გზა არ ჰქონდა, უნდა შეცვლილიყო. ბნელმა შენობამ კარი სინათლეს გაუღო. | მთელი შენობა ჯერ კიდევ არ იყო მათი, ასე რომ, 1986 წელს, როცა დარჩენილი ნაწილიც ხელმისაწვდომი გახდა, ეს შანსი ხელიდან არ გაუშვიათ მისი მმართველებიც თავად გახდნენ.

90-იანები

| 1995 წელს ააშენეს დარბაზი, რომელიც 1000 მაყურებელს დაიტევდა, და გააფართოეს შესასვლელი კარი. ყველაფერი გაორმაგდა: წარმოდგენების რაოდენობა, მაყურებელი, პერსონალი, მოგება. ეს დიდი წარმატება იყო. | თუმცა, ახალი სივრცეების გამოსვლით ხალხი შენობას ორ ნაწილად გაყოფილად აღიქვამდა:

ახალ (დარბაზი, შესასვლელი)
და ძველ ნაწილებად, რომელიც
შესამჩნევად ნაკლებად იყო
განვითარებული.

2000-იანები

| 2000 წელს „მელკვეგი“ მთლიანად
გადააკეთეს. ყველა სივრცე უკვე
მაღალი დონის იყო და, ბოლოს
და ბოლოს, ტექნიკურადაც
შეესაბამებოდა იმ საქმეს, რისთვისაც
მუდამ გამოიყენებოდა.

| უეცრად შესაძლებელი გახდა უფრო
დიდი ივენთების დაგეგმვა, ცნობილი
არტისტების მოწვევა.

| კორ შლოსერმა იფიქრა: „მორჩა,
შენობა დასრულებულია, ახლა
კი შემიძლია ავდე და სხვა
რამეც ვაკეთო“. სწორედ მაშინ
აღმოაჩინა, რომ თეატრალურ
დასს, რომელიც ქალაქის თეატრში
მუშაობდა (იქვე, მეზობელად), აღარ
სურდა წარმოდგენების გამართვა
ძველ ქალაქის თეატრში. მათ
სჭირდებოდათ ახალი, თანამედროვე
სივრცე, რომელიც მათ არ
შეზღუდავდა – ძველი, ისტორიულ
შენობებში არსებული სივრცეებისგან
განსხვავებით. არქიტექტორს,
რომელიც მანამდე „მელკვეგის“
რეკონსტრუქციაზე მუშაობდა, კორმა

ჰკითხა, შესაძლებელი იქნებოდა თუ
არა, შექმნილიყო სივრცე „მელკვეგის“
შენობებსა და ქალაქის თეატრს
შორის.

| არქიტექტორმა დახატა ყუთი,
რომელიც მელკვეგის თავგემოთ
იტვიტივებდა.

| მუშაობა 2005 წელს დაიწყო, სივრცე
კი 2009 წელს გაიხსნა. თუ წინა ორ
რეკონსტრუქციაზე 2,5 მილიონი ევრო
დაიხარჯა, ამ სივრცეს 50 მილიონი
დასჭირდა.

| როგორც ჩანს, ეს იყო უკანასკნელი
რამ, რაც ამ პატარა სივრცეში
შეიძლებოდა აშენებულიყო.
ყველაფერი გამართულად მუშაობს.

კორ შლოსერის ლექციის ჩანაწერები

25 | ადგილის გამოცვლა

ძალიან მნიშვნელოვანია დამოკიდებულება შენობასთან, რომელშიც ვმუშაობთ. და კიდევ უფრო მნიშვნელოვანია გუნდი.

„ეს ადგილი 20-იან წლებშია აშენებული, ფაშისტების ეპოქაში, მუსოლინის მმართველობის დროს. აქ აწყობდნენ სხვადასხვა საქონელს, ახალსა თუ გაყინულ პროდუქტს. ეს შენობა, სადაც ახლა ვართ, საწყობი იყო. თავიდან მხოლოდ ერთ ნაწილს ვითვისებდით, იმიტომ, რომ უზარმაზარი და ლაბირინთივით დახლართულია. ჩვენც მის ერთ ნაწილს ვიყენებდით“.

რამდენიმე წლის შემდეგ პირობები შეიცვალა, რადგან შენობის პატრონმა მისი სხვა მიზნებისთვის გამოყენება და გადაკეთება განიზრახა. „ინტერმონა“ იძულებული გახდა, ამავე ტერიტორიაზე სხვა შენობაში გადასულიყო.

„თავიდან აქაურობის მიტოვება და სხვაგან გადასვლა ძალიან გაგვიჭირდა. როგორც ხედავთ, ეს ძალიან უცნაური შენობაა, ის მეორე კი უბრალო მართკუთხედიან, სრულებით ცარიელი. თავს უცხოვ ვგრძნობდით. თუმცა, ნელ-ნელა მოგვეწონა, მერე კი შეგვიყვარდა. რაღაც მხრივ, შეიძლება ითქვას, რომ ჩვენ შევიგნეთ ძლიერ ჭკუფად ყოფნის მნიშვნელოვნება. და ადგილს უკვე მნიშვნელობა აღარ აქვს“.

ადა არდუინი

ბარიერზე ვძვრებით და ვათვალიერებთ ადრინდელ შენობას, რომელიც ახლა ცარიელია.

26 | შეცდომები

| ააშენეთ ყველაზე დიდი
კულტურული ცენტრი.
| არტისტები საუკეთესო
ბუღალტერები არიან.
| ნუ იკონტაქტებთ თემთან.
| არ გამოყოთ სივრცე საწყობისთვის.
| ერთმანეთთან საიღუმლოები
გქონდეთ.
| ხალხს ინფორმაციას ნუ მიაწვდით;
გააოცეთ ისინი!
| სპონსორებს სთხოვეთ ფული და
აღარასდროს დაეკონტაქტოთ.
| შეიძინეთ ყველაზე პატარა,
იაფფასიანი და ძველი მანქანა.
| ყურს ნუ დაუგდებთ ქალაქის
დამგეგმარებლებსა და
არქიტექტორებს.
| უპირველეს ყოვლის, ბოლომდე
მიიყვანეთ რემონტი, რომ მომავალში
განახლებები არ დაგჭირდეთ.
| მიჰყევით წესებს და ყოველთვის
მკაცრად დაიცავით კანონები.
| ბარის და მაღაზიის შემოსავალი? არ
გჭირდებათ.
| ენდეთ სიტყვიერ პირობებს,
ნურაფერს გააფორმებთ ქაღალდზე.
| ერთდროულად იმუშავეთ
რამდენიმე პროექტზე.
| ყურადღება მიაქციეთ ესთეტიკას და
არა შინაარსს.
| გამოიყენეთ ერთი სივრცე
განსხვავებული ღონისძიებებისთვის
და გახსნამდე საცდელად არაფერი
მოსინჯოთ.

| არ იქირაოთ აპარატურა; იყიდეთ.
| არ გამომოთ, პირდაპირ გაჭერთ.
| ნუ დათქვამთ დედლაინებს.
| ნუ იღარდებთ შენობის გარეგნულ
მხარეზე.
| ნუ იღარდებთ არეულობასა და
ნაგავზე გარეთ, ის თქვენ არ გეხებათ.
| ყველაფერი აკეთეთ ისე, როგორც
საყოველთაოდაა მიღებული, და
მიბაძეთ სხვებს.

| იყავით დიქტატორი.

*„ლივინგ ანდერგრაუნდის“
(Living Underground) 2012 წლის
ვორქშოპის მონაწილეები.*

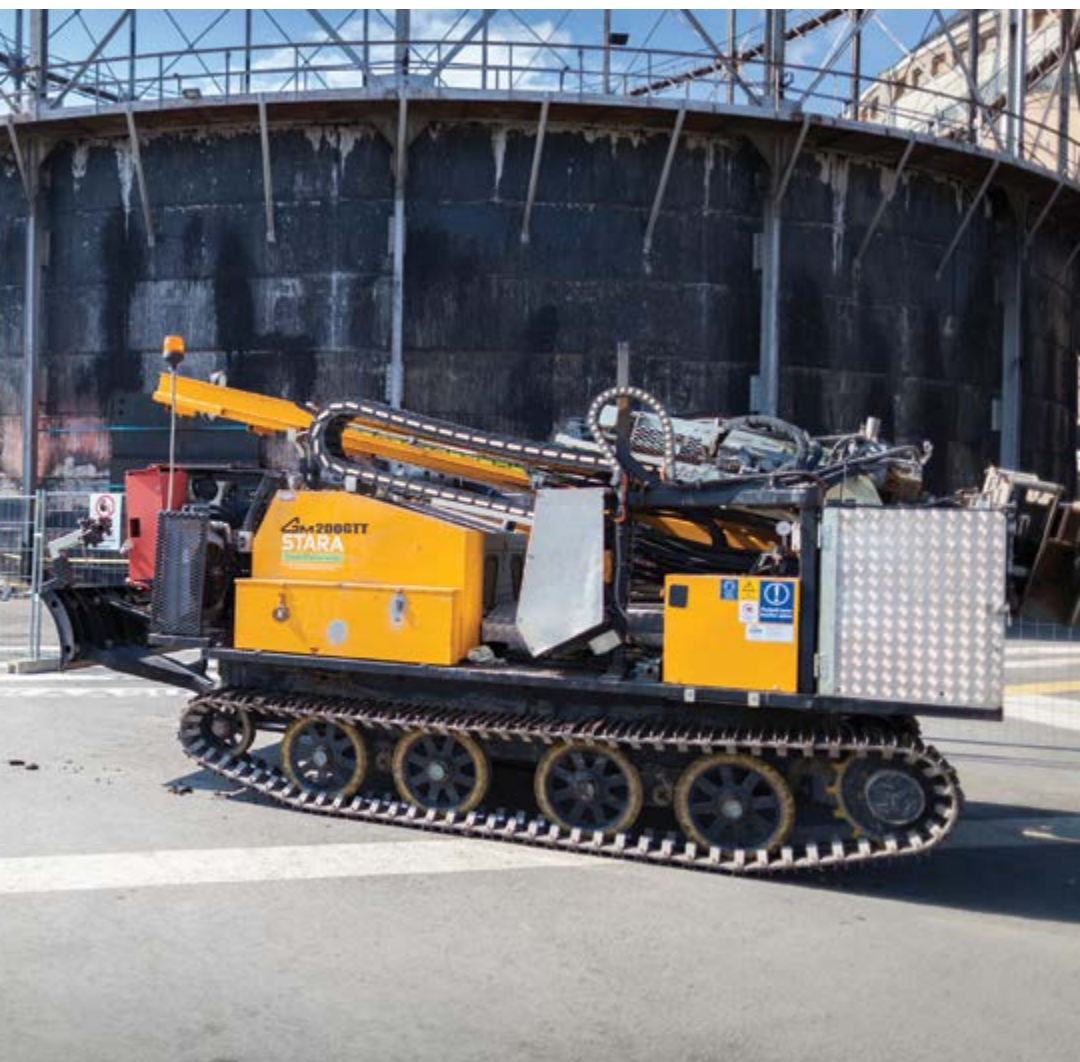
27 | როდის იქნება მზად?

როდის არის შენობა დასრულებული?

„ჩვენ არასდროს ვმართავთ გახსნის
წვეულებებს. როცა გვეკითხებიან,
როდის იქნება მზადო, ვპასუხობთ:
„არასდროს“. ეს არ არის ისეთი რამ,
რაც შეიძლება, მზად იყოს. ეს არის
რაღაც, რაც არსებობს და იმედი
გვაქვს, მარადიულად განვითარდება“.

სტეპა ნიკულა

28 | ექსპერტების მოსაზრებები

უმჯობესია, პროფესიონალებთან გაიაროთ კონსულტაციები გარკვეულ საკითხებზე. 2005 წელს „ბუენავენტურა“ სრული გარდაქმნის პერსპექტივის წინაშე დადგა. აპირებდნენ, ძველი შენობიდან ახალში გადასულიყვნენ და ბრენდი განეხლებინათ. „ტრანსვეროპული სივრცეების“ 59-ე შეხვედრამ „ბუენავენტურას“ მისცა საშუალება, გადაწყვეტილების მიღებაში დახმარების თხოვნით მიემართათ ყველაზე უფრო შესაფერისი ადამიანებისთვის – ყველა სხვა წევრი ცენტრის წარმომადგენლებისთვის.

1.

ბუენავენტურას კულტურის ცენტრი (Oficina di Buenaventura Cultural Centre) ჩრდილოეთ იტალიაში, ვენეციიდან 40 კილომეტრში მდებარეობს. კასტელფრანკო ვანეტო პატარა, სიცოცხლით სავსე ქალაქია, რომელშიც 30 000 ადამიანი ცხოვრობს.

| 40 კაცზე გათვლილი სამზარეულო
| ფოტოების გასამჟღავნებელი ოთახი

ბუენავენტურას მომსახურე პერსონალი

2.

გვაქვს:

| 100-კაციანი საკონცერტო ვენიუ
| ბარი
| ბინა, რომელიც ხუთ მოხალისეს იტევს
| ინტერნეტის ოთახი 12 პერსონალური კომპიუტერით
| საკონფერენციო დარბაზი, რომელსაც ხშირად სხვა დანიშნულებებისთვისაც ვიყენებთ (ტანგოს გაკვეთილები, თეატრი, ფოტოგრაფია, ვიდეო და ა.შ.)

„შეხვედრაზე ჩვენს განკარგულებაში აღმოჩნდა ყველა წევრის დიდი ცოდნა და გამოცდილება. მათ შეეძლოთ, ჩვენთვის საკუთარი პროექტების წამოწყების ამბები მოეთხროთ.

„ბუენავენტურამ“ უკვე არსებული შენობები უნდა გამოიყენოს. ჭერ დაიწყონ პატარა სახლით და მის გარშემო სივრცით, და თანდათან განვითარდნენ“.

აუცილებელია:

| 200-კაციანი თეატრი, მოქნილი და მოხერხებული სივრცე, რომლის მთლიანად ერთ ბრტყელ იატაკად გადაკეთება იქნება შესაძლებელი, | ორი გასახდელი, | ადგილი მუსიკალური კონცერტებისთვის, რომელიც 300 ფეხზე მდგარ მაყურებელს დაითევს და მუსიკალური რეპეტიციებისთვისაც გამოდგება, | კაფე-ბარი, რომელიც სივრცის ცენტრში განთავსდება და ყველა ნაწილს თანაბრად მოემსახურება, ხოლო ზაფხულში მისი გახსნა გარეთაც იქნება შესაძლებელი, | 4 სახელოსნო (მაგ. ფოტოგრაფების, მხატვრების, ხელოვანების, მოქანდაკეებისთვის და ა.შ.), | 10 საცხოვრებელი ადგილი მუდმივი მობინადრეებისთვის, | კერძო სამზარეულო მუდმივი მობინადრეებისთვის, | 10 ადგილი მოკლე ვადით მონგეული ხელოვანებისა და სტუმრებისთვის, | 100-კაციანი საკონფერენციო დარბაზი, | 100-კაციანი კვების პუნქტი, | ოფისები 20 სამუშაო ადგილით, | აპარატურის საცავი (მინიმუმ ორი), | დამოუკიდებელი საბავშვო ღონისძიებათა სივრცე, | შენობის გარეთ მწვანე სივრცე, | მანქანებისა და ველოსიპედების პარკირების ადგილი“.

TEH-ის შეხვედრის ანგარიში

3.

„ბუენავენტურას“ მომავალი თქვენი გადასაწყვეტია. რასაც გირჩევთ, ეს მხოლოდ ჩვენი თვალსაზრისი და აზრებია. ჩემი ერთადერთი რჩევა იქნება (სოციალიზმის მამის ციტატა რომ გადაგაკეთო): „ფილოსოფოსები და პოლიტიკოსები გაუთავებლად კამათობენ იმაზე, რა ხდება არასწორად სამყაროში – მაშინ, როცა მნიშვნელოვანი ამ არასწორის შეცვლაა“.

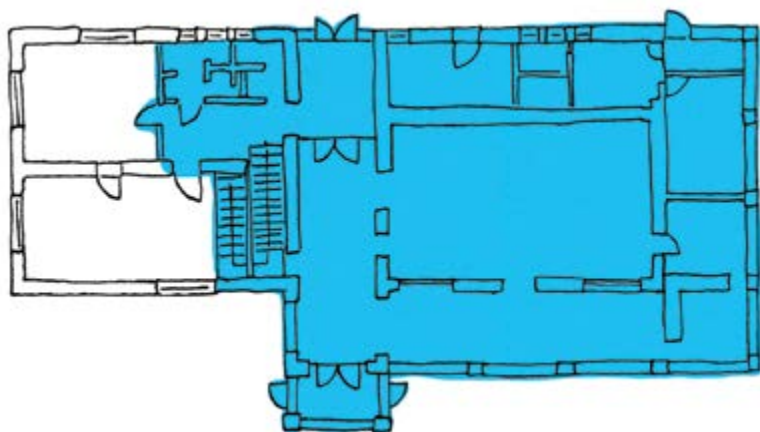
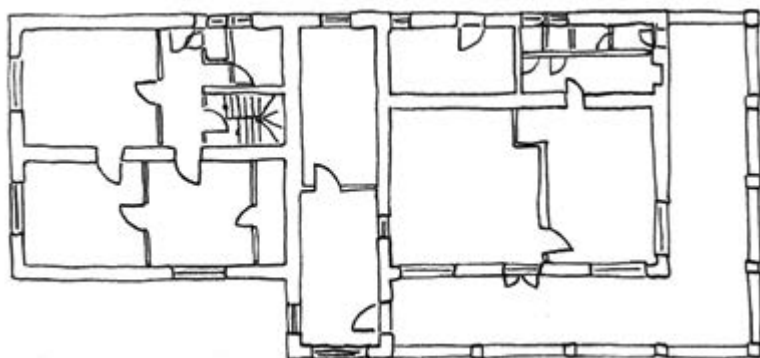
პოლ ბოგენი

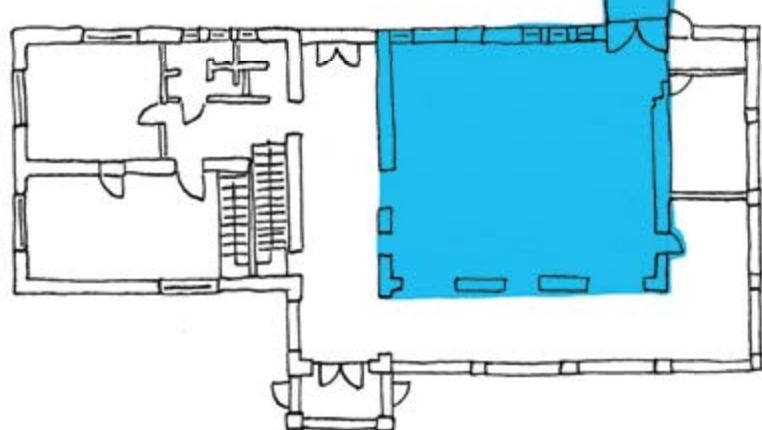
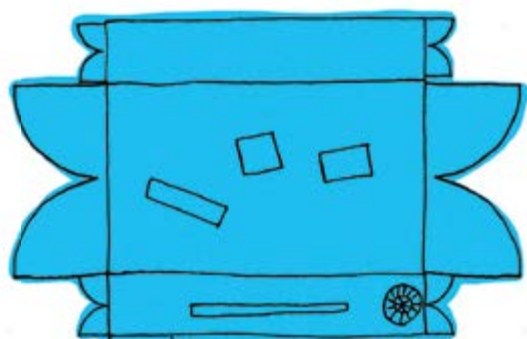
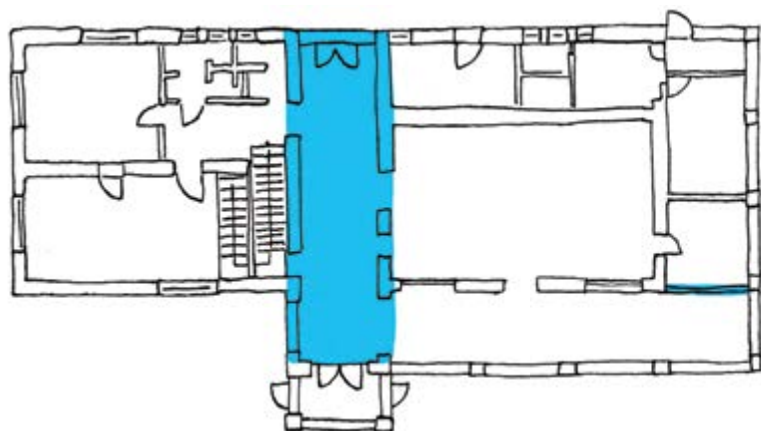
4.

ძველი ცენტრი დაიხურა. ახალი არ აშენდა და ჯგუფი დაიშალა. დარწმუნებით ვერ ვიტყვით, რომ ერთ დღესაც „ბუენავენტურა“ არ აღდგება ან მიმდევარი არ გამოუჩნდება.

29 მარად ცვლადი

2003 წლიდან რკინიგზის სადგური მრავალჯერ
გაარემონტეს. უკვე აშკარაა, რომ მისი
დღევანდელი სახეც არაა საბოლოო.

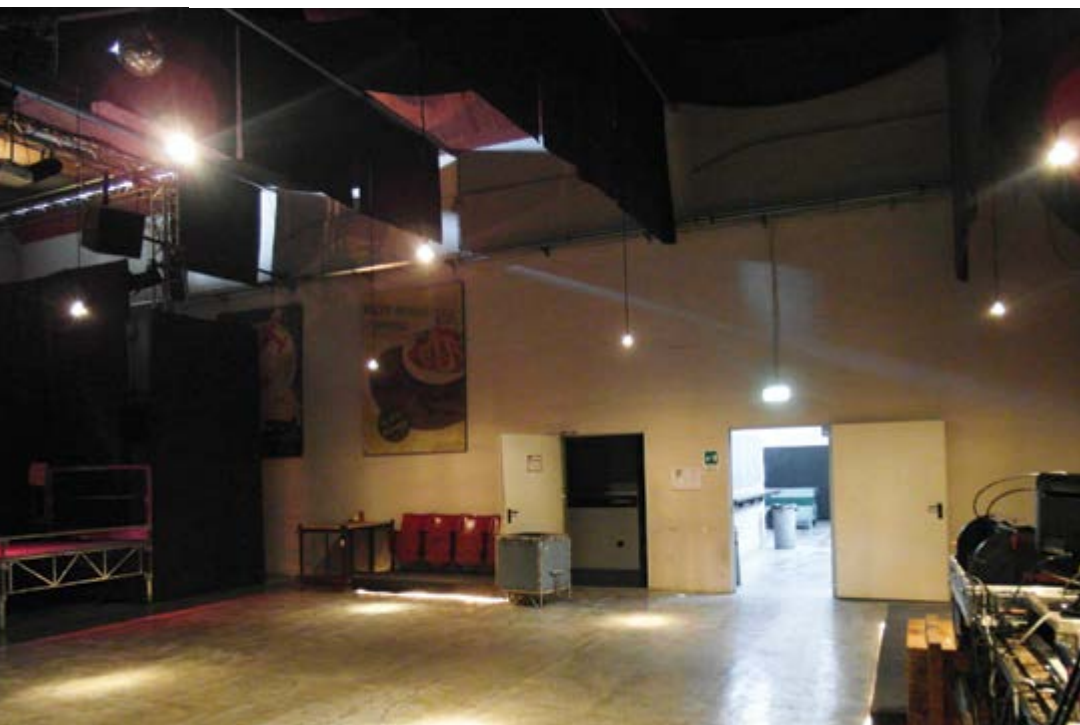

ინტერზონა, ვერონა

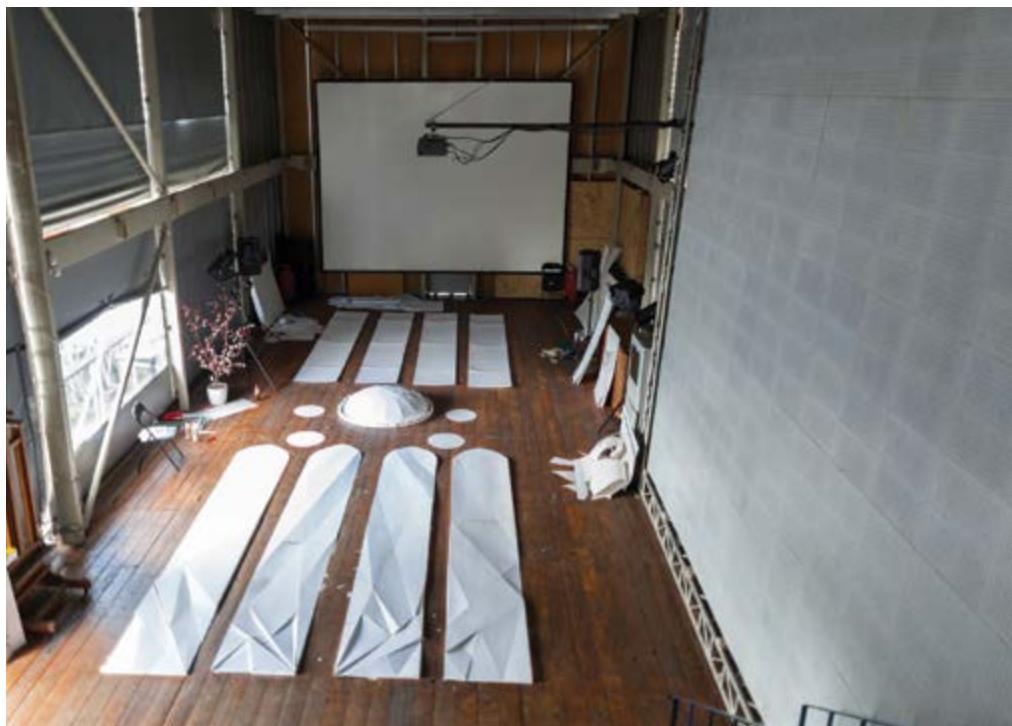

მელკვეგი, ამსტერდამი

მენუ სპასტუვი, ვილნიუსი

NOASS, რიგა

სტანისკა ჟილინა-ზარეჩიჩე, ჟილინა

ვერკატეპდასი, პომეუნლინა

პეკარნა მაგდალენსკე მრევე, მარიბორი

მელკვევი, ამსტერდამი

ვილიჯ ანდერგრუნდი, ლონდონი

ლაზნია ნოვა (Łaznia Nowa, ახალი აბანო), კრაკოვი

31 | კითხვები, რომელიც საკუთარ თავს უნდა დაუსვა

„სტანიცას“ არსებობის განმავლობაში ორი შეხვედრა მოეწყო, რომელზეც განიხილეს ყველას თვალსაზრისი, ვინც კი აქ მუშაობს, და ყველაფერი, რაც კი „სტანიცას“ წარმოადგენს – რას საქმიანობენ, როგორ ნაწილდება პასუხისმგებლობა, მისია, ხედვა და სამომავლო გეგმები.

მაშინდელი ადამიანების უმრავლესობა სხვებმა შეცვალეს, ჭგუფი გაიზარდა. „სტანიცა“ კარგად ჩამოყალიბებულ ინსტიტუციად იქცა, რომელსაც ახლა სხვა სახის პრობლემები აქვს გადასაჭრელი და ამგვარად, მისი დაგეგმარების სტრუქტურაც შეიცვალა.

2004
| 8 სამუშაო პოზიცია
| აქტივობები
| სამიზნე ჯგუფები
| მოხალისეები
| შიდა კომუნიკაცია
| მისია
| შენობის რეკონსტრუქცია
| პასუხისმგებლობები
| შემოსავალ-გასავლის მართვა
| სად ხედავს თავს „სტანიცა“ 5 წელიწადში?

| შესასრულებელი საქმეების სია

2012
| 14 სამუშაო პოზიცია
| რა არ გვინდა „სტანიცაში“?
| რა არის ჩვენი დამახასიათებელი ნიშნები?
| რის შეცვლა გვინდა?
| ვის რის კეთება არ უნდა?
| ვის აკისრია ძირითადი პასუხისმგებლობა რაზე?
| მისია
| რაში ვართ წარმატებული?
| რა არის ჩვენი მოტივაცია?
| რას არ ვაკეთებთ, მაგრამ უნდა ვაკეთებდეთ?
| ბარის მენეჯმენტის ახალი სისტემა
| შეხვედრების ახალი სისტემა
| ჩვენი ისტორია
| სივრცის კრიზისის გადაწყვეტა
| ორგანიზაციის სტრუქტურა

უბოლო შესრულება

გამყვანებული გაუმჯობესება

ექსპერიმენტი

მეტაბოლიზმი

ანერგია

კრიტიკული აზროვნება

საგანმანათლებლო პროგრამა

კრედიტობის მხარდაჭერა

ლიბერალიზმი

ხელოვნება

ანამეორთვით ხელოვნებისა და
კულტურის პროგრამა

საქართველოში ინოვაციის სიძველის პროგრამა

აღივრებული + კრედიტობის სიძველის აგება

ქსელის აგება

აქტივობის გაძლიერება

აქტიური მოქალაქეობა

გოლანდობა

აქტიურობა

ადგილობრივის დავაშირება სავაჭრობისთან

ვილინის მცხოვრება შენარჩუნება

პასუხისმგებლობა

ლიბერალიზმი კულტურული პროგრამა

პროგრამა

ეროვნული განვითარება

სინგოგა

მეგრეთა

ხანჯლის გასწორება

სივრცის გამოყენება და განვითარება

ლიბერალიზმი და მრავალფეროვანი ადგილობრივი

მეგრეთა

32 | რჩევები განახლებასთან დაკავშირებით

„2005 წელს მოვახერხეთ, გადავრჩენოდით დახურვას – მიზეზით, რომ ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოების ნორმებს არ ვაკმაყოფილებდით. ამით დაიწყო ჩვენი პროექტი: სრულიად გაგვეახლებინა კულტურულად, ისტორიულად და არქიტექტორულად მნიშვნელოვანი შენობა და იგი, თეატრის სახით, სახალხო გამოყენებისთვის ვარგისი გაგვეხადა.

„ანტიკური თეატრის“ განახლება შემდეგი მიზეზების გამო არის მნიშვნელოვანი:

| უბნის განახლება: ქალაქის ამ უბანში, ქალაქის ძველი ნაწილის შიგ შუაგულში, დიდი ცვლილებები მიმდინარეობს; ზოგი ძველი შენობა კი არ ჯდება მიმდინარე რეგულაციის სტანდარტებში და ავარიულ მდგომარეობაშია. გარემოს გაუმჯობესება ახალი სიცოცხლეს სძენს არა მხოლოდ უბანს, არამედ აქაურ მცხოვრებლებსაც და უბრალო გამვლელებსაც.

| საშემსრულებლო ხელოვნება: ბარსელონაში უამრავი თეატრია, მაგრამ ახალგაზრდა და ექსპერიმენტების მოსურნე დასებს მაინც უჭირთ ბაზარზე ფეხის მოკიდება. „ანტიკური თეატრის“ ბილეთების დაბალი ფასი და მიმღები პოლიტიკა კარს უხსნის ინოვაციასა და ახალ მაყურებელს.

| სოციალური ცენტრი: იმთავითვე, თავის პირველ ცხოვრებაში, „ბარსელონას ცირკი“ (Circolo Barcelones) კულტურულ ღონისძიებებს შედარებით ღარიბ ადგილობრივ მოსახლეობას სთავაზობდა.

„ანტიკური თეატრი“ ამ მიმართულებას განაგრძობს, ის უბანში მცხოვრები ადამიანების თავშეყრის ადგილია.

ძირითადი განახლების პროექტი 950000 ევრომდე ჯდება. ამ თანხაში შედის სამუშაოები, რომელიც წარმოდგენის დარბაზის გამძლეობის სტანდარტებს უზრუნველყოფს, ახალი საპირფარეშოების მოწყობა, დარბაზის გაუმჯობესება და გაფართოება, ახალი ტერასა, ახალი აღჭურვილობა, ფასადის რესტავრაცია და სხვა სამუშაოები. 2007 წელს დადებული კონტრაქტის თანახმად, პროექტის დასრულებისთვის 20 წელი გვაქვს.

დასრულებული სარემონტო სამუშაოების სია:

1. ტერასის, დარბაზისა და ბარის იატაკის სტრუქტურული გამაგრება;
2. დარბაზის ფანჯრების ამოშენება, ხმის იზოლაციის სისტემის დაყენება და დარბაზის რკინის კოჭებით გამაგრება;
3. ტექნიკოსების ოთახის აშენება;
4. მოძრავი ცხაურების დამზადება, რომელზეც განათება და სხვა რეკვიზიტი ეკიდება;
5. ტერასისა და მასზე ასასვლელი კიბეების განახლება;

6. კაცების, ქალებისა და შშმ პირებისთვის განკუთვნილი საპირფარეშოების აშენება;
7. შშმ პირებისთვის განკუთვნილი სპეციალური შესასვლელის აშენება, რომელიც ასევე გამოყენებული იქნება სახანძრო გასასვლელად;
8. ლიფტის წესრიგში მოყვანა;
9. განახლებული ელექტრო- და წყალსადენი სისტემა;
10. რამდენიმე სახანძრო კარის მონტაჟი;
11. ცეცხლგამძლეობის უზრუნველყოფა;

12. კვამლის დეტექტორებისა და მეხანძრეთათვის განკუთვნილი წყლის კვანძების დამონტაჟება;
13. თეატრში, ბარსა და მოსაცდელში კონდიციონერების სისტემის დაყენება.

ჩემი რჩევა:

როგორც „ანტიკურ თეატრზე“ პასუხისმგებელმა პირმა, თავი საკმაოდ რთულ სიტუაციაში ამოყვავი. არ მქონდა რემონტის გამოცდილება (მით უმეტეს, ძეგლი-შენობის), არ მესმოდა არქიტექტორული ნახაზები, მსგავს პროექტებთან არ მქონია შეხება და ვერც ოფიციალურ რეგულაციებში ვერკვეოდი.

ყველას, ვისაც კულტურული ცენტრი გაბარიათ და მასში ცვლილებებს განიზრახავთ (რაც იმას ნიშნავს, რომ ყველა ქალაქდზე თქვენი ხელმოწერა იქნება, ფულსაც თქვენ იხდით და პასუხისმგებლობასაც საკუთარ თავზე იღებთ), გირჩევთ, ყველაფერი წინასწარ, საგულდაგულოდ წაიკითხოთ. მიუხედავად იმისა, რომ არ ხართ არქიტექტორი და ყველაფერი არ გესმით, რადგან ეს თქვენი სპეციალობა არაა, მაინც ასე უნდა მოიქცეთ. გირჩევთ, ხშირად გადაიკითხოთ პროექტი და ნელ-ნელა ალღოს აუღებთ. მოძებნეთ ექსპერტი და მენეჯერი ტექნიკურ საკითხებში, მოძებნეთ ადამიანი, ვინც კარგად ერკვევა იურიდიულ საკითხებში და ყველა ნებართვის მოპოვებაში დაგეხმარებათ. ჩვენს შემთხვევაში, მაგალითად, აუცილებელი იყო ლიცენზიის აღება გარემოს კონტროლის სამსახურიდან“.

სემოლინიკა ტომიჩი

33 | განახლების არაფინანსური მხარდაჭერა

„ყველაზე რთული შენობის შენახვის
(მაგ. ელექტროენერგიის გადასახადი)
ფულის მოძიებაა, ყველაზე მარტივი –
პროგრამის დაფინანსების მოპოვება.
შენობისთვის ფულს ნაწილობრივ
ბარის შემოსავლიდან ვიღებთ;
ხანდახან შემოწირულობებითაც.
რეკონსტრუქციისთვის ფული
არც გჭირდება – გინდა ხალხი და
მასალა. უფრო მარტივია, მოძებნო
მოხალისეები და კომპანიები,
რომლებიც მზად არიან, მასალები
გაჩუქონ, ვიდრე ფული ითხოვო.

ჩვენი რეკონსტრუქციების ნახევარზე
მეტი სწორედ ასე განხორციელდა“.

მარეკ ადამოვი

34 | არქიტექტურული ხედვის გაცნობა საზოგადოებისთვის

*ვორქშოპი, რომელიც მომდევნო ათი წლის განმავლობაში
სტანციაზე განვითარების არქიტექტურულ ზედვას მიეძღვნა,
არა მხოლოდ შინაარსით იყო განსაკუთრებული, არამედ
იმიტაც, რომ მისი შედეგები გასაგებად ჩამოყალიბდა და
საზოგადოებას მიეწოდა.*

სადგურის თავდაპირველი
შენობის განახლება ჯერ კიდევ
არა დასრულებული, მაგრამ უკვე
საჭიროა ფიქრი იმაზე, რა ვქნათ,
როცა ყველაფერი დასრულდება. სად
მთავრდება სადგურის საზღვრები?
სადამდე შეიძლება გაიზარდოს
ის? „ლივინგ ანდერგრაუნდში“
ჩატარებული ვორქშოპის მთავარი
მიზანი გახლდათ სახელმძღვანელოს
შექმნა იმ სივრცის ათვისების თემაზე,
რომელიც წრით არის მონიშნული
და რომლის ძირითადი ნაწილი
გზატკეცილს, რკინიგზის ლიანდაგებს
და ავტოსადგომს უკავია.

ვორქშოპის დასრულების შემდეგ
ყველა დასკვნა დეტალურ
ბროშურად აიკინდა. ბაქანზე 6x6 მ
ზომის მაკეტი გაკეთდა – აქ მას
ხედავენ ის ადამიანებიც, რომლებიც
წარმოდგენებზე არ დადიან და
სადგურს მხოლოდ მატარებელში
ასასვლელ-ჩამოსასვლელად
იყენებენ.

„3D მოდელის გარეთ აგება
აუცილებელი იყო. ხალხისთვის უნდა
გაგვეგებინებინა, რაზე ვფიქრობთ. აქ
სადგურია, იქ – წრე, შენობა აქ იქნება“.

მარეკ ადამოვი

35 | ჭერ – გადახურვა

როგორ დავიწყეთ რემონტი? თუ შენობა დანგრევის პირას არ არის და არც ძირეული სტრუქტურული გადაკეთება სჭირდება, აუცილებელია, დავგმანოთ მისი გარეთა ფასადი, რაც მას ატმოსფერული ნალექისგან დაიცავს. შენობის საზურავს და ფასადს არაუშავს, მაგრამ საჭიროა, დავგმანოთ ყველაფერი, საიდანაც შენობაში შეღწევა შეიძლება. ამის შემდეგ მთელი წელი შეგვიძლია შიგნით ვიმუშაოთ.

აქ იქნება ჰოსტელი, გაფე და კინოთეატრი. ნებისმიერი განახლების დროს ერთ-ერთი პირველი ნაბიჯია ახალი ფანჯრების ჩასმა. შენობა ახლა საგულდაგულოდ არის დახურული, მასში უცხო ვერავინ შეაღწევს, შიგნით არც დაგვანავიშ და დაგვათოვს. გარედან მოწესრიგებულია, შიგნით – ქაოსი გვაქვს.

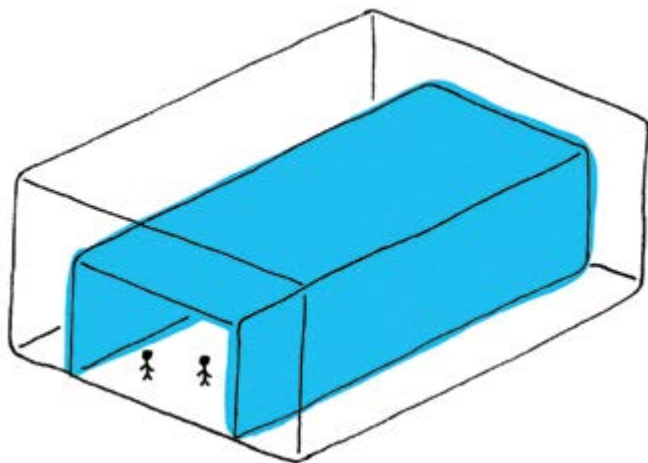
36 | ვენიუს შემცირება

დიდი სივრცე ყოველთვის შეიძლება დაპატარავდეს.

სივრცე, რომელიც ადრე
სპორტდარბაზი იყო, ზედმეტად
დიდი აღმოჩნდა იმისთვის,
რომ შესაძლებელი ყოფილიყო,
ეკონომიურად გვემუშავა წელიწადის
ცივ დროებში, როცა გათბობაა
საჭირო. ძალიან დიდი ფართობია,
მოცულობა – კიდევ მეტი.

დროებითი გამოსავალი

სივრცე ყოველწლიურად მომზადდება
ზამთრისთვის. აშენდება მარტივი
ხარაჩო, რომელიც დამაგრდება
სახურავის მზიდ კონსტრუქციაზე,
შესაბამისი სივრცე შეიბურება
ქსოვილებით, რაც უზრუნველყოფს
აუცილებელ კომფორტს და მისი
გათბობაც უფრო იოლი იქნება.

მუდმივი გამოსავალი

მუდმივი გამოსავალი იქნება, აშენდეს მუდმივი კონსტრუქცია – ერთგვარი ყუთი, რომლის კედლები და ჭერი შენობის გარე კედლებსა და ჭერს მოცილებული იქნება.

რაკი ახლო-მახლო უამრავ შენობას ანგრევენ, შეიძლება მათი ფანჯრების უფასოდ, ან გადაზიდვისა და სამუშაოს ფასად შოვნა. სწორედ ამაშია მთელი სირთულეც: ზუსტად დაიგეგმოს ფანჯრების ჩამოსხმის ლოჯისტიკა, შენობის ფუნქციონირების დამთავრებასა და ნგრევის დაწყებას შორის.

შედეგი:

- | დაბალი ბიუჯეტი
- | ნარჩენების რეციკლაცია
- | ექვერემენტირება
- | სოციალიზაცია
- | რეკლამა

37 | დროებითი დაყოფა

დიდი სივრცე მეტ შესაძლებლობებს იძლევა. პატარა სივრცეებს დიდად ვერ აქცევ, დიდს კი მარტივად დაყოფ პატარებად.

38 | განაცალკევით მაყურებელი მომსახურე პერსონალისგან

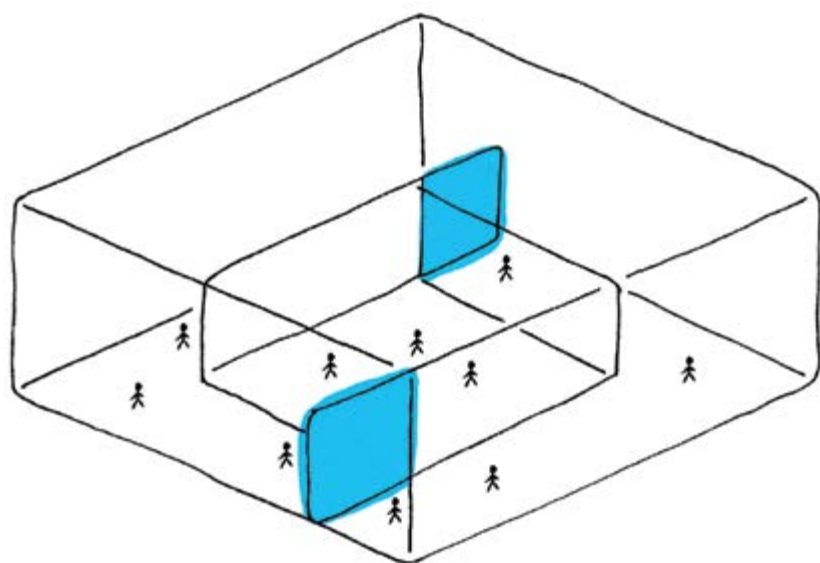
*უამრავი არსებული პრობლემის თავიდან აცილებას
მოახერხებთ, თუ სტუმრებისა და მომსახურე
პერსონალისთვის განკუთვნილ სივრცეებს გააფაღკევებთ.
ეს თითქმის თავისთავად ცხადია – ოღონდ ამ წესს ლამის
ყველა ცენტრი არღვევს.*

„ტეატრ ლაზნია ნოვა“ ისეთი შენობაა,
რომელშიც ასეთი დაყოფა იოლი
მოსახერხებელია.

ვენიუები ცენტრალურ ნაწილშია.

მარცხენა ნაწილი (ბალთან)
და წინა ნაწილი (ქუჩასთან)
აუდიტორიისთვისაა განკუთვნილი.
აქედან შედიხართ ვენიუებზე და
ბართან.

მარჯვენა ნაწილი (მეზობელი
შენობისკენ მიქცეული) და
უკანა ნაწილი (სტადიონისკენ)
გამოყოფილია მომსახურე
პერსონალისა და
პერფორმერებისათვის.

39 | ვიწრო ვენიუ

მომცრო, ვიწრო სივრცეში ფეხზე დასადგომი ადგილის სიმცირე შეიძლება იქამდე მისასვლელი დერეფნების არაეფექტიანი დაგეგმვის ბრალიც იყოს. დერეფნების შემცირებით უკეთესი ბალანსის მიღება იქნება შესაძლებელი.

„ანტიკური თეატრის წარმოდგენების დარბაზი 22 მეტრი სიგრძისა, 5.2 მეტრი სიგანის და 4.4 მეტრი სიმაღლისაა. დაახლოებით 80 სავარძელს იტევს.

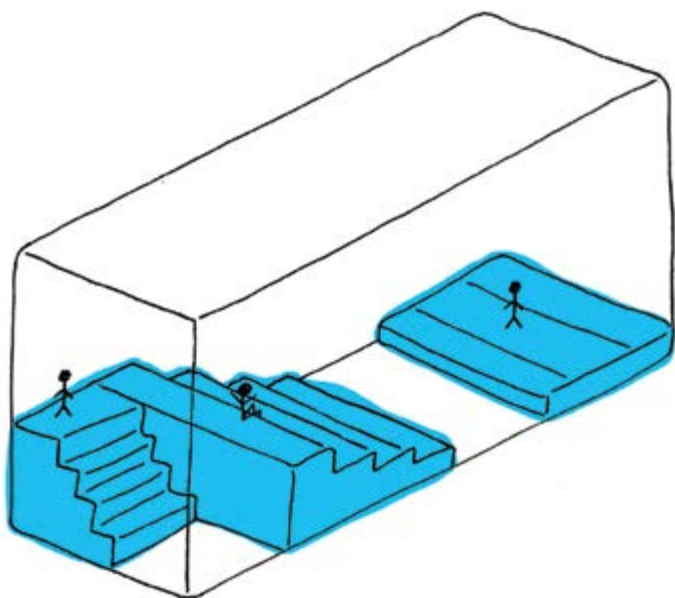
იქიდან გამომდინარე, რომ ჩვენი ვენიუ მრავალფუნქციურია, ისეთი სკამები გვჭირდება, სწრაფად დადგმა და აღება რომ იქნება შესაძლებელი, ტექნიკოსი ექსპერტების მონევის გარეშე. ყველაზე მნიშვნელოვანი ასპექტი იყო, როგორ გადაგვეწყვიტა მაყურებლის შემოსვლის საკითხი: როგორ შემოვიდოდნენ დარბაზში და როგორ მიაღწევდნენ თავიანთ ადგილებამდე. არ გვინდოდა ორი გასასვლელის გაკეთება, რომელთაგან ერთით შიგნით შემოვიდოდნენ, მეორით კი სკამებთან ავიდოდნენ.

მაყურებლის დასაჯდომები მოდულებად არის დაგეგმილი, ვიწრო სივრცის შესაბამისად, სადაც ყველა სანტიმეტრს ეძლევა მნიშვნელობა. იატაკი მოძრავი ბაქნებისგან შედგება, თითოეული 90სმ სიგანისაა. ეს ბაქნები შეიძლება აიწიოს ან დაეშვას აქეთ-იქით კედლებზე დამონტაჟებულ ლიანდაგებზე. თავიდან ვიფიქრეთ, რომ შეიძლებოდა, ბაქნები ბლოკით აგვეწია-დაგვეწია ხოლმე, მაგრამ საბოლოოდ გადავწყვიტეთ, ჭერზე პატარა მოტორი მიგვემაგრებინა.

მაყურებელი დარბაზში შემოდის და მაშინვე მარჯვენა მხარეს კიბე ხვდება. კიბეზე ასვლის შემდეგ საჭიროა მხოლოდ ერთი დერეფნის გავლა, აქედან შევლენ რიგებში და სპეციალური დიზაინის ბალიშებზე დასხდებიან“.

სემოლინიკა ტომიჩი

40 | ინდუსტრიული გალერეა

გამოფენის ობიექტი ნეიტრალურ სივრცეში უფრო გამოკვეთილად ჩანს. სივრცეში, რომელსაც განსაკუთრებული იერი აქვს, ამ ორს შორის ერთგვარი დიალოგი იმართება. რა უფრო ღირებულია? შენობა თუ გამოფენა?

„კათედრალში გვინდა, ყველაფერი ისე დავტოვოთ, როგორც დაგვხვდა. ჩვენ არ ვღებავთ კედლებს – შენობის მომხიბვლელობის ნაწილი სწორედ ეს ინდუსტრიული იერია. ეს მართლაც შესანარჩუნებელია: დღეს ხომ უფრო და უფრო მეტი საგამოფენო სივრცე თეთრ კუბს დაემსგავსა. სასიამოვნოა, როცა შემოდიხარ და ინდუსტრიული ეპოქის ბეტონს გრძნობ. თუმცა, ხელოვანებისთვის აქ გამოფენის მოწყობა იოლი საქმე არ არის“.

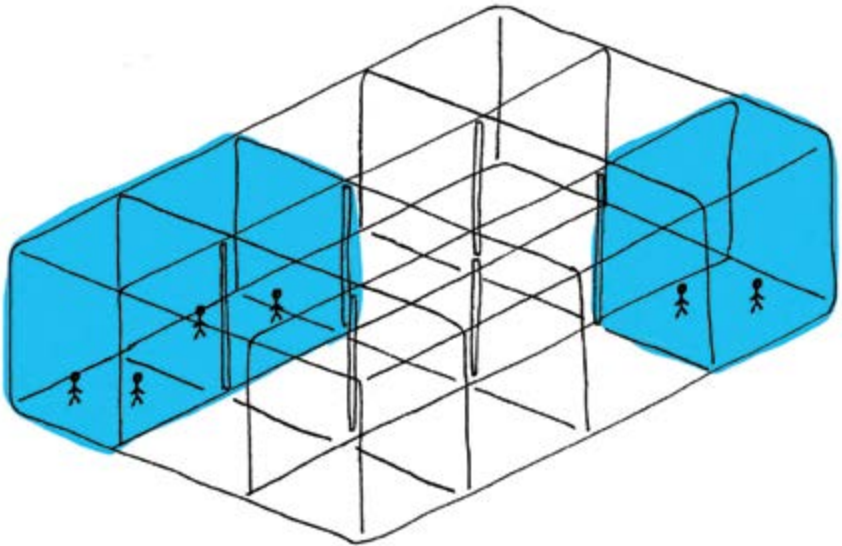
მია კრისტერსდოტერ ნორმანი

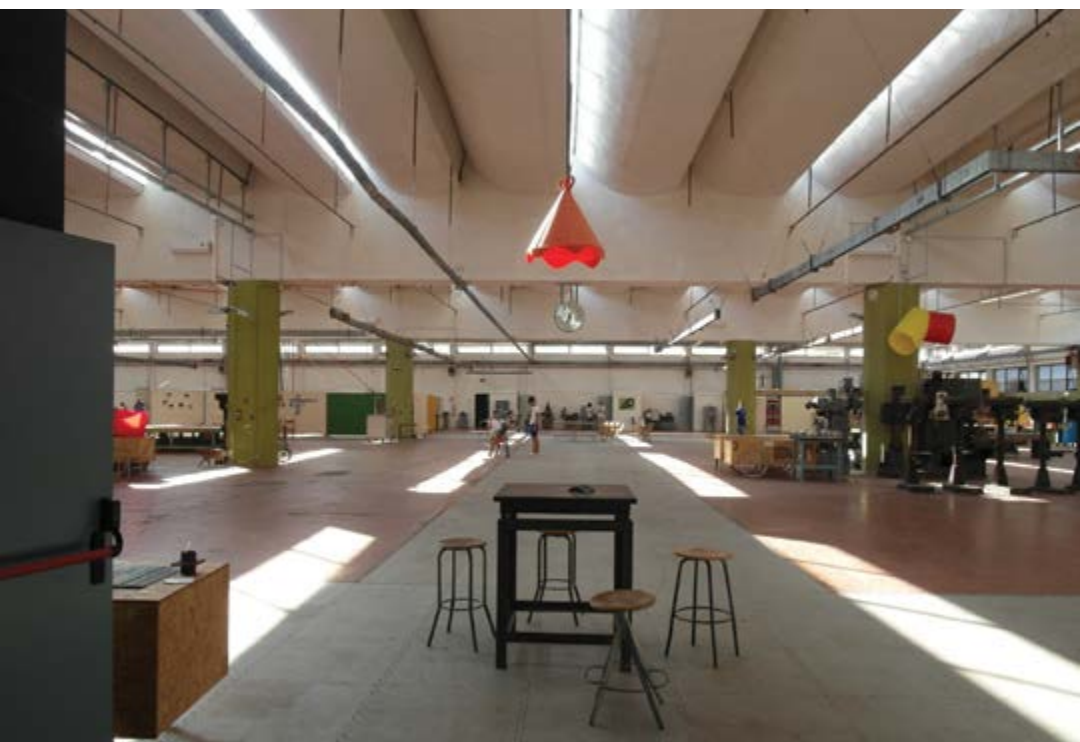

41 | ცხაური

ამ დარბაზში გამართულ პროგრამას ზომებს მხოლოდ უზარმაზარი მართკუთხა სვეტები უზღუდავს.

42 | მოძრავი ავეჯი

სივრცე უშველებელია, იატაკი
სწორია. მაგიდები, სცენა, გამყოფი
კედლები და სხვა ავეჯი ისეა
მოწყობილი, რომ ერთი ადამიანიც
მარტივად გადაადგილებს.

43 ■ მყისიერად ჩაბნელებული ყუთი – თეატრი

**თეატრის დარბაზის სივრცე ნეიტრალური ჩაბნელებული
კედლები და ჭერია, ისე, რომ მთელი ყურადღება გადადის
სცენაზე, სადაც წარმოდგენა მიმდინარეობს. მეტი არც
არაფერია საჭირო.**

ჭერზე სპეციალური ცხაურია
დამონტაჟებული, რომელზეც
განათება და ხმის მონაცემები
მონტაჟდება. კედლები შავი
ფარდითაა დაფარული.

ეს მონაცემილობა შეიძლება
ნებისმიერ დროს მოიხსნას, ძეგლი-
შენობა შენარჩუნებულია.

44 ბრტყელი იატაკი

ზოგი ზვრელის დაფარვას ამოვსება ჯობია.

წარსულში ეს სივრცე უზარმაზარი დაზგის სადგომი გახლდათ. დაზგა ისე დიდი და რთული იყო, რომ მის გარშემო სივრცე საგანგებოდ მოაწყვეს ისე, რომ მექანიზმის სამართავი სახელურები და მასალის ჩასატვირთ-ამოსადები ადგილები მუშებისთვის მისაწვდომი ყოფილიყო. დაზგის გატანის შემდეგ არათანაბარი სიმაღლის იატაკი დარჩა.

დღეს სივრცე ბრტყელი და თანაბარია, დატკეპნილი ხრეებით ამოავსეს. სწრაფი, იაფი და დროებით დამაკმაყოფილებელი გამოსავალია. ხრეში ნებისმიერ დროს შეიძლება გაიტანონ და თავიდან გამოიყენონ რამეში.

45 | ტელესკოპური დასაჯდომები

ვენიუ, რომელსაც შეუძლია, საჭირო მოწყობილობით უზრუნველყოს: თეატრი, პროექციები, ცეკვები, კონცერტები, სადაც მაყურებელი ზის, კონცერტები, სადაც მაყურებელი დახტის, წვეულებები, კონგრესები, კინოგადაღებები – მომგებიანი ვენიუა! პროგრამების ასეთი მრავალფეროვნების უზრუნველსაყოფად შესაბამისი ტექნიკური აღჭურვაა საჭირო.

თეატრის დასაჯდომი ნაწილი რამდენიმე სეგმენტად იყოფა, რომელიც მექანიკური მოწყობილობის დახმარებით კედლებში შედის. ყველაზე მეტი დრო იმას მიაქვს, რომ თითოეული სავარძელი ჰორიზონტალურ მდგომარეობაში წამოაყენო. შემდეგ დილაკზე თითის დაჭერა კმარა და შვიდ წუთში ყველა სავარძელი კედელში „ქრება“.

46 | გათბობა

ჩრდილოეთში ცენტრებისთვის გათბობის საკითხი ძალიან მნიშვნელოვანია.

ძველისძველ ქარხნებში გადასარევი, ფართო სივრცეებია. სამწუხაროდ, მათ ტექნიკური სტანდარტები ძველი ეპოქისა და აღრინდელი ფუნქციების შესაბამისია. „ნოთ ქვაით“

ჯერჯერობით არ აქვს საკმარისი სახსრები, შენობა რომ დაათბუნოს ან სათანადო გათბობის სისტემა დააყენოს, რაც მთელი შენობის გამოყენებას გახდიდა შესაძლებელს.

მიუხედავად იმისა, რომ კულტურულ ცენტრს 45 წევრი ჰყავს, მთლიან შენობას ვერ იკავებენ. უამრავი ცარიელი სივრცე აუთვისებელი რჩება. თავიდან იფიქრეს, რომ ხალხი მოინდომებდა, ეს სივრცეები სტუდიებად ექირავა. ასეც ხდება, მაგრამ ზაფხულობით. ზამთარში ამხელა სივრცის ეკონომიურად გათბობა შეუძლებელია.

სამუშაო სივრცის ზომის სტანდარტების დაწევა ეფექტიანი გამოსავალი აღმოჩნდა. მდგმურები უფრო პატარა სივრცეებში ჯგუფდებიან. სივრცესაც იყოფენ და გათბობის ხარჯსაც.

47 | ისტორიის ფენები

შენობის ყველა ფენა თავის ისტორიას ატარებს. ისინიც კი, რომელიც მის წინა ცხოვრებაში არ ჩანდა... ამ კედლებს, ჭერს, კარის საკეტებს, წყლის მილებს და გამანათებლებს კარგად აზნოვს წარსული დიდება. ის, თუ რამდენად შეიძლება მათი გამოჩენა, იმაზეა დამოკიდებული, რამდენად შეუძლიათ ამ დიდების წარმოჩენა.

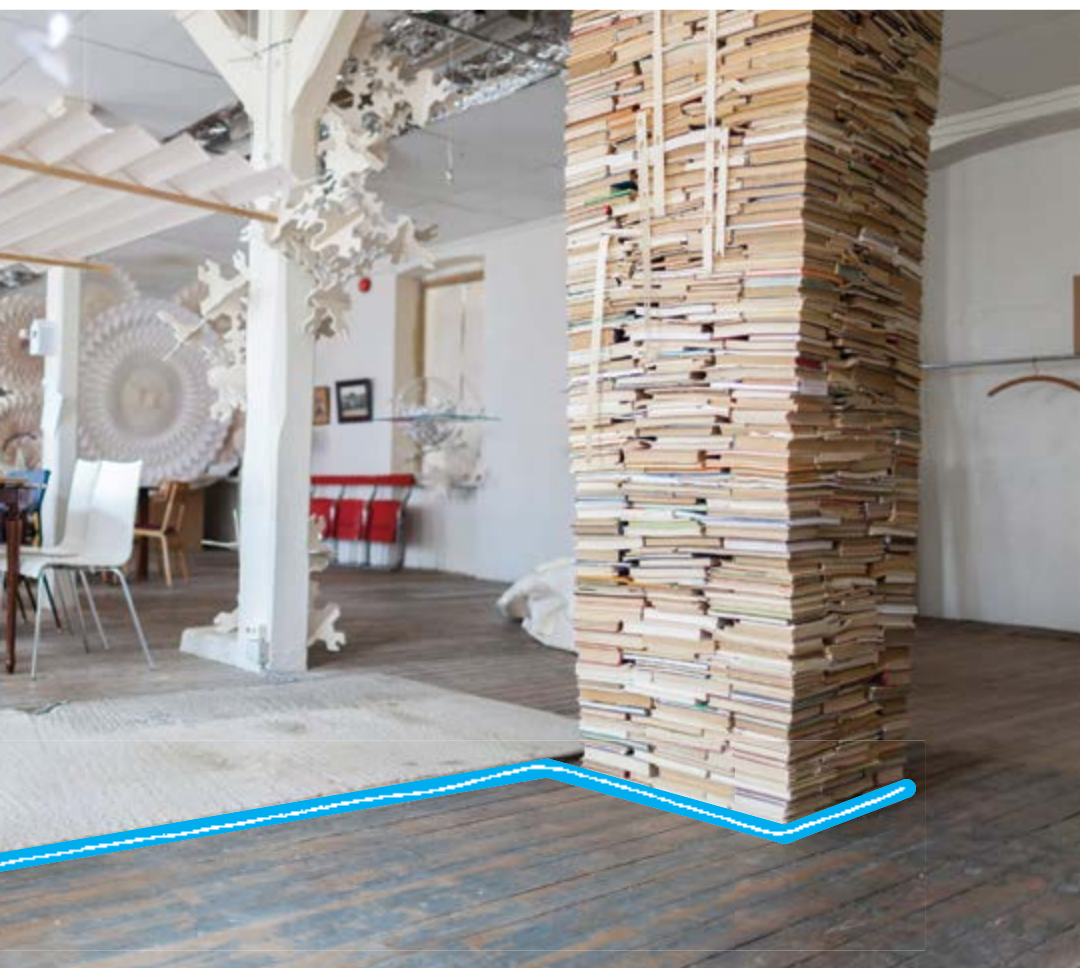
„კარგად დააკვირდით იატაკს: ამ ბეტონზე საამყინძაო დაზგა იდგა, იატაკის დანარჩენი ნაწილი კი 6-7 მილიმეტრი სისქის რკინის ფირფიტებით იყო დაფარული. ფირფიტებზე იატაკი დაზიანებული იყო.

ჭერ ნებოთი გაფუძინთეთ, კარგად რომ გაგვემაგრებინა, შემდეგ კი სპეციალური მანქანით გავაპირალეთ. ჭოჭოხეთური სამუშაო იყო. სასტიკად დაზიანებული იატაკის მოპირალებას უამრავი დრო დასჭირდა. ბევრად მარტივი იქნებოდა, MDF-ის ფიცრებით დაგვეფარა, სქელი საღებავი გადაგვესვა და გვეთქვა, ესეც ასეო.

ამგვარი გადანწყვითი მხოლოდ ამ ძალიან ძველი იატაკის კი არა, შენობის ისტორია შემოვინახეთ. ამ სიმახინჯესაც დიდი მნიშვნელობა აქვს, იმიტომ, რომ სწორედ აქ მუშაობდნენ დიდ მოწყობილობებთან და ამით იატაკი დააზიანეს. შეცდომა იქნებოდა, ყველაფერი რომ შეგვეცვალა და გავგელამაზებინა. ისტორიის ნაწილს დაგვარგავდით. ესთეტიურად მშვენიერი არ არის, მაგრამ ისტორიულად სწორია“.

ლემიტ კაპლინსკი

48 | ყალბი რელიკვია

აქ წარმოდგენილი ნებისმიერი ტექნიკური მოწყობილობა, რომელიც არსებობის 20 წელზე მეტს ითვლის, ავტომატურად ითვლება ავთენტურ რელიკვიად.

„არც ერთი კაბელის დაზგა არ შემოგვრჩა. გაყიდეს, გაზიდეს ან სანაგვეში გადაუძახეს. ხალხი ხშირად მეკითხება: სად წავიდა კაბელის დაზგები? არ გვაქვს. მაგრამ, როცა ბოლო ორ ლიფტს ვარემონტებდით, ეს ნაწილები დავიტოვეთ. ეს ძველი ლიფტის ძრავია და, ალბათ, აქ ჩავლილი ხალხის 90% პროცენტი ფიქრობს: აი, კაბელის დაზგებიც!“

სტუბა ნიკულა

49 ჯერ კონკურსი, მერე – რემონტი

ადგილობრივმა მთავრობამ ტენდერი გამოაცხადა, რომელიც ამ ადგილის მმართველ ახალ კომპანიას შეარჩევდა. გამარჯვებულს შესაძლებლობა ექნებოდა, მოსაზრებები გამოეთქვა, რა სახის უნდა ყოფილიყო რემონტი.

„ამ შენობას წარმოდგენების, შეხვედრების, შეკრებების და ეგეთი რამეებისთვის იყენებდნენ. 90-იან წლებში კი დახურეს, რადგან აღმოაჩინეს, რომ სახურავი ასბესტით იყო სავსე. შენობის რემონტს, მის მოყვანას ისეთ მდგომარეობაში, რომ მისი გამოყენება შესაძლებელი ყოფილიყო, 20 წელი დასჭირდა. სამუშაოები რომ დასრულდა, ადგილობრივმა მთავრობამ ტენდერი გამოაცხადა, ისეთი გაერთიანების ან კერძო კომპანიის მოსაძებნად, რომელიც ყველაფერ ამის ორგანიზებას შეძლებდა. ტენდერში მონაწილეობა მივიღეთ და გავიმარჯვეთ.

ადგილობრივმა მთავრობამ გონივრულად განსაჯა და მცირე ბიუჯეტი შიდა აღჭურვისთვის მოიტოვა. მათ მოაწვეს საჯარო ტენდერი და გადანახული ჰქონდათ ეს მცირე თანხა, რათა შენობა მას მერე მოეწყოთ, რაც ცნობილი იქნებოდა, რა ტიპის ასოციაცია გაიმარჯვებდა.

რასაკვირველია, სულ სხვა იქნებოდა, რომ მოეგო მუსიკალური დარბაზის ასოციაციას, რომელიც ძირითადად მუსიკაზე გაამახვილებდა ყურადღებას. რაკი ჩვენ თეატრალური კომპანია ვართ და ძირითად აქცენტს თეატრზე ვაკეთებთ, ამიტომ სცენა მოვითხოვეთ“.

ფედერიკა როკი

50 | სარემონტო კომისია

„შევქმენით კომისია, რომელიც
სარემონტო სამუშაოების პროცესში
პროფესიული მრჩეველის როლს
შეასრულებდა, „პეკარნაში“
გამართული აქტივობების კუთხით.
ქალაქში გამოკითხვა ჩავატარეთ,
საიდანაც გავიგეთ, რა იყო ისეთი
აქტივობები, რასაც სივრცე
სჭირდებოდა, ისეთი, რაც აქამდე არ
ტარდებოდა. მონაცემები შევაგროვეთ
და ეს დავდეთ ამოსავალ წერტილად,
არქიტექტორებისთვის მიცემულ
რეკომენდაციებად. შევაჯამეთ:
რა ხდება? რატომ ხდება ასე? რას
უნდა ვერიდოთ? არქიტექტორებმა
ამაზე დაყრდნობით საკუთარი
თვალსაზრისი შეიმუშავეს.

პირველი შენობის განახლება
ნამდვილი კატასტროფით
დასრულდა.

დანარჩენს შედარებით არა უშავს.
სამუშაოები იმ მარიბორელმა
არქიტექტორებმა შეასრულეს,
რომლებიც „პეკარნაში“ გამართული
ღონისძიებების მაყურებლები იყვნენ.
შესაბამისად, იცნობდნენ ამ სცენას და
აქაურ საჭიროებებს“.

ბორუთ უენგელი

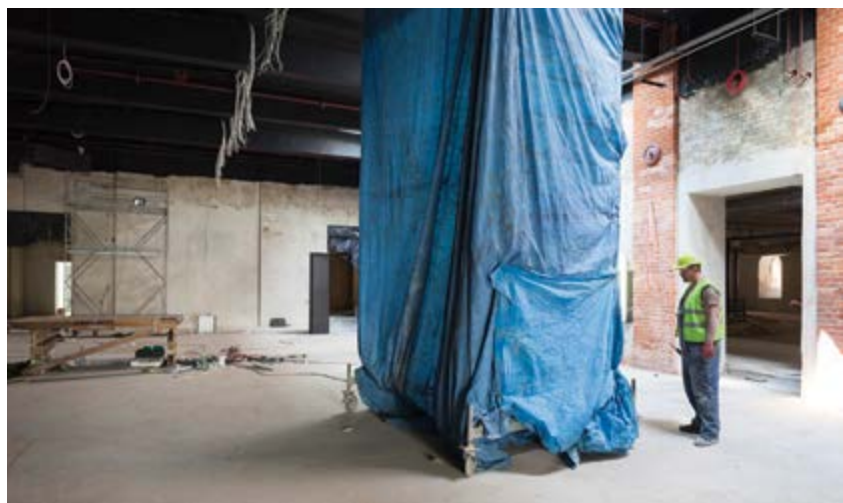
51 მთავარი მომმარაგებელი

**გადასარეგია, როცა გაქვს საკმარისი დაფინანსება
იმისთვის, რომ მთელი სარემონტო სამუშაოები
სპეციალისტ კომპანიას შეასრულებინო.**

„სამი კვირაა არ ვყოფილვარ და
რამხელა განსხვავებაა. ყოველ ჯერზე
გაოცება მიპყრობს. შეხედეთ! პატარა
აივანი! ადრე არ იყო!“

აგატა ერმანოვიჩი

რემონტი დაიწყო სტრუქტურული
ფონდების გაღებული დაფინანსების
წყალობით, ადგილობრივ
მთავრობასთან პარტნიორობით.
ასეთი გრანტისთვის ცხადდება
ტენდერი და ყველაფერს
პროფესიონალი კონტრაქტორები
ასრულებენ. ყველა ნორმა დაცულია.
რემონტის დროს შენობაში მხოლოდ
უსაფრთხოების ჩაფხუტითა და
შუქამრეკლავი ჟილეტით მისვლა
შეგიძლია.

52 | მომსახურების მიწოდება

პროფესიულ დონეზე თვითდაკმაყოფილება ბევრ ფულს ზოგავს, მაგრამ გარკვეული რაღაცები უმჯობესია, მესამე მხარეს მივანდოთ.

დურგალ-გეინკალს მის სამუშაო გარემოში ვსტუმრობთ. ჯერ კიდევ დაუსრულებელ, რკინისგან დამზადებულ ღვინის ჭიქების საკიდს გვიჩვენებს, რომელსაც მალე ბარის თავზე დაამონტაჟებს. ყველაფერს თვითონ ამზადებენ: რეკვიზიტს წარმოდგენებისთვის, პატარა სახელობო ინსტრუმენტებს. საკუთარი მუშები ჰყავთ, რომელთაც სამშენებლო სამუშაოების დიდი წილის შესრულება შეუძლიათ.

ბაკელიტ MAC ამჟამად ყველაზე დიდ დარბაზს, ანგარს, ათბუნებს. მართონ ბაუერს ვეკითხები, სახურავზე მდგარი მუშები თქვენი ჯგუფის წევრები არიან-მეთქი? არაო, მპასუხობს. „დავიქირავეთ. იმიტომ, რომ მინიდან რვა მეტრის სიმაღლეზეა საჭირო მუშაობა. რად გვინდა, ვინმე ჩვენიანი ჩამოგარდეს“.

53 | მისაწვდომობა

**შენობის ნებისმიერი ნაწილის მისაწვდომი გაზადო
შშმ პირთათვის – ეს თავაზიანობის გამოვლენაა.**

ბაქანი, რომელზეც ლიფტიდან
გამოდიხართ, ერთი მეტრით უფრო
მაღალია დანარჩენ იატაკთან
შედარებით. ეს სულ რაღაც ოთხი
საფეხურია, მაგრამ შშმ პირებისთვის
გადაულახავ ბარიერს წარმოადგენს.
პრობლემა ლიფტის საშუალებით
მოგვარდა.

54 | ერთადერთი რეკონსტრუირებული შენობა

**კომპლექსი ზუთი შენობისგან შედგება. შესაბამისი
სტანდარტებით მხოლოდ ერთი განაზღვდა. ამასობაში
ევროკავშირიდან რეკონსტრუქციისთვის განკუთვნილი
დაფინანსებები შეწყდა.**

„შოსტელი საჯარო ინსტიტუციაა.
ძვირი ჯდება. საერთოდ, ასე ხდება
ხოლმე. თუ ქალაქი ასეთ შენობებს
აღადგენს, ხარისხის თვალსაზრისით
განსაკუთრებული მოლოდინები აქვს.
ეს საჯარო სამსახურის კატეგორიაში
იყო გასული, სადაც განსაზღვრულია,
როგორი სკამები უნდა იდგეს შიგნით,
როგორი ავეჯი... სხვა საქმეა, რომ,
ბოლოს და ბოლოს, როდესაც ვინმე
რეალურად უნდა ადგეს და აარჩიოს
ეს სკამი, ამას ყოველთვის იდიოტი
აკეთებს ხოლმე.

მხოლოდ ამ შენობაშია
უსაფრთხოების კამერები. ხელსაც
ვერ ახლებ, თორემ შეიძლება
დაგიჭირონ“.

ბორუთ უენმელი

55 | ქიშკარი

დარბაზში შესასვლელი შეგვიძლია დაიყოს რამდენიმე
პატარა კარად, რომლებითაც მაყურებელთა დარბაზის
შენს სექტორში შევალ. ან, შესაძლოა იყოს ერთი
დიდი ჭიშკარი, რომელსაც კედელში დატანებულ
ლიობად კი არ აღვიქვამთ, არამედ დარბაზის და ფოიეს
შერწყმად.

უზარმაზარ კარიბჭეს ცენტრალური
დარბაზიდან ფოიეში, იქიდან კი
შემოსასვლელში გავყავართ. ნამებში
შეიძლება მისი გაქრობა.

56 | ფოიე

საკონცერტო დარბაზსა და კონგრესების დარბაზს შორის დარჩენილი ადგილი გარე სივრცე იყო – იმ დროს, როცა ფაბრიკა ფუნქციონირებდა; ახლა კი შუშის სახურავით იწონებს თავს. ფართო და გაშლილი სივრცეა, შეიძლება, მდიდრულ ფოიედ გამოიყენოთ, ან სრულფასოვან ვენიუდ აქციოთ.

ერთ მხარეს გოფირებული რკინის ფასადია, მეორე მხარეს — ბადის მსგავსად დაწყობილი აგურის კედელი. ბეტონის იატაკზე შავი წრე, ფასადზე დახატულ წრესთან ერთად, ნამდვილ ხელოვნების ნიმუშს წარმოადგენს. მრავალსართულიან ნაწილში (რომელიც დარბაზებს აკავშირებს), ფანჯრებზე ფოლგის ნაჭერი დაუტანიათ ზედ გამოკრული ფოტოებით. ფოტოები იმ დროს გვახსენებს, როცა ფაბრიკა თავის თავდაპირველ ფუნქციას ასრულებდა.

57 | გასახდელი

**შესანიშნავი, მაგრამ, სამწუხაროდ,
მხოლოდ დროებითი გადაწყვეტა.**

მთელი შენობა, თავისი შიდა
მონწყობიანად, ძალიან მაღალი
დონის დიზაინით არის შესრულებული
და გარემონტებული, ხარისხიანი
მასალით, ყველაფერი იდეალურად
მონესრიგებულია.

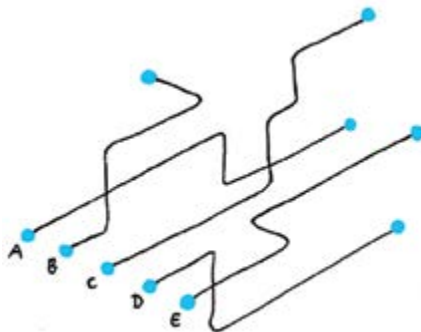
ლამის დასანანია, რომ ეს
იდეალურად ერგონომიკული
გასახდელი მეტისმეტად გამოჩრილია
და სავარაუდოდ, ვეღარ
შენარჩუნდება, აქაურობის შესაფერის
გასახდელს როცა ააშენებენ.

58 | ბილიკები

A პუნქტიდან B პუნქტში მისვლა ყოველთვის მარტივი არაა.

ვინც აქაურობას კარგად იცნობს, გზის პოვნა არ გაუჭირდება, მაგრამ ისინი, ვინც პირველად გვეწვევიან, ბინდში და წვიმაში, ან მხედველობასთან აქვთ პრობლემა, ნამდვილად დაიბნევიან. უარესი ის არის, რომ A და B პუნქტებს ემატება C, D და E პუნქტები. შესაბამისად, ურიგო არ იქნება, მოვიფიქროთ კარგი სანავიგაციო სისტემა – რაც მარტივი, მით უკეთესი.

გემზე ამავალი საბიჯელას გვერდით, შუშის ვიტრინაში მიმდინარე თვის პროგრამა გვაქვს გამოქვეყნებული. ყველა ღონისძიება განსხვავებული ფერის უჯრაში ზის, იმის მიხედვით, თუ სად ხდება. მწვანე აღნიშნავს რესტორანს, ყვითელი – საკონცერტო დარბაზს, ლურჯი – გალერეას, წითელი კი – სახურავის ტერასას. სწორედ აქედან იწყება იატაკზე განსხვავებული ფერის ზოლებიც – ტრაექტორიები – რომლებიც თითოეული ამ ადგილისკენ მიემართებიან.

59 | ინფოგრაფიკა

საით არის საპირფარეშო?

სად არის გარდერობი?

ამ კარით სად გავალ?

რომელ ოთახში ვარ?

სად გამოვეცვალო ბავშვს სახვევი?

რა ხდება მესამე სართულზე?

საით მივყავარ ამ კიბეს?

ინფოგრაფიკა ამ პრობლემას
გადაჭრის.

60¹ | კონტაქტი მდგმურებისთვის, რომლებიც ბინას იცვლიან

**„კაპელიტეჰდასში“ იმდენი სტუდიაა,
რომ მდგმურები გაუთავებლად მიდიან,
მოდიან, ან ერთმანეთს უცვლიან სტუდიებს.**

საფოსტო ყუთები

„გრძელვადიანი მდგმურები ფოსტას აქ იღებენ. ბინების მენეჯერს აქვს სია: ვიღაცას სჭირდება უფრო დიდი, ვიღაცას – უფრო პატარა სივრცე. კარგი ის არის, რომ ჩვენ, როგორც წესი, შეგვიძლია, ეს მოთხოვნები მაქსიმუმ ექვს თვეში დავაკმაყოფილოთ. როცა ვინმე გადადის ან გადმოდის, ვიღაცას

კი უფრო დიდი ან პატარა სივრცე სჭირდება, ჩვენ ვეუბნებით: მოდით, გავცვალოთ თქვენი ადგილები. ასე რომ, არიან ისეთებიც, ვინც ამ შენობაში ხუთ სხვადასხვა ადგილას ბინადრობდა, მაგრამ მისამართი არ ეცვლებოდათ. საფოსტო ყუთი იგივე რჩებათ“.

სტუბა ნიკულა

60²

დასახელებების დაფა

დიდი ფიქსირებული დაფა შენობის შესასვლელთან, რომელზეც მობინადრეების სახელები და ადგილსამყოფელია მითითებული, ძალიან სწრაფად ძველდება.

მეტალის დაფა ზედ მიმაგრებული მაგნიტური კვადრატების მეშვეობით უჭრედებად არის დაყოფილი. როცა ვინმე შემოსახლდება, გადადის ან ადგილს იცვლის, საკმარისია, მხოლოდ ერთი კონკრეტული კვადრატი ჩავანაცვლოთ ახლით.

61 ფოტოელექტროობა

**ფოტოელექტროობის პანელების დანერგვა
ბოლო 20 წლის განმავლობაში.**

„1992 წლიდან ამაზე ვმუშაობთ. იმ დროისთვის მთელ ბერლინში ყველაზე დიდი „მზის სახურავი“ გვქონდა – 500 კვადრატული მეტრი. რამდენიმე წლის შემდეგ ავაშენეთ ექსპერიმენტული ველი, ახალი ფოტოელექტროობის სისტემის შესამუშავებლად.

მაგალითად, თხელი აპკის ან მოძრავი სისტემა. პრობლემა ისაა, რომ, როცა სისტემა სახურავზეა განთავსებული, მზის გადახრის კვალად პანელი ნაკლებ ენერგიას გამოიმუშავებს. 12 საათზე ყველაზე დიდ ენერგიას ვიღებთ, საღამოსკენ – ნაკლებს. ამიტომ პანელების მოტრილება ვიფიქრეთ.

აღმოვაჩინეთ კომპიუტერზე დაფუძნებული სისტემა, რომელიც ავტომატურად ხვდება, საიდან ამოდის მზე, და პატარა მოტორის მეშვეობით პანელს მისკენ აბრუნებს. თუმცა, კომპიუტერი და ძრავები ენერგიაზე მუშაობს, რომელის ხარჯებიც ჩვენი გასასტუმრებელია, რაც მოგებას ამცირებს.

კომპიუტერს გამოვრიცხავთ. ძრავი როგორ ავამუშაოთ? მთავარი მზის პანელის მარჯვნივ და მარცხნივ, მის მიმართ 90 გრადუსით, ორი პატარა მზის პანელი დგას, ასე რომ, როცა მზე ამოვა

პატარა პანელის ერთ მხარეს, მოტორი მას საჭირო პოზიციაში ატრიალებს, კომპიუტერის დახმარების გარეშე.

მაგრამ ძრავა მაინც გვრჩება. ავდგებით და მოვიშორებთ. აბა, პანელი როგორ მოვაბრუნოთ? მოდულების გარშემო ჩარჩოა, რომელშიც სითხე ასხია. მარჯვენა და მარცხენა მხარეს მეტალის თეფშები დავამაგრეთ. მზე მარჯვენა ჩარჩოს რომ ანათებს, მარცხენა ჩრდილშია. მარჯვენა თეფში სითხეს აცხელებს, ის ფართოვდება და პატარა მილით მეორე მხარეს გადაედინება, იქითა ნაწილი მძიმდება და სახურავს ყველაზე ეფექტიან პოზიციაში აბრუნებს.

დაახლოებით 750მ² ფოტოაქტიური დაფა გვაქვს, რომელიც მზიან წელს წელიწადში 50000 კვ/სთ-მდე, 15 ოჯახისთვის საკმარის ელექტრო-ენერგიას გამოიმუშავებს. ჩვენ ამ ენერგიას არ ვიყენებთ, რადგან შეგვიძლია, ბაზარზე კარგ ფასად გავყიდოთ და ჩვენთვის ბევრად იაფი ელექტროენერგია ვიყიდოთ. ასე უფრო ეკონომიურია. თავდაპირველ ინვესტიციასაც ვიღებთ, შემოსავლით კი ახალი კვლევები და განვითარება შეგვიძლია დაგაფინანსოთ“.

გერნერ ვიარტალა

62¹ სახანძრო გასასვლელი

ნებისმიერ ქვეყანაში არსებული ტექნიკური ნორმებით განსაზღვრულია, დაზურული სივრცეების სახანძრო გასასვლელებს რა გამტარობა უნდა ჰქონდეს. თუ მათი მონაცემები არ არის დამაკმაყოფილებელი:

| ა - უსაფრთხო დონემდე ამცირებენ შეკრების ადგილების რაოდენობათა შესაძლებელ მაქსიმუმს;

| ბ - მოითხოვენ ახალი გასასვლელების აშენებას.

„დიდი დარბაზის გამტარუნარიანობა დიდ სირთულეებს გვიქმნის. კიბეები საჭიროზე 10 სანტიმეტრით ვიწროა და ორი ადამიანი ერთდროულად გასვლას ვერ მოახერხებს. ამის გამო დარბაზში დამსწრეთა დაშვებული რაოდენობა 250 ადამიანამდე მცირდება, ეს კი ფინანსური სირთულეა. ყოველ წუთას გვირეკავენ, გვაკითხავენ, გვწერენ და სივრცის ქირაობას ითხოვენ, რაც ჩვენთვის მშვენიერი შემოსავლის წყარო შეიძლებოდა ყოფილიყო.

იქიდან გამომდინარე, რომ დარბაზში ღონისძიების ჩატარება ძვირი ჯდება, გარკვეული რაოდენობის ხალხის შემოყვანაც უნდა შეგეძლოს, ჩვენ კი ეს არ შეგვიძლია. კიბეები ზღუდავს დარბაზის ტევადობას, სახანძრო გასასვლელების გამო“.

მია კრისტერსდოტერ ნორმანი

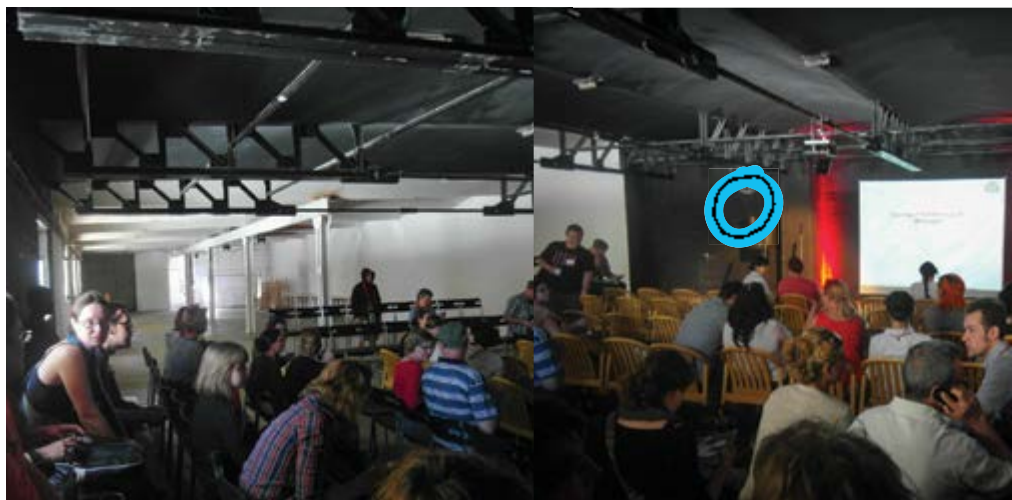
62²

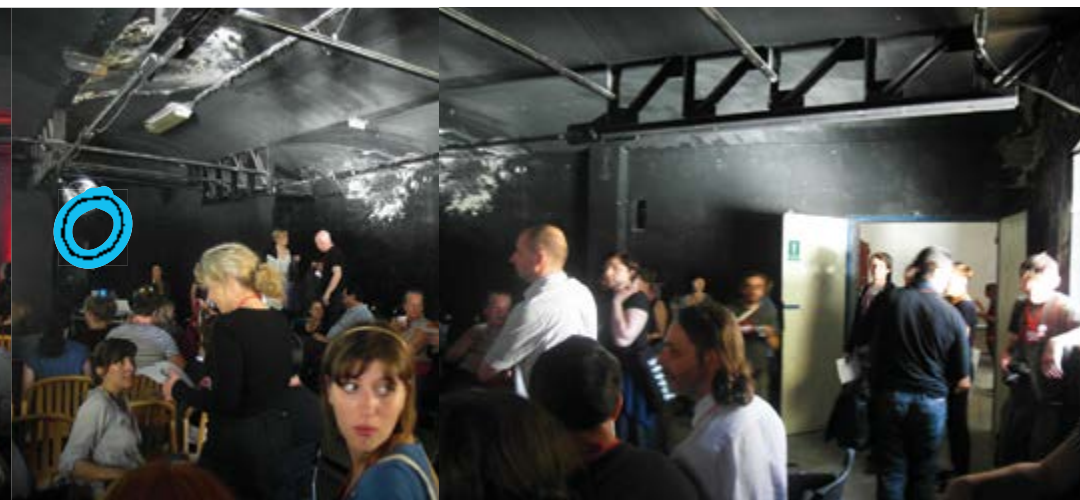

ჰოსტელიდან სახურავზე გამავალი
სახანძრო კიბე

63 | ვენტილაცია

თუ ცხელა და ჰაერის გაგრილების
საშუალება არ გაქვთ, კარგად ანიავეთ
მაინც.

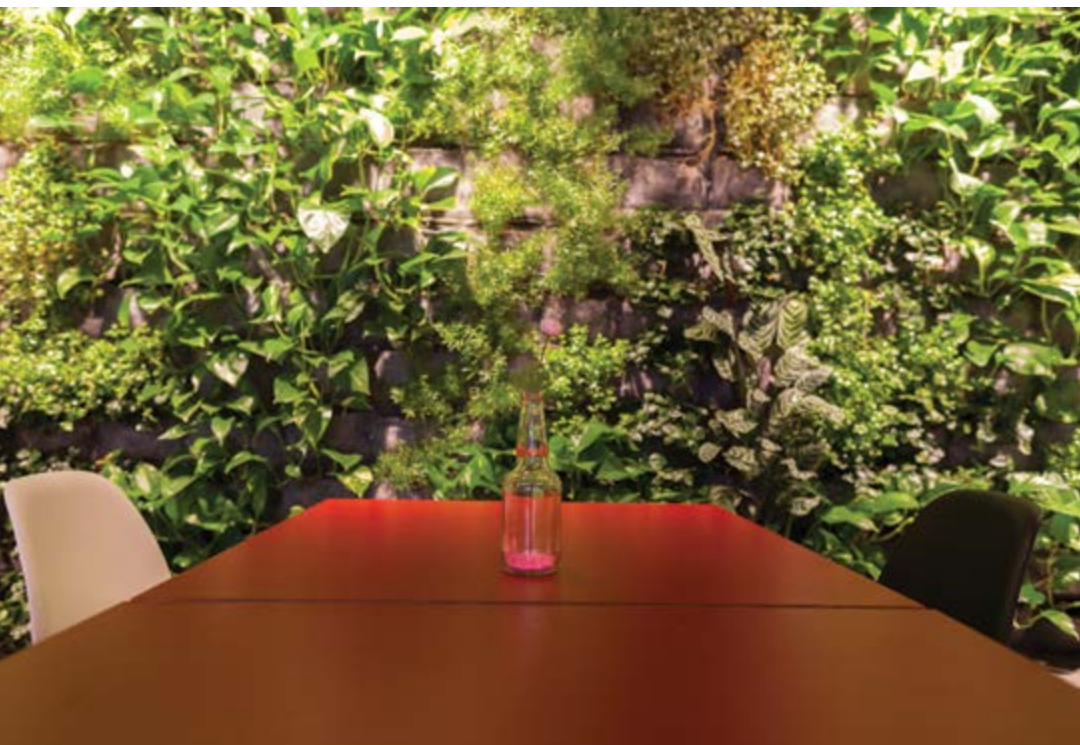

64 მწვანე კედელი

შენობის ცენტრში, სადაც დღის
სინათლე ვერ აღწევს, მაგიდების
ახლოს მწვანე კედელია.

მათ გემოთ მზის განათების
შემცვლელი ნათურებია. თექის
ჯიბაკებში მცენარეების საკვები
სუბსტრატია. ქვეშ ფართო
კონტეინერია, რომელზეც წყალი
იწრიტება.

65 | ასოციაცია

სიტუაცია

| ტყეა.
| გზატკეცილი არ მოდის.
| ეს ქარხანა 1795 წელს ააშენეს რკინის საწარმოებლად, მე-19 საუკუნეში ის ქაღალდის ქარხნად გადააკეთეს.
| ქარხნის აშენებამდე აქ არაფერი იყო. სოფელი მის გარშემო დაარსდა.

სკოლა

| სტენებისკოლანი (Stenebyskolan) 1934 წელს დაარსდა. აქ ასწავლიან ხელოსნობის და დიზაინის პროგრამებს, როგორც საბაკალავრო, ასევე სამაგისტრო დონეზე.
სპეციალობებია: ხელსაქმე, ხის ავეჯის დიზაინი, რკინა-ფოლადის ნაკეთობების, საჯარო სივრცის და ქსოვილებისა და ტანსაცმლის დიზაინი.

დასაწყისი

| 10 წლის წინ ახლადკურსდამთავრებული სპეციალისტები ეძებდნენ ადგილს, სადაც საქმეს გააგრძელებდნენ.
| მოთხოვნები: სიაიფე; სახელოსნოები, სადაც შეეძლებათ ცხოვრება და მუშაობა.
| მიზეზი: კოლექტიური მუშაობის დადებითი მხარეები.
| წამომწყები იყო 10 ადამიანი.
| თავიდან თითოეულმა მათგანმა ბანკიდან 2000 ევრო გამოიტანა,

რითაც უზრუნველყვეს სხვა დაფინანსების მოპოვება.
| მათ დაეხმარა შვედეთის უმუშევართა ოფისი.
| ცოტა ხანში ადგილი ისე გამართეს, რომ სხვებმაც მოისურვეს აქ სივრცის დაქირავება.
| კარლმა უბრალოდ წევრობა ითხოვა, ქირის ფულიც გადაიხადა.
| რამდენიმე წელიწადში დამაარსებლები გადაიწვეს. იმდენი იმუშავეს, რომ თანამშრომლობა უკვე აღარ აინტერესებდათ.
| გაითვალისწინეთ:
1. მეტისმეტს ნუ იმუშავებთ.
2. მიხედეთ ბუღალტერიას.

გადაბარება

| შექმნეს ასოციაცია, იმსჯელეს. დამქირავებელთაგან ნებისმიერს შეეძლო, მცირე თანხის საფასურად ცენტრის მესაკუთრე გამხდარიყო. ამგვარად, დღესდღეობით ცენტრს 45 თანამფლობელი ჰყავს.

სოფელი

| სოფელები ამ შენობასთან მჭიდროდ არიან დაკავშირებული.
| უმეტესობას მოსწონს, რასაც ვაკეთებთ.
| ისინი ქირაობენ ჩვენს ნაწილს კერძო მფლობელისაგან, რომელსაც შენობა ბაბუისგან ერგო მემკვიდრეობით.
| ყველასთან კარგი ურთიერთობა გვაქვს, მაგრამ ხანდახან პრობლემები იჩენს ხოლმე თავს.

დღეს

| ქარხნის ზოგიერთ ნაწილს დღემდე არ ვიყენებთ.

| „ნოთ ქვაითი“ ღიაა ორშაბათიდან პარასკევის ჩათვლით, 12-დან 6 საათამდე.

| ზამთარში კლიენტების ნაკლებობაა, მაგრამ მნიშვნელოვანია, როცა მოხვალთ, იგრძნობოდეს, რომ ღია ვართ და ვმუშაობთ.

*ჩანაწერები კარლ პალსბერგის
ლექციიდან*

66 | ინდუსტრიული და კულტურული წარმოება

**მაგარია, კულტურული ცენტრი შექმნა მომუშავე
ქარხანაში და წარმოების პროცესიც შეინარჩუნო.**

„2003 წლის ნოემბერში ამ ქარხანაში ტექნიკური ქაღალდი იწარმოებოდა. მართალი გითხრათ, კარგ დღეში არ იყო, როცა მისი დირექტორი გავხდი. მუშახელის პრობლემა იდგა, მომუშავეებს ხელფასებს ვერ ვუხდიდით, არც იმდენი კლიენტი გვყავდა, რომ ქაღალდი კარგად გაგვესაღებინა. გადავწყვიტე, რომ საქმიანობას სხვაგვარად უნდა მივდგომოდით და შეიძლება ქაღალდის წარმოებაც შეგვემცირებინა. ცვლილება სხვადასხვა სახის აღჭურვილობის თავიდან მოცილებით დავიწყე და უეცრად აღმოვაჩინე, რომ გამოგვიჩნდა უამრავი აუთვისებელი სივრცე, რომელსაც წარმოებისთვის აღარ ვიყენებდით.

გადავწყვიტე, ეს სივრცე კულტურული ღონისძიებებისთვის დამეთმო და ამაში ჩვენი ქარხნის ნაწარმოები მასალის გამოყენებაც მოგვეხერხებინა. 2005 წელს პირველი საგამოფენო დარბაზი გავხსენით. მას მერე ეს პროცესი აღარ შეგვიჩერებია და ახლა გვაქვს სამი საგამოფენო დარბაზი, თეატრალური სივრცე, რეზიდენტი არტისტებისთვის განკუთვნილი სამუშაო სივრცეები და უამრავი პატარა ოფისი თუ სტუდია იმ კომპანიებისათვის, რომლებიც კრეატიულ ინდუსტრიებში არიან ჩართულნი.

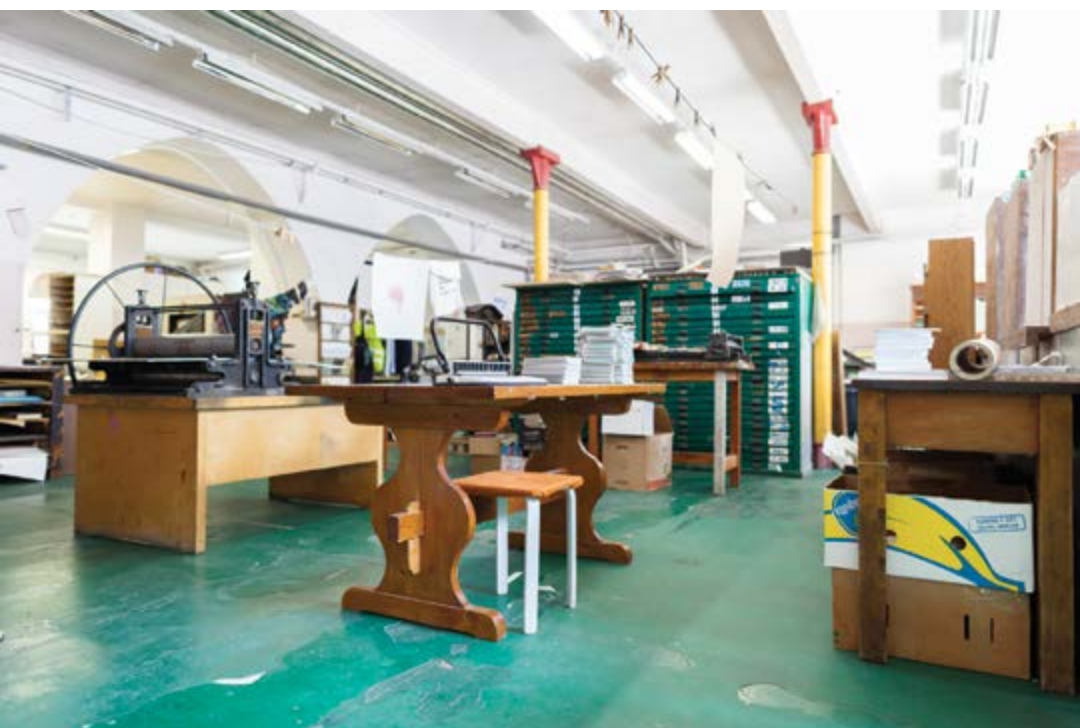
ეს არ იყო სხვა საქმიანობაზე გადართვა. უბრალოდ, მთელი ჩემი პირადი ინტერესები კულტურისა და ხელოვნების დარგს უკავშირდება“.

ასია ფილიპოვა

67 | ცოცხალი მუზეუმი

**შენობის წარსული ცხოვრების წარმოსახენად
საუკეთესო გზა მისი ცოცხლად შენარჩუნებაა.**

საბეჭდო ოთახში შევდივართ. ერთი
შეხედვით თავი მუზეუმში მგონია,
მაგრამ ცოტა ხანში ვატყობ, რომ
დაზგებს მელანი არ შეშრობიათ.
გოგონები დაზგებს შორის დარბიან;
ათასობით ღილაკი და ბერკეტი
თავგზას მიბნევს... თუმცა, მათ ზუსტად
იციან, რომელს და როდის დააჭირონ.
დაზგები სუფთაა, მოვლილი. ჩვენი
იქ ყოფნის მიუხედავად, მუშაობა
გრძელდება.

68 | რთული დროება

„როდესაც „პეკარნა მაგდალენსკე მრევეს“, როგორც ინსტიტუციის, პირველი დირექტორი გავხდი, პირველი წელიწადი შენობიდან ნარკომანების გაყრას მოვანდომე. ორჯერ მომიწია, პოლიციისთვის მიმემართა, პირადი უსაფრთხოების დასაცავად. სრული ამ მნიშვნელობით, ნადირობდნენ ჩემზე. გარიგებების მიმართ ნულოვანი ტოლერანტობა მაქვს.

ეს პარკი თავიდანვე ბნელი ადგილი იყო. 90-იანებში აქ დამნაშავეები იკრიბებოდნენ, ნარკოტიკებს

მიჰქონდა აქაურობა, ერთი კაცი ტუალეტში მოკვდა კიდეც. ამ ადგილებს ცუდი სახელი გაუვარდა და დღემდეც კი მოჰყვება. ბარებში დაცვის თანამშრომლები იდგნენ, სხვა გზა არ იყო. პარასკევით, როცა კონკრეტული ადამიანები ბარში შემოდით, მე ვთხოვდი, მოეცათ თავისი იარაღი; ვინახავდი და მხოლოდ გასვლისას ვუბრუნებდი. ჩხუბი და აყალმაყალი ჩვეულებრივი საქმე იყო: სისხლი, პოლიცია, სასწრაფოს მანქანები და ა.შ. რთული პერიოდი გამოვიარეთ.

სანამ ისეთ უსაფრთხო გარემოს არ შექმნი,
რომ დილაობით ბავშვებსაც შეეძლოთ შემოსვლა,
ნორმალურად ვერ იმუშავებ“.

ბორუთ უენგელი

69 | ნაწილობრივ გახსნა

რემონტს ბოლო არ უჩანს. არ ვიცი, საბოლოოდ როდის იქცევა სინაგოგა საგამოფენო დარბაზად. ამიტომ, „ნაწილობრივი გახსნის“ წყალობით, საგამოფენო პროგრამა უკვე ამუშავდა. სარემონტო სამუშაოები რამდენიმე დღით ჩერდება, სახიფათო ადგილებს ლენტით შემოვსაზღვრავთ და სივრცეს დროებით ვიყენებთ.

არავის ადევნებს, რომ ყველგან ვერ შეისვლება და საპირფარეშოებიც ცოტაა. ყოველი „ნაწილობრივი გახსნის“ შემდეგ ჩვენი შენობა უფრო მეტად არის კულტურის სივრცე – სინაგოგაც და საგამოფენო დარბაზიც. გამოფენისგან მიღებული შთაბეჭდილებაც უფრო ძლიერია, რადგან ყველა ხვდება: ეს შენობა მხოლოდ ამწუთიერად არსებობს; შემდეგში ის სხვანაირი იქნება.

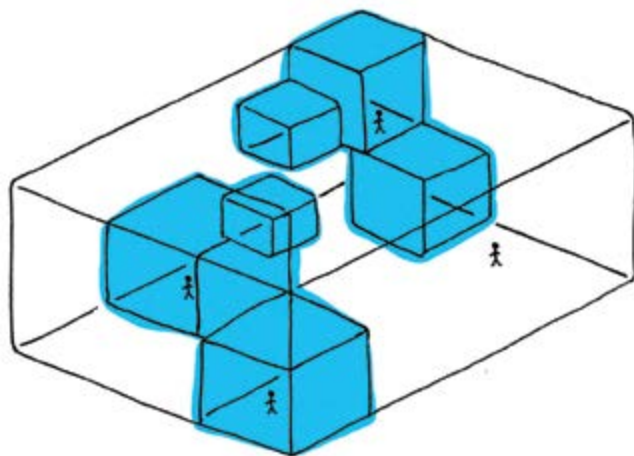
70 | სეგმენტები ღია სივრცეში

**პროგრამის ზოგი ნაწილისთვის სეგმენტირებული,
მცირე მასშტაბის სივრცე უფრო შესაფერისია.**

კორიამოში ორი დარბაზია.

მარცხენა უფრო პატარაა და აქვს
ორ სართულად განლაგებული
ბარი, ოფისები, წიგნის მაღაზია,
მისაღები, საგამოფენო სივრცე და
საკონფერენციო ოთახები. დარბაზის
გარდა, ყველა ამ სივრცისთვის
ადრინდელი დიდი, ცარიელი
დარბაზი მეტისმეტად დიდი იყო.

სივრცე დაიყო პატარა ჩასმული
კაბინებით. ისინი ორ ღონეზეა
განლაგებული და ამის წყალობით
უკეთ სტრუქტურირებულია. პროგრამა
განაწილებულია ამ კაბინებსა და
მათ შორის სივრცეებში. თითოეულ
კაბინას ერთი ფუნქცია აქვს, ყველა
განსხვავებულია და მორგებულია
თავის დანიშნულებას. ზოგს მინის
კედლები აქვს, ზოგი ბნელია. ზოგი
მუდამ ღიაა, ზოგი ჩაკეტილია.

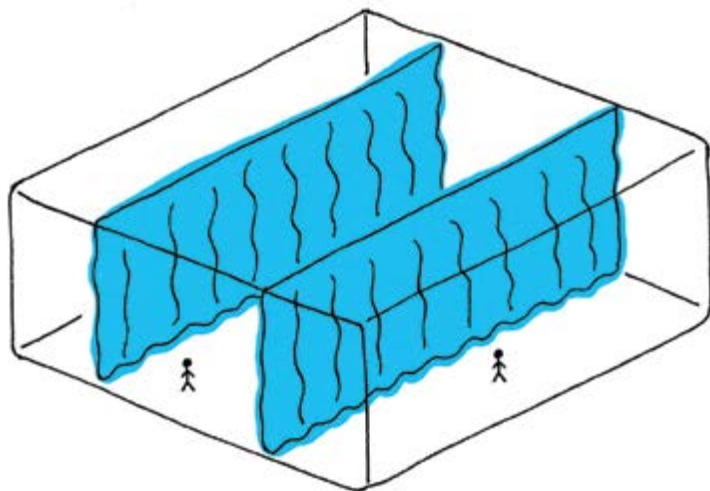
71 მუზეუმი, ვენიუ, რესტორანი

**ზოგი პროგრამისთვის დიდი სივრცის
კიდევ უფრო გადიდება შესაძლებელი.**

კორიამოში ორი დარბაზია.

მარჯვენა მხარეს გვხვდება ფოიე
და უზარმაზარი სივრცე, რომელიც
სქელი ფარდებით სამ ნაწილად
იყოფა. ცენტრალურ განყოფილებაში
დერეფანია, ასევე არის შიდა ეზოსკენ
განლაგებული რესტორანი და არის
ტრამვაის მუზეუმი, ქუჩისკენ.

შესაძლებელია, გამყოფი ფარდები
გაიხსნას და ერთიან სივრცეს
მიიღებთ.

72 | ხელსაწყოები

ხელსაწყოები და დაზგები დაგვიტოვეს.

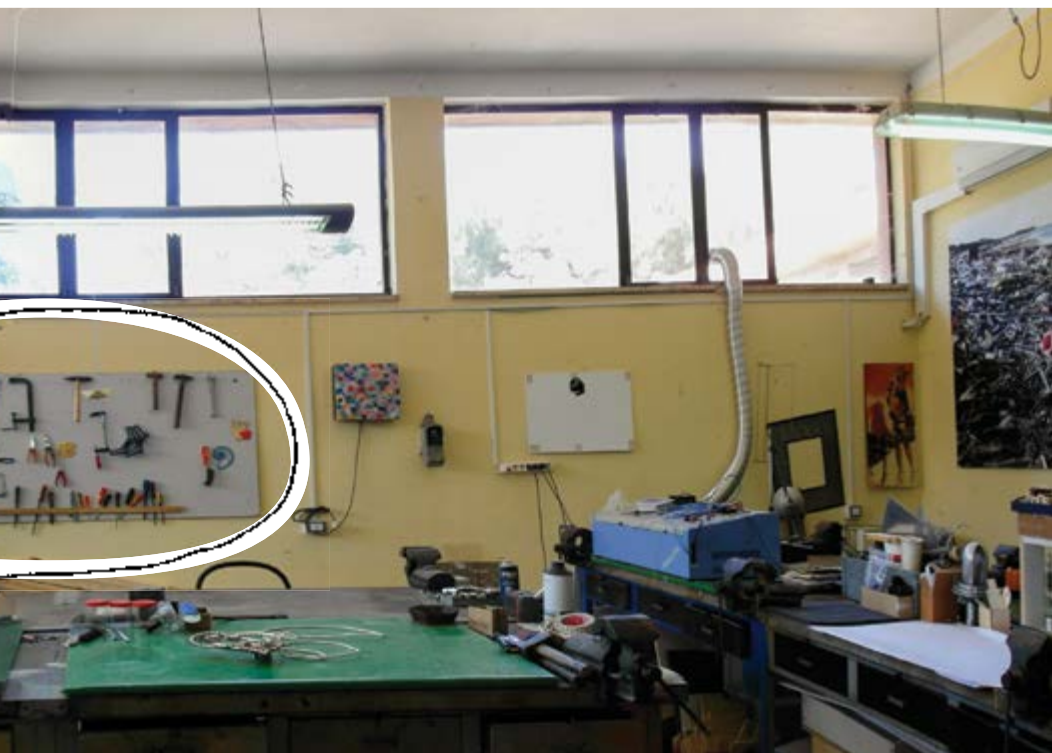
უფასოდ, არაჩვეულებრივ მდგომარეობაში.

„რაც შიგნით დაგვხვდა, ყველაფერი მოგაგროვეთ. აქ ადრე მექანიკოსებისა და ელექტრიკოსების სკოლა გახლდათ. ეს ყველაფერი სწორედ იმ სკოლის იარაღები იყო. მათი გამოყენებით ვამზადებთ დეკორაციებსა და აქაურობისთვის საჭირო სხვა დეტალებს.

მე ამათ ვიყენებ განათების დიზაინისა და და სხვა რაღაცებისთვის, რასაც ვაშენებ. გამოფენების წინ სივრცეს ყოველთვის ვცვლით, და ამ ყველაფერს ვიყენებთ... მაგალითად, ეს გახლდათ ინდუსტრიული ლუმელი. ჩვენ კი ამაში პროექტორების პლასტმასის თალფაქებს ვადნობთ“.

მაურიციო ბუტაშო

73 | ამნე

**მიტოვებულ ქარხნებში დარჩენილი მანქანების
გამოყენებაზე შეიძლება; მერე რა, რომ ძველია.**

„ამნეს თითქმის ყველა ღონისძიების
დროს ვიყენებთ. კარგად მუშაობს,
თან ხშირად ვამოწმებთ. ამ ჭერში
შეგვიძლია ასობით ტონა სიმძიმე
დავკიდოთ. ყოველ სვეტზე სამი-ოთხი
დასაკიდებელი ადგილია. ერთხელ,
ერთი გაზეთის ყოველწლიურ
წვეულებაზე ჭერში მანქანა დავკიდეთ.
და წარმოდგენის რაღაც მომენტში
მანქანა ჰაერში გაატარეს!“

სტუბა ნიკულა

74 | სახელოსნოები

სახელოსნოები სრულად აღჭურვილია და ხელმისაწვდომია ყველასთვის, ვისაც შეუძლია გვიჩვენოს, რომ დაზგებთან მუშაობისას თავს არ დაიზიანებს.

„იდეა იყო, შეგვეკრიბა ხელოვნების ადამიანები, აგრეთვე – ხელოსნები, ვინც, მაგალითად, დურგლობს. ადამიანებს, რომლებიც ამ შენობის გადარჩენას ლამობდნენ, თავიდანვე სხვადასხვა ინტერესი ჰქონდათ.

როცა რაღაცის გაკეთება გინდა, უბრალოდ მიდიხარ ერთ-ერთ შეკრებაზე, სადაც ყველა ეს ხალხი გროვდება, და იკითხავ, შეიძლება თუ არა, შემოგიერთდეთო.

თუ მუშაობა გინდა, მხოლოდ ისაა საჭირო, დაამტკიცო, რომ დაზგების მოხმარება იცი“.

მოგადი კომენტარი ექსკურსიის დროს

75¹ | საცხოობი

**ორგანული საცხოობის ამუშავება – როგორც ეს
საერთოდ, დამოუკიდებელი კულტურის იდეალების
წესია – შემოსავლისთვის არაა გამიზნული. ხარისზიანი,
ადგილობრივი ინგრედიენტებით დამზადებული და
ხელნაკეთი პროდუქტებით დიდ ფულს ვერ იშოვნი.
ეს ჭეშმარიტება ბერლინის ცენტრსა
თუ შვედეთის სოფელზე ერთნაირად
ვრცელდება.**

„გაგვიჩნდა ბრწყინვალე აზრი,
გაგვეხსნა ორგანული საცხოობი,
გაგვეჩინა შემოსავალი და
მოგებული თანხით კულტურული
ან სახელოვნებო პროექტები
დაგვეფინანსებინა. არც სცადოთ,
არ გამოგივათ! ისიც კი გვიხარია, თუ
წლის ბოლოს საცხოობი წაგებაში არ
რჩება.

მართალია, ძალიან გემრიელ
პურს ვაცხოობთ, მაგრამ ასეთი
ხარისხს თუ ინარჩუნებ, ფულს
ვერ იშოვნი. ყველაფერს ხელით
ვაკეთებთ, არ ვიყენებთ მანქანებს...
ინგრედიენტებშიც ცალკე ფული
გვებარჯება“.

მიგრიდ ნიმერი

75²

„დიდი ხანია ამაზე ვოცნებობდი და ეს იდეალური ადგილი იყო. კარგი დანამატია აქაურობისთვის, ხელოვნების თუ ხელობისთვის. პური, რომელსაც ვაცხობთ, ორგანულია და ადგილობრივ წარმოებული ფქვილით ცხვება.

პირველი წელია, რაც ვმუშაობთ. შვედეთში ძალიან ძვირი ჯდება ასეთი პურის დამამზადებელი პატარა კომპანიის ქონა. თუმცა, ჩვენი მიზანი გამდიდრება არაა. გვინდა, რომ უზრუნველად ვიცხოვროთ და ამ დროს ვაკეთოთ ის, რისაც გვჭერა, რაც გულს უხარია, კარგ ხალხთან ერთად. ეს არის ჩემი და ყველა აქ მომუშავე ადამიანის ხედვა. მიხარია, რომ ყველაფერი გამოგვივიდა. თავიდან ცოტათი მეშინოდა... ვფიქრობდი, ღმერთო, ნამდვილად გაგკოტრდები! არაფერი გამომივა! სინამდვილეში, ყველაფერი იმაზე უკეთ მიდის, ვიდრე გვეგონა. აქ 400 მოსახლეა და მთელი წლის განმავლობაში ვმუშაობთ. ასეთ პურს დალსლანდში მარტო ჩვენ ვაცხობთ. ჩვენნაირი საცხობი აქედან 200 კილომეტრშია. გამორჩეულები ვართ!

გეტებორგში პატარა კაფე და ორგანული ბოსტანი მქონდა. ბავშვი რომ შემეძინა, მშობლიურ მხარეში დავბრუნდი. მერე ეს ადგილი აღმოვაჩინე. მიხარია, რომ ჩამოვედი. აქ დადებითი ატმოსფეროა; ამიტომაც დავრჩი.

შვედეთში ბევრი ამბობს, რომ სოფლად სამუშაო ადგილები არ არის. თუ იდეები გაქვს, გაბედული ხარ, ენერგიული და სამყაროს პოზიტიურად უყურებ, ყველაფერი გამოგივა! იმედი მაქვს, სხვებისთვის შთაგონების წყაროდ ვიქცევი და მიხვდებიან, რომ ყველაფერი შესაძლებელია“.

სანდრა ოტოსონი

76 | ირანული წინააღმდეგობის ბიბლიოთეკა

*ირანიდან ათასობით კილომეტრით დაშორებით ბინა იპოვა
ირანული ინტელექტუალური წინააღმდეგობის პლატფორმამ,
რომელიც სამშობლოში ვერაფრისდიდებით ვერ იარსებებდა.*

WUK-ის დაარსებიდან დღემდე,
ზედა სართულზე დაბინავებულია
ცენტრალური ევროპის ერთ-ერთი
უდიდესი ირანული ბიბლიოთეკა.

ირანში რეჟიმის ცვლილებას
სასტიკი ცენზურა მოჰყვა. ირანელი
ემიგრანტებისა და მიწისქვეშა
გაერთიანებების ლიტერატურა აქ
იყრის თავს. კოლექცია 5000 წიგნს
მოიცავს; მათი ძირითადი ნაწილი
ირანის თანამედროვე პოლიტიკას
აკრიტიკებს. ხალხი სლოგანებით,
გერმანიიდან და იტალიიდან აქ
ჩამოდის, რადგან იციან, რომ აქ ისეთ
წიგნებს იპოვიან, რომელთაც სხვაგან
ვერ ნახავ.

پرسه نو پروان

پیتر اوانز

پاچیسول جمع

نقش دولت
در تحول صنعت

عبداللہ خان
عبدالرشید

نشر اختران

ترجمہ شہریار خواجیان

استیفن کینز

ہمدردان شاہ

Hedayat

The Pearl Cannon

Mazda

سعید سلطانپور

سعید سلطانپور

دوشکون از مودی تا امروز

دوشکون از مودی تا امروز

پیام سعیدی و دیگر

ملت برادر

آگسیس گوی

کتاب پژوهش کارگری

شماره ۶

بهار ۲۰۰۲

سازمان محافلین خلق، سازمان یک مود مدنی

سازمان محافلین

تاریخ اندیشه و سیاست در پاکستان

حسین بشیرپور

ملی گزبان و الماندی دموکراسی

بہزاد کاظمی

77 წიგნის მალაზია

„პეკარნას“ ერთ-ერთი სივრცე წიგნის მალაზიას ეთმობა. აქ ხვდებიან ის წიგნები, რომლებსაც ბიბლიოთეკაში ახლით ჩაანაცვლებენ, ან ბიბლიოთეკის დაკეტვის მერე დარჩენილი წიგნები.

„წიგნებს მხოლოდ შემოწირულობის სახით ვიღებთ და ვყიდით. ერთი წიგნი 1-2- 3 ევრო ღირს. 700 000 წიგნი გვაქვს!“

ბუკვარნა ციპროში, გამყიდველი

78 | ველოსიპედების სახელოსნო

„ძალიან მარტივია! საჭიროა სივრცე, ერთი-ორი ძველი, დამტვრეული ველოსიპედი, ხელსაწყოები, ერთი-ორი მოხალისე და მორჩა“.

„აქ შეგიძლიათ, ველოსიპედის შეკეთება ისწავლოთ. ყველაფერს თავად აგვარებთ. არ შეგიძლია, მოხვიდე გაფუჭებული ველოსიპედით და ვინმეს მისი შეკეთება სთხოვო. მაგრამ შეგიძლია, შენით შეკეთება ისწავლო. არიან მოხალისეები, ვინც ხალხს ამაში ეხმარებიან. აქ შეგიძლია, ძველი ველოსიპედი მოიტანო და დატოვო, თუ აღარ გჭირდება. იმას ან სანწყობში ვინახავთ, ან შეგიძლიათ, ამეებით უცნაური ველოსიპედი ააგოთ, თუ გინდათ.“

ანდრეა ალბა

79 | სამზარეულო

**ხანდაზან სცენა კი არა, სრულიად სხვა ადგილი
ხდება ყველაზე მნიშვნელოვანი სივრცე.**

აქ არის სტუდიები, ოფისები
და საცხოვრებელი სართული,
მაგრამ OZU-ში ერთად მხოლოდ
სამზარეულოში იკრიბებიან. ხანდახან
აქ აწყობენ ვორქშოპებს, სხვადასხვა
კურსებს ან კერძის გასინჯვის
საღამოებს.

უზარმაზარი სივრცეა, წიგნის
თაროებით, ღვინითა და
პროდუქტებით. ბალახისა და
საკმაზის ასხმები კედლებზე კილია,
ქვედა თაროებზე შინ დამზადებული
ზეითუნის ზეთის კასრებს მიაგნებთ.

ქურა და სამზადი მაგიდა ცალკე
დგას, სასაღილო მაგიდის გვერდით.
სწორედ მათ გარშემო იკრიბება
ყველა: ზოგი რაღაცას ჭრის, ზოგი
ქვას ურევს, ვიღაც ჭურჭელს რეცხავს,
ვიღაც ამშრალეებს, ვიღაც აცხობს,
დანარჩენები კი რჩევებს აძლევენ.
ქურა სცენას ჰგავს, სასაღილო კი –
მაყურებლის დარბაზს.

80 | ხმაური

**წვეულების დროს ხმაური მეზობლებს აწუხებს.
როცა ხმის კონტროლი ტექნიკურად შეუძლებელია,
მათთან შეთანხმების მიღწევაა აუცილებელი.**

„ძვირფასო სტანცია ჟილინა-ზარიეჩიეს მეზობლებო, ძვირფასო მეგობრებო!

დადგა ზაფხული და ღია ცის ქვეშა ღონისძიებების დროც. ეს ნიშნავს მხიარულებას და გართობას, მაგრამ ზოგჯერ – ღამის ხმაურსაც, რაც თავიდან ძნელი ასაცილებელია.

სწორედ ამიტომ გწერთ. გთხოვთ, მოთმინებით მოგვეკიდეთ და გვაჩუქეთ ორი უიკ-ენდი მთელი ზაფხულის განმავლობაში, რომლის დროსაც „სტანცია“ საზაფხულო ფესტივალის მასპინძლობას გევმავს.

ორივე წვეულებაზე იგეგმება ღამის კონცერტი და DJ სეტები ბაღში. წინასწარ არ ვაპირებთ, რომ ძალიან ვიხმაუროთ, მაგრამ შეიძლება, ხმამ ნებადართულ ლიმიტს გადააჭარბოს.

გთხოვთ, ნუ გამოიძახებთ პოლიციას დაუყოვნებლივ. დანარჩენი კვირები თქვენია და შეგიძლიათ, დატკბეთ სიმშვიდით. გარწმუნებთ, ყველანაირად ვეცდებით, ხმას ჩავუწიოთ და დადგენილ ლიმიტს არ გადავაჭარბოთ. წინა წლების გამოცდილების გათვალისწინებით, გადავწყვიტეთ, წინასწარ მოგვეწერა და თქვენთან შეთანხმება გვეცადა... ცუდია, როცა ფესტივალის კულმინაციურ საათებში პოლიცია გვაკითხავს.

შეგვიძლია, ასეც მოვიქცეთ: შემოგვიერთდით! წერილს თან ერთვის წარმოდგენების პროგრამა და ერთ-ერთი წარმოდგენის უფასო ბილეთი“.

წერილი „სტანცია“ მეზობლებს

81 | განათება

**უსაფრთხოების მიზნით გარშემო ტერიტორიას უნდა
ვაკონტროლებდეთ; უნდა ვზედავდეთ, რა ხდება ჩვენ
ირგვლივ და ამავდროულად, თავადაც ვჩანდეთ.**

„აქ ძალიან ბნელა. ორი წლის წინ
რესტორანს ვიტრინები გავუკეთეთ.
კვადრატული ფორმის, ღრმა შენობაა.
ბევრს შემოსვლის ეშინია: არ იციან,
რა არის, ვერ იგებენ“.

მია კრისტერსდოტერ ნორმანი

ინტერზონა, ვერონა

ანტიკური თეატრი, ბარსელონა

კაპელიტუდასი, პელსინგი

მელკვეგი, ამსტერდამი

ვილიჯ ანდერგრუნდი, ლონდონი

DOM, ბოლნისი

მულტიარტ-ცენტრი ბაკელიტი, ბუდაპეშტი

მანიფატურე კნოსი, ლენე

მელაკევი, ამსტერდამი

კორიამო, პელსინვი

ლაზნია ნოვა, კრაკოვი

83 | ცარიელი სივრცის გაქირავება

თუ საზოგადოებრივი ღონისძიებებისთვის მისაქირავებელი სივრცეები საკმარისად დიდია, შესაძლებელია ისეთი სივრცის გაქირავებაც, რომელიც სპეციფიკურია თავისი ფორმების გამო და თანაც ყველა სხვა დამატებითი სერვისის გარეშეა შეთავაზებული. ის, რაც ერთი ღონისძიებისთვის შეუფერებელია, მეორისთვის იდეალურია.

„როცა ეს შენობა მიატოვეს, ასეთი სივრცე არავის არაფერში სჭირდებოდა: ძალიან დიდია, ძალიან ვიწრო, ძალიან გრძელი, ძალიან ისა და ძალიან ესა. წელს ალბათ სულ ცოტა, 170 დღით გვექნება გაქირავებული.

ახლა აქ ყველაფერი ეწყობა ხოლმე: პატარა ბაზრობები, კონცერტები, ხელოვნების გამოფენა, კორპორატიული შეხვედრები. მხოლოდ ცარიელი სივრცეს ვაქირავებთ. არანაირი მოწყობილობა, აპარატურა, ტექნიკისები... შეგიძლიათ, თქვენი ბარით მოხვიდეთ, მოიყვანოთ მომსახურე პერსონალი და ა.შ.

თავიდან კომპანიას აპარატურა არ ჰქონდა; გაქირავება შეგვეძლო მხოლოდ ამ პირობებით ან საერთოდ არა. მაგრამ, ჩვენდა გასაკვირად, აღმოჩნდა, რომ ამგვარ სივრცეებზე მოთხოვნა არსებობდა.

ასე ღონისძიებებს ბევრად უფრო ინდივიდუალური ხასიათი ეძლევა, განსაკუთრებით, პერსონალის ცვლილების გამო. გვაქვს ჰელსინკის მოდის კვირეული, გვაქვს როკ-კონცერტი და ცხოველების შოუ. მიჩვენეთ გუნდი, რომელიც ასეთ გასხვავებულ აუდიტორიას მიიღებს და ამ ყველაფერში გარკვეული

იქნება. იქიდან გამომდინარე, რომ პროდიუსერს თავისი გუნდი მოჰყავს და ბარსაც თვითონ გამართავს ხოლმე, არჩევანი ყოველთვის ამ კონკრეტული ღონისძიებისთვის საუკეთესოდ შესაფერისია და თავი კონგრეს-ცენტრში აღარ გეგონება".

სტუბა ნიკულა

84 | ვახშამი გასამრჯელოდ

**ხელოვანს მხოლოდ დარაჯებსა და ერთ ხმის
ტექნიკოსს ვუზდით. დანარჩენები იმიტომ
მუშაობენ, რომ ხელოვნების სწამთ; და კიდევ,
განსაკუთრებული ვახშმის გამო, რომელიც ყველა
წარმოდგენის წინ იმართება არტისტებთან ერთად.**

„ინტერბონის ყველაზე ცოცხალი
ნაწილი ეს სამზარეულოა.
ერთმანეთს ყოველთვის აქ ვხვდებით.
„ინტერბონა“ ჩვენთვის გამორჩეული
იმიტია, რომ ყოველი კონცერტის
წინ უზარმაზარ სადილს ვმართავთ
ყველა ერთად: ჩვენ (მომსახურე
პერსონალი), მოხალისეები და
ხელოვანები. როგორც წესი, გვყავს
მზარეული, რომელიც საჭმელებს
გვიკეთებს. საოცრად გამოსდის!
ბევრს ვჭამთ, ძალიან გემრიელია.
ბევრს ვსვამთ, ასე რომ, საღამოს
ფორმაში ვართ“.

ადა არდუინი

85 | დურგალთა გილდია

პროექტებს, რომლებიც განსაკუთრებით საინტერესო, გამბედავი და პროგრესულია, ან დიდ სოციალურ გავლენას ახდენს, შეუძლია, მოიზიდოს მოხალისეებისა და პროფესიონალების ისეთი ჯგუფი, რომლებიც უფასოდ, საზოგადოებრივ საწყისებზე მუშაობაზეც თანახმა არიან.

გერმანული გილდიის „აქსტ უნდ კელეს“ (Axt und Kelle) დურგლები ვალდებული არიან, ორი წლის განმავლობაში შინიდან სხვაგან გაემგზავრონ სამუშაოდ და გილდიის წევრობისთვის ასე მოემზადონ. უმეტეს შემთხვევაში ისინი პროსოციალურ და არამომგებიან პროექტებში მუშაობენ.

„ბევრი რამ გააკეთეს. პირველად 2000 წელს დაგვეხმარნენ, მაგრამ მერე ისევ მოვიდნენ. მაშინ აივანი გაგაფართოვეთ. პირველ წელს ოცდაათი იყვნენ და ჩვენებიც ბევრი რამით ეხმარებოდნენ. საქმეში უამრავი ადამიანი ჩაერთო.

მერე, მგონი, 2005 წელს, კიდევ იმუშავეს, და მაშინ, ასე მახსოვს, ათნი იყვნენ.

თვითონ ამას „სომერტრეფენს“ ეძახიან, „ზაფხულის ბანაკიო“. „აქსტ უნდ კელე“ ხშირად ასრულებს მსგავს პროექტებს. ზამთრის შეკრებაზე განიხილავენ, სად წავიდნენ, რომელი ადგილი იმსახურებს მათ დახმარებას, დროს და ენერგიას. იმ ზამთარს, ჩვენი აქაური მეგობარი მივიდა მათ ზამთრის შეკრებაზე და ჩვენი გეგმები გააცნო. სხვა შეთავაზებებიც ჰქონდათ, მაგრამ იმათ მეტელეკოვაში მოსვლა გადაწყვიტეს“.

ნატაშა სერეცი

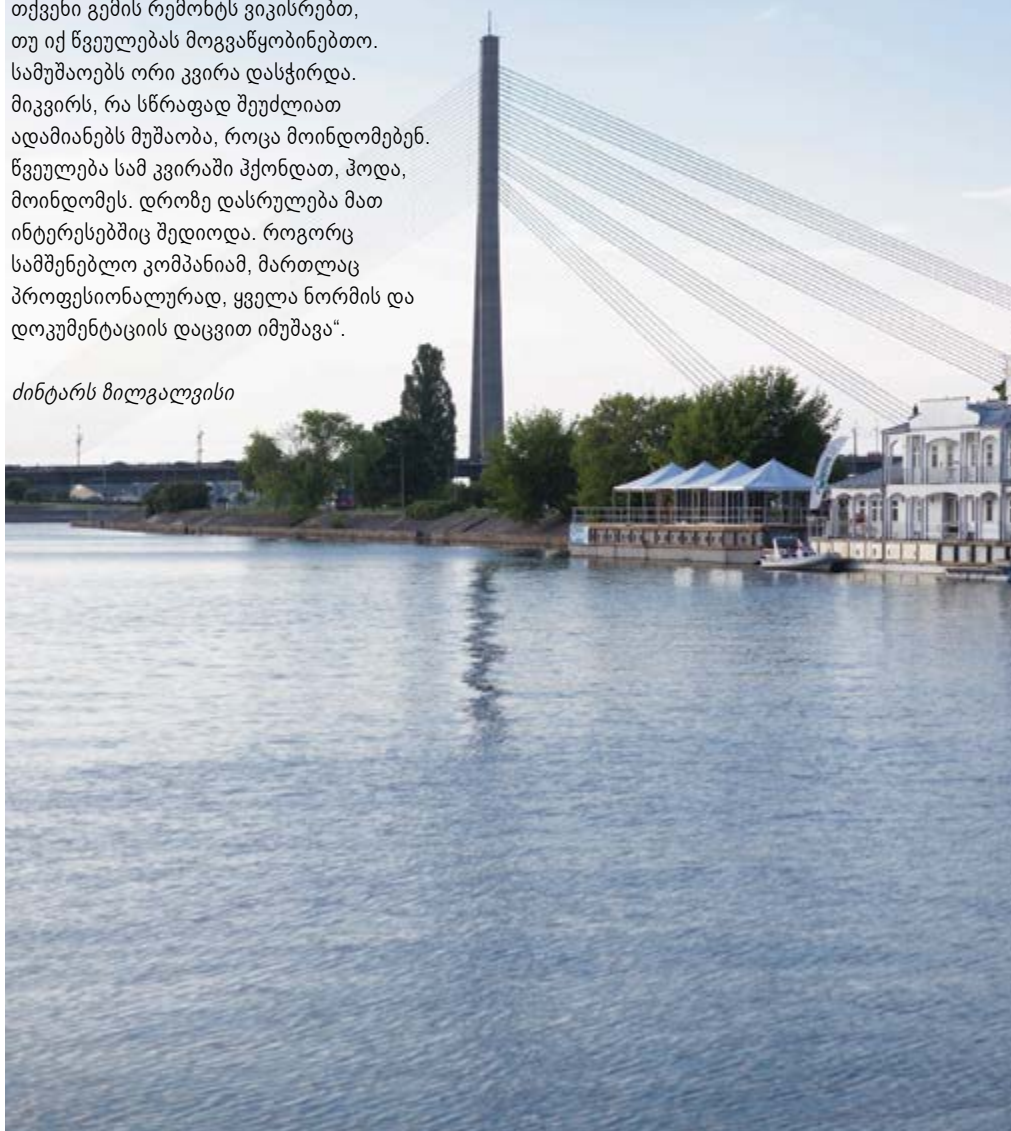

86 | საიუბილეო წვეულება რემონტის ხარჯებს ფარავს

„ჩვენი მეგობარი თავისი სამშენებლო კომპანიის მეთუთმეტე წლისთავს აღნიშნავდა, ჩვენ კი – მეათეს. გვითხრეს, თქვენი გემის რემონტს ვიკისრებთ, თუ იქ წვეულებას მოგვანწყობინებთო. სამუშაოებს ორი კვირა დასჭირდა. მიკვირს, რა სწრაფად შეუძლიათ ადამიანებს მუშაობა, როცა მოინდომებენ. წვეულება სამ კვირაში ჰქონდათ, ჰოდა, მოინდომეს. დროზე დასრულება მათ ინტერესებშიც შედიოდა. როგორც სამშენებლო კომპანიამ, მართლაც პროფესიონალურად, ყველა ნორმის და დოკუმენტაციის დაცვით იმუშავა“.

დინტარს ბილგალვისი

87¹ | ხალიჩები ბაზრობიდან

ისეთი სპეციფიკურად ტექნიკური მასალები, როგორიცაა ცეცხლგამძლე და ხმაგაუმტარი მასალები, როგორც წესი, არ არის იაფი. თუმცა, შეგიძლიათ, ისეთი ადგილას იშოვოთ, სადაც მათ მხოლოდ ერთჯერადად იყენებენ.

„აქ რომ გადმოვედით, ისეთი ადგილი გვჭირდებოდა, მუსიკისთვის კარგი რომ იქნებოდა, რადგან ჩვენი შემოსავლის მთავარი წყარო ეგ იყო. საშინელი ჭერი დაგვხვდა, მუსიკა შიგნით რეზონირებდა, ექოს გამოსცემდა. გამოსავალი უნდა მოგვენახა. ყველაფერი ჩვენი გაგაკეთეთ, თან ძალიან ცოტა ფულით. ბაზრობის შენობაში წავედით და ხალიჩები ვთხოვეთ.

უსასყიდლოდ დაგვითმეს, მაინც გადაყრას ვაპირებთო. ხალიჩები ჭერზე დავკიდეთ. ახლა აკუსტიკა კარგია, მუსიკოსებიც კმაყოფილები არიან“.

ადა არდუინი

87² |

„ყველაფერის ყიდვას ვერ
გავწვდებით, ამიტომ ვცდილობთ,
სხვადასხვა გზებით მოვიპოვოთ
მასალები, რომლებიც ჩვენც
გამოგვადგება და უსაფრთხოების
ნორმებსაც აკმაყოფილებს.
ცეცხლგამძლე მასალებია საჭირო.

დიდი ბაზრობები უამრავ სტუმარს
მასპიძლობს, შესაბამისად, ბევრ
მასალას იყენებენ. ბაზრობის
დასრულების შემდეგ, კონსტრუქციებს
რომ შლიან, დიდი სატვირთო
მანქანითა და ოთხკაციანი ჯგუფით
მივდივართ და ვცდილობთ,
წამოვიღოთ ყველაფერი, რაც ჩვენ
გამოგვადგება, ისე კი გადაყრას
უპირებდნენ“.

კამილ დე ვიტო

88 | უფასო საწვიმარები

კომპანიები სტუმრებს ხშირად
ჩუქნიან უფასო ჩანთებს, კალმებს,
ბლოკნოტებსა თუ მაისურებს. ჩვენ
კი, როცა კი წვიმს, უფასო საწვიმარებს
ვარიგებთ. ლიტვაში კი წვიმა ხშირად
იცის.

89 | თხოვნა

**დიდხანს გათხოვებული საგანი, როგორც წესი,
პატრონს იცვლის ხოლმე.**

„მთელი ეს აღჭურვილობა (ბარი და სამზარეულო), რომელიც ძალიან ძვირი ღირს, საჭარო საკუთრებაა. ადგილობრივ მთავრობას ახლად გარემონტებულ ციხესიმაგრეში რესტორნის გახსნა უნდოდა. ყველაფერი მოაწყვეს, მაგრამ ერთი წლის მეტი აღარ უხმარიათ. ციხესიმაგრეზე სხვა იდეები გაუჩნდათ.

წარმოდგენა არ ჰქონდათ, სად წაეღოთ ეს ყველაფერი. სწორედ იმ დროს ჩვენც სარემონტო სამუშაოებს ვატარებდით და ვთქვით: „კარგი, შეგიძლიათ, ეს ყველაფერი ჩვენ დაგვიტოვოთ“. ყველაფერი დავამონტაჟეთ. ცოტა რაღაცები შევუცვალეთ, მათთვის გარკვეული იდენტობა რომ მიგვენიჭებინა“.

მიშელ ბი

90 | მრავალჯერადი ჭიქები

სლოვაკეთში ოთხმა დამოუკიდებელმა
კულტურის ცენტრმა პლასტმასის
ჭიქების გამოყენება დაიწყო,
რომლებიც ირეცხება და შეიძლება,
მრავალჯერადად გამოიყენო.
როდესაც სტუმარი სასმელს
ყიდულობს, პლასტმასის ჭიქაში
ერთი ევროთი ზედმეტს იხდის,
ჭიქის დაბრუნებისას კი ფული უკან
უბრუნდება.

ცენტრებმა ჭიქები ერთად შეუკვეთეს
და ფული დაზოგეს: მოგესხენებათ,
პროდუქტის რაოდენობის ზრდასთან
ერთად ფასი იკლებს.

91¹ | საპირფარეშოები

სუფთა უნდა იყოს.

როცა ადგილი, რომელიც, როგორც წესი, ბინძურია ხოლმე, სისუფთავით კრიალებს, დანარჩენიც ასეთივე იქნება.

„მხოლოდ კულტურა წაგებაში
გამყოფებს. ამიტომ ვმასპინძლობთ
ქორწილებსა და სხვადასხვა
კომპანიების ღონისძიებებს,
რისთვისაც საპირფარეშოების
სისუფთავე ძალიან მნიშვნელოვანია“.

მორტონ ბაუერი

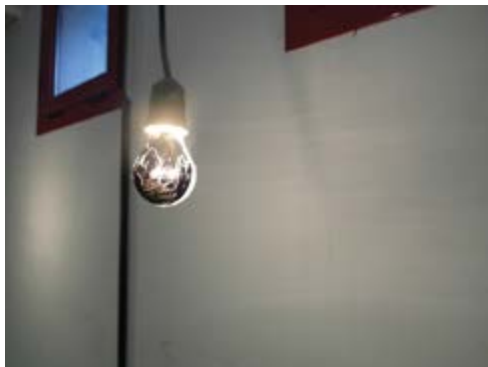
91² |

„ხალხს კედლებზე წარწერების
გაკეთება უყვარს. საპირფარეშოს
სუფთად შენახვა რთულია, მაგრამ,
მოგესვენებათ, ბიზნესმენებს
დანკრიალებული საპირფარეშოები
იზიდავთ“.

ტორსტენ რაიტლერი

92 | მიმართული განათება

ჩვეულებრივი განათებიდან
მიმართული განათების გაკეთება,
ნახევარი ნათურის შეღებვით.

93 | ლოგო

**ძველი საგანი ახალ კონტექსტში
ახალ მნიშვნელობას იძენს.**

„ის Z-ი, რომელიც ჩვენი ხელოვანების
ჯგუფის, „ზოდიაქოს“ სახელს
აღნიშნავს, სინამდვილეში N-ია,
Nokia Kaapeli-ის ნიშანი. სანაგვეში
ვიპოვეთ...“

სტუბა ნიკულა

94 | სავიზიტო ბარათები

„ნოთ ქვაითში“ სავიზიტო ბარათების
თარო მიმდინარე სამუშაო პროცესის
სიმბოლოა; ადგილისა, სადაც
ადამიანები რაღაცას აკეთებენ.
ხელოსნები/ხელოვანები საკუთარ
თავს პატარა ქაღალდის მეშვეობით
გვაცნობენ. ზოგი ცდილობს, ბარათზე
თავისი ნამუშევარი ჩატიოს და
თავის ნიჭში ასე დაგვარწმუნოს.
დანარჩენებს ამაზე ხელი აქვთ
ჩაქნეული და უბრალოდ საკონტაქტო
ინფორმაციას გვანვდიან.

95 | პოსტერების კულტურა

აქაურმა პოსტერებმა მაშინვე მიიპყრო ჩემი ყურადღება.

96 | ღიაობა

**ყველა კარი ღიაა. პატარა ოთახებშიც კი, სადაც
სათვალთვალე კამერები არ აყენია. ამგვარად
ნდობისა და გულაზდილობის ატმოსფერო იქმნება.**

„Put a, perche! ამ დახურული კარების
წინააღმდეგი ვარ, მაგრამ რა! უნდათ,
ყველაფერი ყოველთვის ჩაკეტილი
იყოს.

ანტონიოს თავისი წიგნები აქ აქვს.
თავის პატარა ოთახში გვიანობამდე
ზის და იცდის, ხალხი როდის მორჩება
სამუშაოს, და ამასობაში მეცადინეობს.
მაგრამ პრობლემა ისაა, რომ
ახალგაზრდები აქ სასიყვარულოდ
მოდიან. კონფლიქტიც ამის გამოა“.

მიშელ ბი

97 | არეულობა

კულტურული ცენტრები ბლომად „კულტურულ სმოგს“ წარმოშობს.

„ლივინგ ანდერგრუნდის“ ვორქშოპზე დასაწყისში პაერი დამუხტული იყო რაღაც მნიშვნელოვანის გაკეთების საჭიროებით.

ბოლო დროს ბალის გაშენებაზე დიდი სამუშაო გაგწიეთ. ათასზე წინააღმდეგობამ იჩინა თავი. ფული გვაკლდებოდა, ყველაფერს გაუთავებლად განვიხილავდით, ყველა მხრიდან გვბოჭავდნენ, საქმე თავზე გვეყარა. გრძელვადიანი პროექტის შემდეგ თავს გამოწურულად გრძნობ. ზოგ რამეზე დრო არ გვყოფნიდა, ზოგი რამ ფუჭდებოდა, ძალებს ვეღარაფრით აღვიდგენდით. დრო დადგა, რაღაცეები დაგველაგებინა.

ვორქშოპის მონაწილეები გარეშე პირები არიან. დაუმძიმებლები მოვიდნენ, სხვადასხვა გარემოდან, და, ამის წყალობით, შეეძლოთ მიეთითებინათ, სად რა დაგვედო. ძირითადი წესრიგი მათ შექმნეს, რასაც მას მერე ვეყრდნობით. მათ ახალი ენერგია და ახლებური ხედვა მოიტანეს.

ერთი მხრივ, არაფერი მოგვარებულა, მაგრამ მეორე მხრივ – ძალიან ბევრი რამ მოგვარდა.

გარემო უნდა მოწესრიგდეს, რადგან მხოლოდ წესრიგშია შესაძლებელი, რეალურად რაღაცის კეთება დაიწყო“.

მარეკ ადამოვი

98 | ხელმისაწვდომობა

„სტანცია“ დატვირთულ ტრასასთან მდებარეობს, რომელიც ქალაქის ცენტრს გარეუბნისგან გამოყოფს. მისი გადაკვეთა მხოლოდ მიწისქვეშა გადასასვლელით შეიძლება, რომელიც დიდი ზანია, პრობლემურია, იმთავითვე ასე იყო.

2005

მომაგალი

„სტანციაში“ 3300 ევრო შეაგროვა, რომელიც მთლიანად მიწისქვეშა გადასასვლელის განახლებას მოხმარდა. ჯგუფში 25 ადამიანი გაერთიანდა: არქიტექტორები, გრაფიკული დიზაინერები, არტისტები და სტუდენტები. შედეგად მივიღეთ გამძლე ნათურები (რომლებიც დღემდე ფუნქციონირებს), თეთრი კედლები, რომლებიც გარემოს მეტ სინათლეს ანიჭებს, და ფერადად შეღებილი გასასვლელები.

იდეა – ტრასის ზემოდან ხიდი აგებულიყო, მიწისქვეშა გადასასვლელი კი დახურულიყო – დღემოკლე აღმოჩნდა. რა აუცილებელია, ფული დავხარჯოთ იმაში, რაც ასე თუ ისე თავის დანიშნულებას ასრულებს, მაშინ, როცა უამრავი მნიშვნელოვანი რამაა მისახედი, რაც საერთოდ მოშლილია ან ჯერ არც კი არსებობს.

2012

მიწისქვეშა გადასასვლელის ერთ ბოლოში საღებავების ახალი მალაზია ამუშავდა. გახსნის დღიდანვე ზრუნავენ და ფულს ახარჯავენ თავიანთ გარემოს და რეპუტაციას – მათ გაიღეს თეთრი საღებავი, მიწისქვეშა გადასასვლელის გადასაღებად, რომელიც ამ დროისთვის უკვე დაჯდაბნობილი იყო. კედლები მოხალისეებმა შეღებეს. ჯერჯერობით ყველაფერი კარგადაა.

99 | სილამაზე

თუ რაღაც უბრალოდ ლამაზია, ბევრი ინტელექტუალური ადვოკატირების გარეშეც მისაღები ხდება.

„სუვილაპტის კულტურული ცენტრის შესახებ ერთი ინტერვიუს სათაური ასე ჟღერდა: „კულტურული ცენტრების მარია შარაპოვა“.

მარია ძალიან ლამაზი ჩოგბურთელია. საუკეთესო მოთამაშე არაა, მაგრამ იმდენად მშვენიერია, რომ პრესის ყურადღების ცენტრში ხშირად ექცევა. „ტრანსევროპული სივრცეების“ კულტურის ცენტრთა შორის ბევრი ისე ლამაზია, რომ ცუდ ფოტოგრაფსაც კი შეუძლია, ლამაზი სურათი გადაუღოს“.

სტეპა ნიკულა

100 | შესასვლელი

მანქანის დაყენებიდან შენობაში შესვლამდე უკვე რაღაც შესამჩნევს გავივლი. დიდხანს არ გრძელდება, მაგრამ სასიამოვნოა.

შესასვლელის წინ ქუჩა გაუფართოვებიათ. ამგვარად იქმნება ერთგვარი დიდებული შესასვლელი, რაც არა მხოლოდ სერიოზულ სახეს აძლევს შენობას, არამედ ქმნის სასიამოვნო ადგილს გასაჩერებლად, სადაც მოგინდება, ცოტა დრო გაატარო. ეს ადგილი უკვე „ტეატრ ლაზნია ნოვას“ საკუთრებაა. სხვებიც

შემოდინან, ჩაუვლიან მწვევლების ჯგუფებს, ატმოსფერო მკვრივდება; მოელვარე ბოძებს შორის გავივლით და შენობაში შევდივართ.

101 **ველოსიპედის დასაყენებელი ადგილები**

*ველოსიპედის დასაყენებელი ადგილი,
გარდერობი პალტოებისთვის – ესაა ძირითადი
ინფრასტრუქტურა ადგილისთვის, სადაც
ხალხი კულტურისთვის მიდის.*

შენობის მთავარ შესასვლელს
პარმონიული სილამაზე და სისადავე
შვენის.

102 | ორი ფასადი

შაბათი საღამოა. 45 წუთია, კაპელიტეჰდასის წინ, ზღვის პირას ვსხედვართ. მაგიდებთან, რომლებიც კაფის პატრონებმა გარეთ გამოიტანეს, რამდენიმე ადამიანი ზის. ამ ხნის განმავლობაში სულ ხუთიოდე ადამიანმა ჩაგვიარა.

იქიდან წამოსულები შენობის მეორე მხარეს გამოვდივართ. აქაურობა სანაპიროს მთვლემარე განწყობის საპირისპიროა. ხალხი აქვე მდებარე მეტროს სადგურში შედი-გადის. ეზოს შემოსასვლელი გრძელი, ვიწრო და მაღალია. აქედან მოხვდებით დარბაზში, სტუდიებში – სიცოცხლე დუღს.

103 | ფასადის გალერეა

ეს ფანჯრები არ გეგონოთ, ჩარჩოებია. შიგ ექსპონატები მის, რომლებისც შუშის უკანაა გამოფენილი, იმ 1-დან 4 მეტრამდე სისქის კედლებზე, ოდესღაც გზაგამტარის ბოძები რომ იყო.

იმ გამოფენების პროგრამა, რომლების გამართვაც აქ შესაძლებელია, სპეციფიკურია, რაც ლონდონის ფართო სახელოვნებო შემოთავზებაში აქტუალური და მიმზიდველი რამაა.

104 | დროებითი ფასადი

ფოლადის მზიდი კონსტრუქცია მზადაა, ზედ მინის ფასადი რომ დაიკიდოს, რომელიც დააკმაყოფილებს ყველა კრიტერიუმს, რაც ფასადს მოეთხოვება: იზოლაცია, აკუსტიკა, უსაფრთხოება. ასეთი ფასადი მხოლოდ ერთ მოთხოვნას ვერ აკმაყოფილებს: ესაა მისაწვდომი ფასი.

სანამ ფასი დაიკლებდეს (რაც ნაკლებად სავარაუდოა), ან ცენტრს შემოსავალი გაემრდებოდეს, მინის ფასადის ნაცვლად რეზინოვანი ბრეზენტის ნაჭრებს იყენებენ.

105 | გრაფიტი

გრაფიტი ჩნდება ყველგან, გვინდა ის თუ არ გვინდა. არსებობს მასთან ბრძოლის საშუალებები, მაგრამ კითხვა ასე ისმის: რამდენად გადაჭრის პრობლემას მისი მიმართვა ისეთი ადგილისკენ, სადაც ის ყველასთვის მისაღები იქნება? ამისთვის ორმხრივი კეთილი ნებაა საჭირო, რაც ყოველთვის არ გამოდის. აქ კი გამოვიდა.

„შენობას დიდი ხნის განმავლობაში „გრაფიტის სახლს“ უწოდებდნენ. არაჩვეულებრივი სილამაზის გახლდათ და აქაურობა ბევრს მოსწონდა, მაგრამ, რასაკვირველია, ზოგს სრულიადაც არ მოსდიოდა თვალში.

ორიოდ წელი გრაფიტის ნულოვანი ტოლერანტობა გამოვუცხადეთ, მაგრამ წელს მოვასხერხეთ, ახალგაზრდებთან დაუღალავი მუშაობის, მათთვის ხელოვნების გაკვეთილების ჩატარების შემდეგ გეტებორგში პირველი კანონიერი გრაფიტით მოხატული კედელი მიგვეღო. მას „დრაკონი“ შევარქვით. 84 მეტრი სახატავი სივრცე, კანონით ნებადართული.

ბევრის გული მოვიგეთ. ახალგაზრდები დღე და ღამე ხატავენ. გარემო ყოველდღიურად იცვლება. რაც უფრო კარგი ნახატია, მით უფრო დიდხანს რჩება ხელუხლებელი“.

მია კრისტერსდოტერ ნორმანი

106 | ურთიერთობა გრაფიკის მხატვრებთან

გრაფიკის საზოგადოება ჩაკეტილია. რადგან ის, რაც სპრეით მხატვრებს (ანუ ზელოვანებს) გალამაზებად მიაჩნიათ, მოსახლეობის თვალში ვანდალიზმია. კონსტრუქციული, გამართული კომუნიკაციის შესაძლებლობა იშვიათობაა. სპეციალიზებული საღებავების მაღაზია ამის მიღწევის ერთ-ერთი ზერზია.

პელსინკში იმ ძალიან ცოტაა ისეთი კედლები, რომლებზეც გრაფიკის ხატვა კანონით ნებადართულია, და ეს ერთ-ერთი ასეთი გახლავთ. აქვეა საღებავების მაღაზია, რომელიც ამავე დროს გალერეაცაა.

„გრაფიტი პრობლემას გვიქმნიდა. სუვილაპტი დახურული სივრცე იყო, ახლა კი, მოულოდნელად, კარი გახსნა. ხალხი შენობის კედლებზე ხატავდა. ჩვენ კი სპეციალური ადგილები ვაჩვენეთ: „აი, აქ შეგიძლიათ ხატოთ და არა კედლებზე“. ამან კარგად გაჭრა, ამ გადანწყვეტილებას გრაფიკის მხატვრები პატივს სცემენ.

სინამდვილეში პრობლემა ის კი არ არის, აქ გრაფიკის კედელი რომ იდგეს, არამედ – ვინ დააღაგებს აქაურობას. ყოველ დილას სპეციალური სამსახური მოდის და ცარიელ ქილებსა და ნაგავს ალაგებს. ვერ წარმოიდგენთ, რა ხდება! იქვე დიდი სანაგვე ურნა დგას, მაგრამ ზოგჯერ იქამდე ხუთი მეტრის გავლაც უჭირთ.

ასეთ ხალხთან მოლაპარაკება მართლაც ძნელია. თუ პრობლემა ჩნდება, კარგია, რომ მათთან რაღაც დამაკავშირებელი რგოლი გვქონდეს. და ეს რგოლი საღებავის მაღაზიის გამყიდველი გახლავთ“.

სტუბა ნიკულა

107 | ხვრელი

ეს ხვრელი მემორიალია, იმ ამბის სამაზსოვროდ დარჩა, „მეტელკოვას“ დანგრევა რომ უნდოდათ, და იმისაც, რომ გამოჩნდა ხალხი, ვინც ეს შეაჩერა. მათთვის შენობის ზუსტად ამ სახით შენარჩუნება იყო მნიშვნელოვანი.

„როცა მუნიციპალიტეტთან ხელმოსანერი ხელშეკრულება მოამზადეს, მაშინ გადაწყდა, რომ ხელი არ მოეწერათ, და ამ ადგილის ისტორიამ მიმართულება იცვალა. 1993 წლის სექტემბერში, დილის 9 თუ 10 საათისთვის ხალხმა გაიგო, რომ შენობას მანქანები მოადგნენ, მისი დანგრევა უნდა დაეწყოთ. მოსახლეობა გარეთ გამოვიდა და შენობა დაიცვა“.

იადრანკა პლუტი

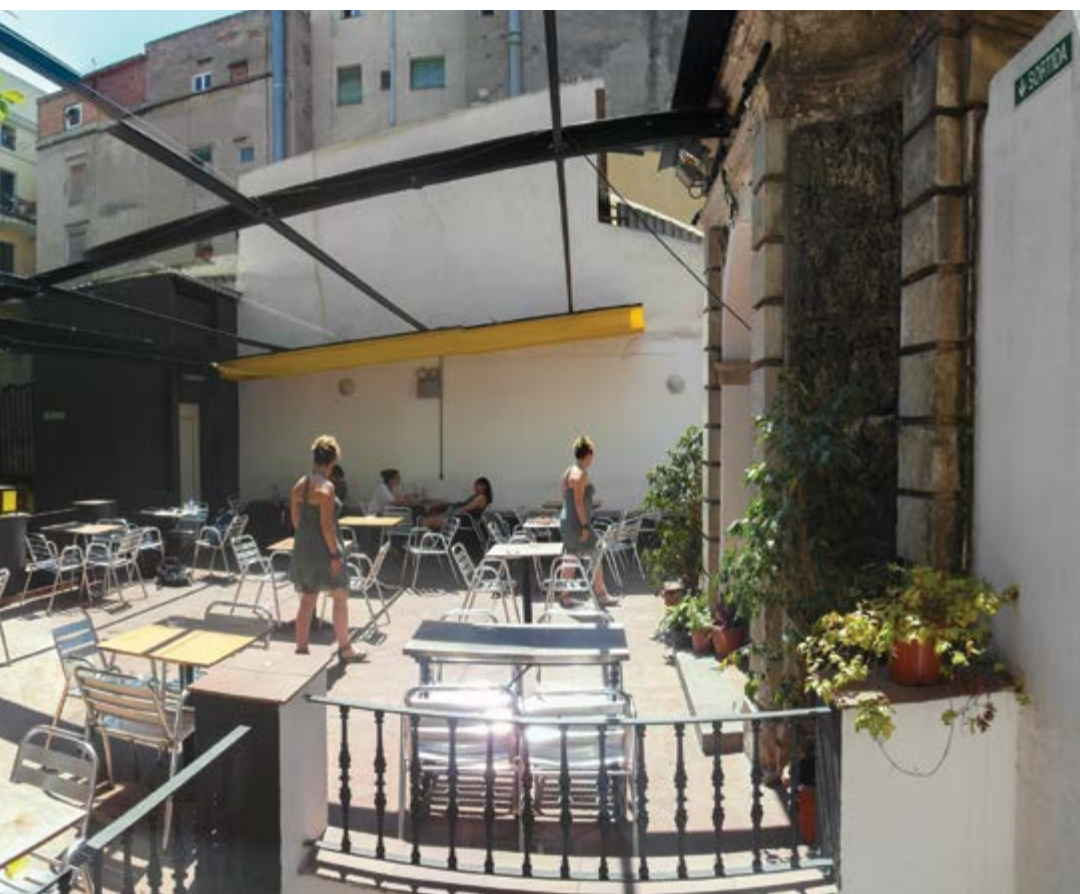

108 | ფანჩატური

*ცის დანახვა თუ გინდა, ეს სადა, მსუბუქი
კონსტრუქცია ხელს არ შეგიშლის.*

*მზისაგან ან წვიმისაგან თავდაცვა თუ გინდა,
საფარს გადმოსწევ.*

109 შიდა ეზო

ანტიკური თეატრის შიდა ეზო მყუდრო, სასიამოვნო
პატარა სამყაროა – იქვე, ტურისტებით სავსე
ქუჩებისგან სულ რამდენიმე მეტრში.

110 ბალი ტერასაზე

აგურების, გოფირებული რკინის, ბეტონისა და ასფალტის სირუხეში ფერადი სპექტრი შემოაქვს ტერასაზე გაშენებულ ბაღს. გაზაფხულიდან შემოდგომის ჩათვლით შენობის სტუმრების მთავარი თავშეყრის ადგილი სწორედ აქაა.

111 | ტერასა, რომელსაც აქვს პოტენციალი

**ძველ შენობებში ზშირად იპოვით ერთი შეხედვით
უაზრო სივრცეებს: ხან მოშენებას, ხან სიყვარულს
კონკრეტული დანიშნულების მქონე ადგილებს შორის.**

ერთი შეხედვით იფიქრებთ, აქ
ვერაფერი გაკეთდებაო. მეორე
შეხედვისას უკვე მიხვდებით,
რომ პრაქტიკული მიზნით
გამოსაღებარობა მათ აძლევს
პოტენციალს, იყვნენ საბოდილო,
სიგარეტის მოსაწევი, წამოსაწოლი,
დასაძინებელი, დროდადრო
თეატრალური სცენის დასადგმელი,
საკითხავი, ვორქშოპების თუ
წვეულებების ადგილი. ეს სწორედ
ის ადგილებია, შენობის გეგმაზე
კონკრეტულ დასახელებას რომ ვერც
მიანიჭებ, მაგრამ შესვენებაზე ყველა
იქ იყრის თავს.

სახურავის ტერასა სამი მხრიდან
თავად შენობითაა მოზღუდული,
მეოთხე მხრიდან – მეზობელი
კორპუსით. იდეალური ადგილია
ზაფხულის საღამოების
გასატარებლად და ღამის
ცხოვრებისთვის. ყოველივე ამის
სათავე კი შემოსასვლელთან მდგარი
საფერფლეა.

112 | რეკლამა ტერასაზე

**აუცილებელი არაა, იაფფასიანი მასალები
გამოიყენოთ, თუ საფასურს სპონსორი იხდის.**

A38-ის მეორე გემის სახურავის ტერასა სატელეფონო კომპანიამ დააფინანსა, რომლის ვიზუალური იდენტობა ისე მყარად უკავშირდება ვარდისფერ ფერს, რომ კომპანიის სახელის მიწერა არც არის საჭირო. საკმარისია, შეხედო სავარძლებსა და იატაკის მოხატულობას და უკვე იცი, აქურობაზე ვინ იზრუნა.

113 ბალი სახურავზე

გულმოდგინე მებაღე მცენარეებს მერვე სართულის სახურავზე განთავსებულ ბაღშიც გააზარებს, სადაც გაუთავებლად ქრის ზღვის ქარი.

„ორი წლის წინ რამდენიმე მდგმურმა ოფისში მოგვაკითხა და გვკითხა, სახურავზე ბალის გაშენება თუ შეგვეძლო. აი, რა მოვახერხეთ მათთვის. პრობლემა ისაა, რომ აქაურობა ზედმეტად არ უნდა დამძიმდეს, და კიდევ – ძლიერი ქარები. მცენარეები საგანგებოდ უნდა შეირჩეს, ასეთ კლიმატს რომ გაუძლონ“.

სტუბა ნიკულა

114 მწვანე სახურავი

სითბოს იზოლაცია, წვიმის შემწოვი სისტემა, მოსაჯდომი ადგილი

ტური, რომელიც უფაფაბრიკის გარშემო ეწყობა, არის ტური ეკოლოგიური მშენებლობის ექსპერიმენტული გადაწყვეტების შესახებ.

„სტანდარტული გუდრონის სახურავი ზაფხულში მზეზე შეიძლება 50 გრადუსამდე გახურდეს. ზედაპირის ქვეშ დატანებული ფოლგის ტემპერატურა 25-35 გრადუსს აღწევს. შესამაბისად, სახურავის ქვეშ ოთახი გრილი რჩება და კონდიციონერის დამონტაჟება არ ხდება საჭირო.

სახურავზე ათსანტიმეტრიანი ნიადაგის საფარია, რომელიც წვიმის 70%-ს ინახავს. ადრე პრობლემა გვქონდა: კოლექტორიდან წყალი გადმოდიოდა, იმიტომ, რომ მდინარეში ჩადინებას ვერ ასწრებდა. უფაფაბრიკი და მის გარშემო ქუჩები გაუთავებლად იტბორებოდა. მას შემდეგ, რაც მწვანე სახურავი შევქმენით, ეს სირთულე აღარ გვანჯეხს. მწვანე სახურავი ნიადაგს აკავებს და ნელ-ნელა აორთქლებს. ეს უფას გარემოსაც საგრძნობლად აგრილებს. მის ქვეშ ოთახებს სიცხეს აცლის, მშვენიერი კონდიციონერების სისტემა გამოდის, ელექტრობის საჭიროების გარეშე. ჰაერი მტვრისგან ინმინდება. მშვენიერი მიკროკლიმატი მოვიწყვეთ.

სიმძიმე ნივთიერებაზეა დამოკიდებული. მაგალითად, მიწას თუ იყენებ, ერთ კვადრატულ მეტრზე 16კგ მოდის, წყლით გაჟღენთილ მდგომარეობაში. ჩვენ უფრო მსუბუქ ნივთიერებას ვიყენებთ, კვადრატულ მეტრზე 6,5კგ გამოდის, ეს კი მიწის წონის ნახევარზე ნაკლებია.

აუცილებელი არაა, სახურავი სწორი იყოს, მწვანე სახურავად რომ აქციო. ჩვენს სახურავს 25 გრადუსი დახრილობა აქვს, მაგრამ ეს არ ქმნის პრობლემას. მეტი, 45-გრადუსიანი სახურავის გამწვანება ძალიან ძნელია, ძალიან კარგად უნდა დაიცვა დაცურების საწინააღმდეგო ზღურბლებით, ეს კი ძვირი ჯდება. 25 გრადუსი ის ლიმიტია, რომელზეც ეკოსახურავის მოწყობა შეიძლება.

80-იან წლებში ბერლინში გაჩნდა პროგრამა, რომელიც მწვანე სახურავებს აფინანსებდა. და მწვანე სახურავების უმრავლესობა მთავრობის ფულით გაშენდა. ბერლინს საჭირდება, თავსხმა წვიმის პირველი მოვარდნა როგორმე შეაკავოს, კანალიზაცია ნაპირებიდან რომ არ გადმოდიოდეს. უწევდათ, უზარმაზარი დარბაზები და სარდაფები ეშენებინათ ბეტონით. ეს კი მწვანე სახურავებზე ორჯერ უფრო ძვირი ჯდება, ეფექტი კი იგივეა.

გერნერ ვიარტალა

115 | აგროკულტურა

ზეთისხილის კორომი ჩვენი კულტურული ცენტრის განუყოფელი ნაწილია. სოფლად დრო ჩერდება.

"ჩვენი მამული გორაკის ერთი ნაჭერია. ჩვენ ვიყიდეთ ის. 350 ხე. ხეებს ყოველწლიური მოვლა სჭირდება. ყოველდღიური. არაფერი რთული ამაში არ არის, მარტივია. უბრალოდ, უნდა იშრომო. ტოტები უნდა გავსხიპოთ, მიწა დავამუშაოთ, პატივი მოვამზადოთ, რომ ზეთისხილის კარგი მოსავალი მივიღოთ. შეწამვლა საჭირო არაა. ამსიმაღლეზე – ზღვის დონიდან 600 მეტრზე – არ ცხოვრობენ

ისეთი მწერები, ზეთისხილს რომ დააზიანებდნენ. ყველაფერი ორგანულია. აქ ზეთისხილს მტერი არ ჰყავს.

არსებობს ზეთისხილის 2000-ზე მეტი სახეობა: წითელი, შავი, მწვანე... ჩვენ მწვანეს ვახარებთ. როგორც წესი, მსხვილი ნაყოფი ზეთისთვის არ ვარგა, წვრილები კი კარგია".

ენრიკო ბლასი

„ნომებერში, ზეთისხილის კრეფის დრო რომ დგება, ხალხს ვეპატიჟებით კვირის უქმეების ჩვენთან გასატარებლად. მთელ ზეთისხილს ერთ დღეში ვკრეფთ, როგორც წესი, შაბათს დილით. აქვე, ყველა ერთად გეახლებით ბარბექიუს ლანჩს. საღამოს ზეთის სახდელში მივდივართ. მთელ პროცესს ვატარებთ და უკან მოგვაქვს ახალი ზეთი, ვახშამი იმით რომ მოვამზადოთ. კვირას პატარა ექსკურსიას ვაწყობთ და აქვე ტბაზე მივდივართ, რომაული ნანგრევების სანახავად. იქ ტრადიციულ პროდუქტებს და სხვადასხვა ზეთებს ვსინჯავთ.

სტუმრობა ნებისმიერს შეუძლია. ხალხი ფულს იხდის დამისტევაში, ტრანსპორტსა და გამასპინძლებაში. ბავშვებიან ოჯახებს მოსწონთ ეს ძალიან. ბავშვები თამაშობენ, ბალახში კოტრიალობენ და ხეებზე დაძვრებიან. სოფელში ხალხს თუ გამოელაპარაკები, გეტყვიან: „ოჰ, დღეს ასი კილო ზეთისხილი მოვკრიფე“. ასი კილო ზეთისხილიდან 20 ლიტრი ზეთი დაყენდება. ჩვენ სტუმრებთან ერთად 10, 12, ხანდახან 15 კაციც ერთად ვკრეფთ, დღის ბოლოს კი საწურში სულ ასი კილოგრამი ზეთისხილი მიგვაქვს. ციცაბო გორაკია. საქმე ნელა მიდის“.

პაოლა სიმონი

116 | მონიშნული ასფალტი

კომპლექსის დიდი ნაწილი ასფალტბეტონის საფარველს უჭირავს. ზაფხულში აქ იმართება ფესტივალი, რომელზეც კარვები იშლება. საჭმის გამარტივების მიზნით, ასფალტზე დატანილია ნიშნულები, რომელიც გიჩვენებთ, სად შეიძლება დამაგრდეს კარვის ძირი და რა სიღრმეზე შეიძლება პალოს დარჭობა.

„ადრე აქ ხეები ხარობდა, მაგრამ მიწა საშინლად იყო მოწამლული: ასბესტი, კრეოზოტი, ციანიდი... შემდეგ ორმოცდაჩვიდმეტი ათასი ტონა მიწა ამოთხარეს და ხეებიც იმას მიჰყვა. სწორედ ამიტომ იძულებული გაგხდით, ასფალტი დაგვესხა.“

ეს ნახაზები სინმდვილეში გზამკვლევი სისტემაა. ფესტივალის დროს კარვების გასაშლელად ბეტონის სიმძიმეებს ან პალოებს იყენებენ. ეს გზამკვლევი სიტემა გამიზნულია იმისათვის, რომ წყალგაყვანილობა და ელექტროკაბელები არ დაზიანდეს. თეთრი ფერი მაქსიმუმ 50 სანტიმეტრს აღნიშნავს. ნაცრისფერი – 120 სმ-ს, ყვითელი – 30 სმ-ს. სადაც ნიშნული არ არის, 150 სანტიმეტრზე ჩასვლაც შეიძლება. წითელ ნიშნულთან გათხრა აკრძალულია“.

სტეპა ნიკულა

117 | ღია სივრცე

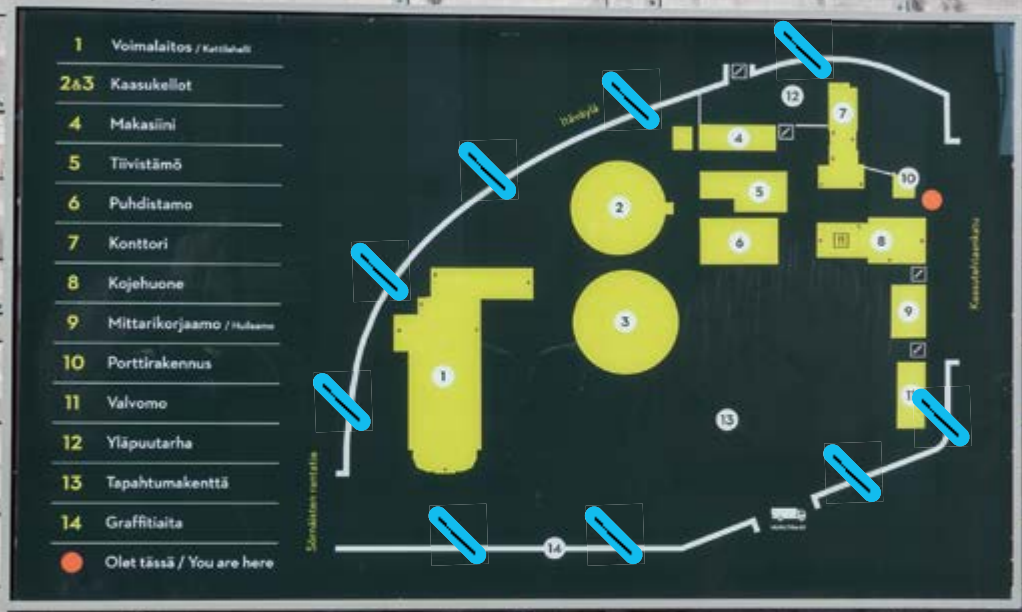
კომპლექსი, რომელიც თავდაპირველად ერთიანი საწარმოო ქარხანა იყო, გადაკეთების შემდეგ, როგორც წესი, ბევრ პატარა ნაწილად იყოფა. ღობეს ვშლით, შიდა სივრცე შეიძლება საჯარო გახდეს და ამან ყოფილი ფაბრიკა სწორად მიუერთოს ქალაქის სტრუქტურას.

ერთ-ერთი უდიდესი ამოცანა, რის წინაშეც ვდგავართ, ყველა შენობის განახლებისა და შევსების გარდა, მისი მთელი ქალაქისთვის გახსნა გახლავთ. ამის მსგავსი ფაბრიკები დახურული არეებია. გამიზნული იყო ისე, რომ დახურულები ყოფილიყვნენ, ახლა კი ისინი ქალაქის ნაწილი გახდნენ.

რომელი ღობე შეგვიძლია, თავიდან მოვიშოროთ? არსებობს შესაძლებლობა, ახალი შესასვლელები გავხსნათ? ღიაცისქვეშა არე ღონისძიებების პარკია. ცისქვეშა ღონისძიებებსაც კი უნდა ჰქონდეს სახანძრო გასასვლელები, ამიტომ მათ დახურულ ქარხნის ეზოში ვერ ჩაატარებ.

ჩვენ მხოლოდ ამ ერთი ადგილის განვითარება კი არ გვსურს, არამედ – პელსინკის მთელი ნაწილის. აქ მოსულ ხალხს არ აინტერესებს, სად მთავრდება ჩვენი სივრცე და იწყება ქალაქის სივრცე. ისინი უბრალოდ იყენებენ ქალაქს“.

სტუბა ნიკულა

118 | ხილვადობა და უსაფრთხოება

*უსაფრთხოების მიზნით აუცილებელია,
კარგად ვაკონტროლოთ შენობის შემოგარენი,
გზედავდეთ, რა ზდება ჩვენს ირგვლივ და
სხვებიც გვზედავდნენ.*

სტანიცას უკან არსებული პარკი
დიდ პრობლემას გვიქმნიდა. ახლა
ღობე აქვს შემოვლებული, მაგრამ
ვანდალები მაინც გვაწუხებენ.
სალამოს, მზის ჩასვლის შემდეგ,
პარკში სვამდნენ, კედლებს
აზიანებდნენ და ანაგვიანებდნენ
გარემოს. შემადლებულზე შეკიდულმა
განათებამ გარკვეულწილად
შესაძლებელი გახადა პარკის
სოციალურ კონტროლქვეშ მოქცევა.

119 | სივრცის განვითარება

ყველა ადგილობრივ ხელისუფლებას აქვს დაგეგმარების იარაღები, რომლითაც ქალაქის სამომავლო ფუნქციონირების გეგმა კეთდება. თუ გეგმაში დამაკმაყოფილებლად არ არის განსაზღვრული სივრცე კულტურული ცენტრის ირგვლივ, ან არასწორადაა განსაზღვრული ჩვენთან მიმართებაში, შესაძლებელია შემზვედრი მაგალითის ფორმულირება. მნიშვნელოვანია, რომ ადგილი, რომელსაც ჩვენად ვაცხადებთ, გარედანაც იყოს განსაზღვრული; უნდა ვაჩვენოთ, რომ კარგად ვიცნობთ მას და უკეთ შეგვიძლია ამის გაკეთება.

ქალაქი წყალთან დიდად არ არის დაკავშირებული. ამის შესაცვლელად მასშტაბური დაგეგმარების პროცესი მიდის, აქეთა მხარეს „როდა სტენის“ მიდამოებიდან მთელი გეტებორგის გასწვრივ სანაპირო უნდა აშენდეს. გადაწყდა, ქალაქის გეგმა აქ შეწყვეტილიყო, ჩვენს უახლოეს ხიდიდან. „როდა სტენი“ ამ გეგმის გარეთ რჩება. ეს ძალიან ცუდია, იმიტომ, რომ იძულებული არიან, ძველი გეგმის გამოყენებით იმუშაონ. მაგალითად, გასულ კვირას მართლა უცნაური რამ მოხდა. გეტებორგში მდიდრული კრუიზის გემები შემოდიან – მართლაც ძალიან დიდი გემები. ქალაქში ვერ შედიან, დაბალი ხიდის გამო. ჰოდა, ახლა იმას ფიქრობენ, სად დააყენონ ეს კრუიზერები. გამოითქვა აზრი, რომ აქ დაეყენებინათ. გეგმა რომ გვექონოდა,

ეს ხომ არ მოხდებოდა, შანსი არ იქნებოდა, ეს აზრი გასულიყო. ახლა კი არის რისკი, რომ გემებს აქვე დაგვიყენებენ. ამიტომ ვისურვებდი, რომ ხელთ გვექონდეს გეგმა და ის გამოვიყენოთ, როგორც საჭიროა. „როდა სტენმა“ მოიწვია STEALTH unlimited, რომელმაც წამოიწყო პროექტი „ნიადაგის მოსინჯვა“ („testing the waters“ project (Dis)assembled). ეს პროექტი, ძლიერი ჩართულობის პრინციპზე დაყრდნობით, შემუშავებდა და დაინტერესებულ მხარეებს აცნობდა შესაძლებლობებსა და თვალსაზრისებს, თუ როგორი უნდა ყოფილიყო „როდა სტენის“ შემოგარენი იმ ადამიანების შეხედულებით, ვინც აქ მოდიან და აქაურობის მომხმარებლები არიან. „არ გვინდა ჩვენ გარშემო სხვა შენობები. გვინდა, რაღაც ჩვენ

თვითონ ავაშენოთ. არ გვინდა ოფისები, ბრჭყვიალა საცხოვრებელი კორპუსები. გვინდა, ამ არეალს ჩვენ განვკარგავდეთ, როგორც უკვე ოცი წელია, ვაკეთებთ. გვინდა, აქაურობა გამოვიყენოთ ფესტივალებისთვის, ისეთი რამეებისთვის, რაც ხალხს მოეწონება. ასე რომ, ამ თვალსაზრისით STEALTH-ის მოწვევა ერთდროულად წარმატებაც იყო და მარცხიც. ხალხი მოდიოდა

და რაღაცებს აგებდა, აქაურობა ვეუბერთელა სათამაშო მოედანს ჰგავდა და მართლა მაგარი იყო – შემოქმედებითი, საგანმანათლებლო. მაგრამ ეს არ ნიშნავს, რომ გვინდა, აქ შენობები აგვიგონ. ისეთი ადგილი გვინდა, სადაც ადამიანები მოვლენ და რაც უნდათ, იმას გააკეთებენ“.

მია კრისტერსდოტერ ნორმანი

120¹ | ღობეები

ღობეების დადგმა სივრცის სწრაფი და იოლი მონიშვნის საშუალებაა. ის სტუმრების ნაკადს მიმართულებას აძლევს.

120²

დროებითი მოთხოვნების დასაკმაყოფილებლად
დროებითი გადაწყვეტებიც საკმარისია.

121

თავისუფალი ველი

ჩვენი ცენტრის სივრცე არ არის იმდენად უჩვეულო, რომ მასში მიმდინარე ცხოვრებას თავად სძენდეს უჩვეულობას. აქაურობა საკმარისად დიდი და ღიაა; დანარჩენი უკვე რეჟიმზეა დამოკიდებული.

„სულ ხუთი თუ ექვსი თვეა, რაც ეს სივრცე ხელმისაწვდომია. თავისუფალი პარკის, თავისუფალი ბაღის შექმნის პროექტზე ვმუშაობთ. „კნოსი“ გდაუწყვეტელობის თავისუფალი სივრცეა. ეს ნიშნავს, რომ არ არის არანაირი ღირებულებები, კოორდინაცია, არ არსებობს გუნდი, რომელიც ამას ხელმძღვანელობს. აქ ნებისმიერ ადამიანს შეუძლია, აკეთოს

ის, რაც თავად ჰგონია კარგი, და სხვებთანაც იურთიერთოს. ჩვენთან ერთადერთი წესი მოქმედებს: ვინც მოიფიქრა, იმან გააკეთოს. ეს საკმარისია. ეს სპონტანურობის, გამომგონებლობის ადგილია, მართლა-მართლა ღია. აქაც ეგეთივე რამის გაკეთება გვინდა“.

მიშელ ბი

122 | ხელოვნება vs შემოქმედებითობა

**ოფიციალური კულტურა დამოუკიდებლის წინააღმდეგ
(დამოუკიდებელი თვალთახედვიდან).**

ქალაქის ეს ნაწილი ჯარს ეკუთვნოდა.
მათი წასვლის შემდეგ ქალაქმა
ადგილი ორად გაყო.
ერთ ნაწილს სახელმწიფო მართავს.
კულტურის სამინისტრო ფულს დებს
სახელმწიფოს წარმომადგენელ
კულტურაში, აგებს ახალ შენობებს და
ქმნის ახალ ინტიტუციებს.
ქალაქის მეორე ნაწილს
ადგილობრივი მმართველობა ჰყავს.
აქ შედარებით პატარა ორგანიზაციებს
და ხელოვანებს შეხვდებით,
თვითმმართველ, დამოუკიდებელ
კულტურას.
მათ შორის სამღვარს აღნიშნავს
ვიწრო გასასვლელი, ზედ ნიშნული-
ხაზი გავლებული, რომელიც
გვიჩვენებს, სადაა ხელოვნება და სად
– შემოქმედებითობა.

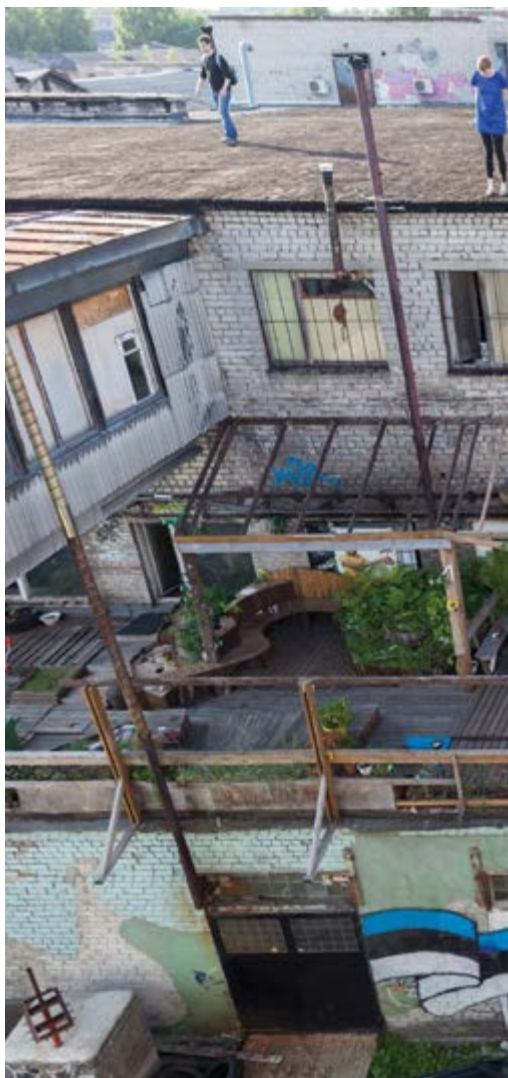

123 | დასასრული

ამ ცენტრს უკეთესი დღეებიც ახსოვს. „პოლიმერი“ აღარაა „ტრანსვეროპული სივრცეების“ წევრი, აქტივობების ტემპი შენელდა, ყველამ თავისი დამოუკიდებელი პროექტი წამოიწყო. ვგრძნობ, რომ დასასრული ახლოა.

„მომავალი არ აქვს. ჩემი აზრით, ამ სახლს მომავალი არ აქვს. შეიძლება, მერე, სხვა ადამიანებთან ერთად, სადმე სხვაგან განაგრძოს არსებობა. იდეებს რა გამოლევს. მეპატრონეს ფეხებზე კიდი, აქ რა ხდება. არ ვიცი, ასეთ დაქცეულს რატომ ამყოფებს. ალბათ, შესაფერის მომენტს ელოდება, რომ დაანგრის და მის მაგივრად რამე სხვა ააშენოს. არა მგონია, შესაძლებელი იყოს აქაურობის გარემონტება და გალამაზება. ვერც იმას გეტყვით, ამის გამო გული მწყდება თუ არა. იქნებ, ეს კარგიც იყოს. იღბლიანი ცვლილება. მეპატრონესთან სამთვიანი კონტრაქტი ნაკლებად შემზღუდველი რამაა. თავისუფალი ხარ – იცი, რა უნდა გააკეთო, არ გაიჭედები, ფესვები არ გაიდგამ. ალბათ, დიდი ტრაგედია არცაა, შენობები რომ ინგრევა და რაღაც-რაღაცები სადმე სხვაგან უნდა მოხდეს“.

ტანელ საარი

124 | მონაწილე პირები

გამოცემულია 2014 წ	მარტა ბლაჰკოვა	სემოლინიკა ტომიჩი
პირველი გამოცემა, 700 სურათი	მანაკოვა	სიგრიდ ნიემერი
	იანა ბაიეროვა	სტუბა ნიკულა
	რესპოდენტები	ტანელ საარი
გამომცემლობა	ადა არდუინი	ტორსტენ რეიტლერი
Truc sphérique,	აგატა ეტმანოვიჩი	ვერნერ ვიართალა
cultural centre	აგნე ტუსკევიჩიუტი	
Stanica Žilina-Záriečie,	ამელი სნაიერსი	„ლივინგ ანდერგრანდი
www.stanica.sk	ანდრეა ალბა	2012-ის“ ვორტშოპის
	ასია ფილიპოვა	მონაწილეები და
რედაქტორი	ბენედეკ სავაკი	ლექტორები
პეტერ ლენი	ბერუტ უნზელი	ადამ გებრაიანი
	კამილე დე ვიტი	ელისონ კილინგი
გრაფიკული დიზაინი	კორ შლოსერი	კორ შლოსერი
მარსელ ბენჩივი	ძინტარს ზილგალვისი	იური ბატალინი
პეტერ ლიშკა	ენრიკო ბლასი	კატარინა გატიალოვა
	ფედერიკა როჩი	კარლ ჰოლბერგი
ფოტორედაქტორი	იადრანკა პლუტი	ლეა ლინინი
პეტერ სნადივი	იური ბატალინი	ლუბიცა სეგეროვა
	კარლ ჰალბერგი	მარსელ ბენჩივი
თანარედაქტორები	კეიტ ზილგალვე	მარტინ იანჩოვი
მარეკ ადამოვი	ლემიტ კაპლინსკი	მაურიციო ბუტაცო
რობერტ ბლაჰკო	მარეკ ადამოვი	მიშელ ბი
პავლა ლენიოვა	მარტონ ბაუერი	ნატალია ნოვიკი
პეტერ ჰაპჩო	მაურისიო ბუტაცო	ნინა ვურდელია
	მია კრისტერსდოტერ	პეტერ ლენი
თარგმანი, კორექტურა	ნორმანი	პეტერ ლიშკა
მონიკა შუსტეკოვა	მიშელ ბი	სემოლინიკა ტომიჩი
სენდი ფიცჯერალდი	მონიკა ჩაბანოვა	სტუბა ნიკულა
კრისტოფერ კეტჩუმი	ნატაშა სერეჩი	იაროსლავ ტარანოვი
ელენა აგია ბუნტურაკი	ოლი ჰიეტაჟოროვი	ზუმანა გოდალოვა
	პაოლა სიმონი	
თანამშრომლობა	პოლ მოგენი	
კატარინა გატიალოვა	რობერტ ბლაჰკო	
მარეკ ჰარჩარეკი	სანდრა იოგევა	
მათეი ვევერკა	სანდრა ოტოსონი	
ესტელ ვაის-ტისმანი	სენდი ფიცჯერალდი	

ფოტოები, გრაფიკა	თარიღები	2013/05
პეტერ ლენი: 6e, 9, 13, 14, 15, 18, 22, 25, 30b, 30g, 30h, 37, 51a, 42, 43, 44, 46, 52, 54, 58b, 61, 63, 65, 72, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 82a-b, 82e-h, 85, 91, 92, 94, 95, 103, 105, 107, 108, 109, 115, 120a, 121, 122	2005/05 ბუენავენტურა, კასტელფრანკო ვანეტო	პეკარნა მაგდალესკე მრჩე, მარიბორი მეტელკოვა, ლუბლიანა ინტერმონა, ვერონა
პეტერ სნადიკი: 5, 6a, 6d, 7, 20, 27, 30c, 30e, 30f, 30j, 35, 45, 47, 48, 51, 53, 55, 56, 57, 59, 60, 62, 64, 67, 70b-e, 71b, 73, 82c, 82i, 82k, 83, 86, 88, 93, 99, 100, 101, 102, 104, 106, 110, 111, 113, 116, 117, 120b, 123	2012/05 A38, ბუდაპეშტი ბაკელიტ MAC, ბუდაპეშტი ტაბაჩკა კულტურფაბრიკა, კოშიცე	OZU, მოტელეონე საბინო მანიფატურე კნოსი, ლეჩე DOM, ბოლონია
ლუსია ბლანარიკოვა: 16, 29, 31, 36, 38, 39b, 43b, 58a, 70a, 71a	2012/08 სტანიცა ჟილინა-ზარეჩიე მელკვეგი, ამსტერდამი ანტიკური თეატრი, ბარსელონა	2013/07 ტეატრ ლაზნია ნოვა, კრაკოვი NOASS, რიგა მენუ სპასტუვი, ვილინიუსი კულტურტიტეპას პოლიმერი, ტალინი
„სტანიცას“ არქივიდან: 21, 23, 30d, 33, 34, 69, 90, 98, 118	2012/09 უფაფაბრიკი, ბერლინი ნოთ ქვაითი, ფერგერსფორსი როდა სტენ კონსტპოლი, გეტებორგი მორიცბასტაი, ლაიპციგი	სუვილაპტი, ჰელსინკი კაბელეების ქარხანა, ჰელსინკი კორიამო, ჰელსინკი ვერკატეჰდასი, ჰომენლინა
„მელკვეგის“ არქივიდან: 6c, 24, 30a, 30i, 82d, 82j	კრეატიული ინდუსტრიის ცენტრი „ფაბრიკა“, მოსკოვი	კრეატივ-ცენტრი მიხაკი, ტარტუ ფაბრიკა შტუკი, ლოძი
A38-ის არქივიდან: 6b, 17, 112	2012/12 WUK, ვენა	2013/12 ვილიტ ანდერგრაუნდი, ლონდონი
Google Earth: 4, 19 ThisWayDesign: 3	2013/02 მენ დევრი, პარიზი	ნოვა სინაგოგა, ჟილინა
ზუმანა გოდალოვა: 24 Attila Urban: 40 „უფაფაბრიკის“ არქივიდან: 114 STEALTH unlimited არქივიდან: 119		

- | A38, უნგრეთი, ბუდაპეშტი, www.a38.hu
- | Antic Teatre, ესპანეთი, ბარსელონა, www.anticteatre.com
- | Art Factory Łódź ხელოვნების ქარხანა, პოლონეთი, ლოდი, www.fabrykasztuki.org
- | Arts Printing House, ლიტვა, ვილნიუსი, www.menuspauze.lt
- | Bakelit Multi Ars Centre, უნგრეთი, ბუდაპეშტი, www.bakelitstudio.hu
- | Buenaventura, იტალია, კასტელფრანკო ვენეტო, www.buenaventura.it
- | CCI Fabrika, რუსეთი, მოსკოვი, www.proektfabrika.ru
- | Creative Centre Carnation, ესტონეთი, ტარტუ, www.nelk.ee
- | DOM, იტალია, ბოლონია, www.lacupola.bo.it
- | Interzona, იტალია, ვერონა, www.izona.it
- | Kaapelitehdas, ფინეთი, ჰელსინკი, www.kaapelitehdas.fi
- | Korjaamo, ფინეთი, ჰელსინკი, www.korjaamo.fi
- | Kultuuritehas Polymer, ესტონეთი, ტალინი, www.kultuuritehas.ee
- | Mains D'Oeuvres, საფრანგეთი, სენ-უენი, www.mainsdoeuvres.org
- | Manifatture Knos, იტალია, ლეჩე, www.manifattureknos.org
- | Melkweg, ნიდერლანდები, ამსტერდამი, www.melkweg.nl
- | Metelkova, სლოვენია, ლუბლიანა, www.metelkovamesto.org
- | Moritzbastei, გერმანია, ლაიპციგი, www.moritzbastei.de
- | NOASS, ლატვია, რიგა, www.noass.lv
- | Not Quite, შვედეთი, ფენგერსფორსი, www.notquite.se
- | Nová synagoga, სლოვაკეთი, ჟილინა, www.novasythagoga.sk
- | OZU, იტალია, მონტელეონე საბინო, www.ozu.it
- | Pekarna magdalenske mreže, სლოვენია, მარიბორი, www.pekarna.org
- | Róda Sten konsthall, შვედეთი, გეტებორგი, www.rodasten.com
- | Stanica / Truc sphérique, სლოვაკეთი, ჟილინა, www.stanica.sk
- | Suvilahti, ფინეთი, ჰელსინკი, www.suvilahti.fi
- | UfaFabrik, გერმანია, ბერლინი, www.ufafabrik.de
- | Verkatehdas, ფინეთი, ჰომეელინა, www.verkatehdas.fi
- | Village Underground, გაერთიანებული სამეფო, ლონდონი, www.villageunderground.co.uk
- | WUK, ავსტრია, ვენა, www.wuk.at
- | Tabačka kulturfabrik, სლოვაკეთი, კოშიცე, www.tabacka.sk
- | Teatr Łaźnia Nowa, პოლონეთი, კრაკოვი, www.laznianowa.pl

Culture
Programme

„სამანქანო განყოფილება – ევროპა“ (Engine Room Europe) იყო სამშლიანაი პროგრამა (2011წ აპრილი – 2014 წ მაისი), რომელიც ეძღვნებოდა კულტურის სფეროს დამოუკიდებელ მუშაკებს და მათ შემოქმედებით საქმიანობას. პროგრამის ინიციატორი იყო „ტრანსევროპული სივრცეები“ (Trans Europe Halles, TEH), ხოლო კოორდინაციას უწევდა „მელკვეგი“ (Melkweg, ამსტერდამი, ჰოლანდია), TEH-ის 10 სხვა დამხმარე წევრთან ერთად, რომლებიც პროგრამის ორგანიზებაში მონაწილეობდნენ. „სამანქანო განყოფილება – ევროპა“ დაფინანსდა ევროკომისიის დახმარებით. მოცემული ტექსტი ასახავს მხოლოდ ავტორის მოსაზრებებს და ევროკომისიას ვერ დაეკისრება პასუხისმგებლობა მასში გადმოცემული ინფორმაციის ნებისმიერი გამოყენების გამო.

გამოგვივიდა, იმიტომ, რომ კარგად ვიმუშავეთ.

თარგმანი: გურამ ღონღაძე, დავით გაბუნია

